

KVARTERET KABELVERKET, ÄLVSJÖ, STOCKHOLM

ANTIKVARISK FÖRUNDERSÖKNING

AIX ARKITEKTER 2013

Omslag:

Satellitbild över kvarteret Kabelverket. Källa Google earth 2013

WWW.AIX.SE

ANTIKVARISK FÖRUNDESRÖKNING
KVARTERET KABELVERKET

Antikvarisk förundersökning

**Kv. Kabelverket 2 mm, stadsdelen Solberga,
Stockholms kommun och län**

Beställare:

JM AB
169 82 STOCKHOLM
Ombud Marcus Nordlund

Antikvarie:

Lina Karlsson
AIX Arkitekter AB
Hudiksvallsgatan 8
113 30 Stockholm
Tel. 08-690 29 89

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	s. 7	Hus nr 3, Kabelverket 2	s. 42
Undersökningens syfte	s. 7	Beskrivning	s. 42
Metod	s. 7	Karaktärisering och värden	s. 42
Förutsättningar	s. 8	Hus nr 4, Kabelverket 2	s. 44
Pågående planarbete	s. 8	Beskrivning	s. 44
Programområdets fastigheter	s. 8	Karaktärisering och värden	s. 44
Skydd av kulturmiljön	s. 8	Hus nr 10, Kabelverket 2	s. 45
Kulturhistoriska värden	s. 9	Beskrivning	s. 45
Kabelverket 2 och 6	s. 9	Karaktärisering och värden	s. 45
Kabelverket 3	s. 9	Hus nr 2, Kabelverket 2	s. 46
Områdets värdebärare	s. 9	Beskrivning	s. 46
Värdebärande karaktärsdrag i området	s. 9	Karaktärisering och värden	s. 46
Historik	s. 11	Hus nr 13, Kabelverket 2	s. 47
Cedergren och Ericsson	s. 11	Beskrivning	s. 47
Fabrikens utbyggnad	s. 12	Karaktärisering och värden	s. 47
Ericssons övriga lokaler	s. 13	Hus nr 1, Kabelverket 3	s. 48
Älvsjö och järnvägen	s. 15	Beskrivning	s. 48
Beskrivning av området	s. 20	Karaktärisering och värden	s. 48
Nivåer och strukturer	s. 20	Hus nr 1, Kabelverket 6	s. 49
Natur	s. 20	Beskrivning	s. 49
Områdets byggnader	s. 20	Karaktärisering och värden	s. 49
Karaktärsdrag Kabelverket 2	s. 30	Källor och litteratur	s. 51
Hus nr 1, Kabelverket 2	s. 33	Tryckta källor	s. 51
Beskrivning	s. 33	Otryckta källor	s. 51
Karaktärisering och värden	s. 33	Arkiv	s. 51
Hus nr 11, Kabelverket 2	s. 38	Bilaga 1, Planer Kabelverket 2, 3 och 6, Stockholm SBK	s. 53
Beskrivning	s. 38	Bilaga 2, Ritningar Kabelverket 2, 3 och 6, Stockholm SBK	s. 67
Karaktärisering och värden	s. 38		
Hus nr 15, Kabelverket 2	s. 40		
Beskrivning	s. 40		
Karaktärisering och värden	s. 40		

INLEDNING

Stockholms stad påbörjade år 2012 planarbete för området Kabelverket 2 m.m. i stadsdelen Solberga. Programområdet är ca 16 ha stort och rymmer kontors- och industrilokaler i byggnader från olika skeden under 1900-talet. Området är grön- respektive gulklassat av Stockholms stadsmuseum, vilket innebär att kulturhistoriska värden har identifierats hos dess bebyggelse.

Syftet med planarbetet är att addera bostäder till det befintliga verksamhetsområdet och därmed skapa en stadsmässig miljö där bostäder och verksamheter samverkar. Programområdet Kabelverket 2 m.m. är indelat i fyra detaljplaner, avsedda att antagas etappvis. År 2013 är etapp 1 aktuell, med avsikten att möjliggöra för 1 400 - 1 500 bostäder.

Nuvarande planprogram innebär rivning av delar av de grönklassade byggnaderna samt omdragning av befintliga vägar och stråk. Man avser också att bibehålla en stor del av befintlig bebyggelse. Stockholms stadsmuseum har i olika skeden yttrat sig över program och plan.

Undersökningens syfte

På uppdrag av JM AB har AIX Arkitekter AB utfört en antikvarisk förundersökning av fastigheterna Kabelverket 2, 3 och 6 med tyngdpunkt på den grönklassade fastigheten Kabelverket 2.

Syftet är att undersökningen ska identifiera programområdets bärande karaktärsdrag och kulturhistoriska värden. Den utgör underlag för en konsekvensanalys där föreslagna planändringar granskas med hänsyn till planernas konsekvenser för områdets kulturhistoriska värden. Den kan också utgöra kunskapsunderlag vid vidare planering och projektering

och bidra med vägledning till hur ny bebyggelse kan infogas i det befintliga området på ett positivt sätt.

Metod

Undersökningen redogör för dess historiska sammanhang, för de enskilda byggnadernas mest väsentliga historia och egenskaper samt en karaktärisering och värdering av de av Stockholms stadsmuseum klassade byggnaderna inom området.

Undersökningen har begränsats till att i första hand titta på området som helhet, i fråga om bebyggelsestruktur, mönster och en övergripande historieskrivning snarare enskilda byggnader och detaljer. Den gör inte anspråk på att vara en uttömmande utredning med djupgående analyser av historiska förhållanden och bebyggelsens egenskaper. Istället ger den en överblick över området och kan utgöra bas för eventuella vidare och mer preciserade utredningar och studier. Kabelverkets verksamhetsutveckling utgör en intressant och viktig historia som denna utredning exempelvis inte rymt. Här har verksamhetens art och förändring medvetet undvikits eftersom den berättelsen är alltför uttömmande och intrikat. Den bör emellertid utgöra fokus i en annan form av utredning.

Byggnadernas interiörer har på grund av utredningens omfattning och tidsplan inte alls berörts. Eventuella spår av den tidigare tillverkningen kan innebära att utpekade värden förändras eller förstärks. En kompletterande invändig inventering och värdering bör därför göras.

Bakgrundsfakta för området och dess byggnader har i första hand inhämtats från bygglovhandlingar hos Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad, hos Centrum för Näringslivshistoria samt från Stockholms

stadsmuseums inventering och klassificering 2005, tillgänglig via bebyggelseregistret. Det senares uppgifter har i hög grad citerats, här betraktat som ett tillräckligt färskt material från tillförlitlig källa. Området och dess byggnader har inventerats på plats 19 juni 2013. Samtliga fotografier där inget annat anges är tagna av AIX vid det tillfället.

Vid den kulturhistoriska värdeanalysen har Riksantikvarieämbetets kriterier från 2002 använts. Det övergripande begreppet kulturhistoriskt värde används här som ett samlingsbegrepp för *kunskapsvärden* och *upplevelsevärden*, ibland förstärkta med kvalitet, autenticitet, representativitet, pedagogiskt värde eller sällsynthet. Kunskapsvärden kan vara till exempel byggnadshistoriska, arkitekturhistoriska, samhällshistoriska, socialhistoriska eller teknikhistoriska värden. Upplevelsevärden kan utgöras av konstnärliga, miljöskapande, identitets-, traditions- eller symbolvärden.

Värderna har här bedömts utifrån en okulär besiktning av fastigheterna, i första hand byggnaderna på Kabelverket 2, tillsammans med de historiska uppgifter som funnits tillgängliga. Upplevelsen av byggnaderna som förmedlare av områdets historiska utveckling har varit betydelsefull. Industrihistoriska och arkitekturhistoriska egenskaper har tillsammans med samspelet mellan byggnaderna utgjort viktiga kriterier.

Lina Karlsson

Antikvarie AIX Arkitekter

Motsatt sida:

Ortofoto över området med fastighetsgränser markerade med vita streckade linjer. Programområdet är markerat med en orange linje. Ur Program för kvarteret Kabelverket vid Älvsjö ventrum, Samråds-handling juli 2012 Dnr 2011-03445

FÖRUTSÄTTNINGAR

Pågående planarbete

Idag finns ett flertal gällande detaljplaner i programområdet., varav ingen anger bostäder som användning. Planerna är tänkta att helt respektive delvis ersättas av fyra nya detaljplaner, var och en motsvarande en av de fyra etapper som tidigare berörts.

Området ligger i nära anslutning till Älvsjö centrum med goda kommunikationer via exempelvis pendeltåg och bussar, samt till den drygt 30 ha stora Solbergaskogen med höga naturvärden. Läget är därför mycket attraktivt för bostadsbebyggelse.

I stadsdelsområdet Älvsjö finns idag ca 21 000 invånare. I stadsdelen Älvsjö finns drygt 1000 invånare och i stadsdelen Solberga, inom vilken aktuellt område ligger, bor ca 6 500 personer.

Älvsjö har i Stockholms översiktsplan Promenadstaden pekats ut som en av stadens tyngdpunkter för förtätning. Kringliggande stadsdelarna Solberga, Telefonplan, Fruängen och Årstafältet ska närmare kopplas samman med Älvsjö och dagens tydliga trafikbarriärer ska reduceras.

Den föreslagna bebyggelsen har en generell femvåningsskala med delar i fyra respektive sex våningar som grundstruktur, kompletterad med högdelar på mellan tolv och sexton våningar. Planen ska också möjliggöra eventuell framtida spårvägsdragnings genom området. Karaktären planeras bli stadsmässig, med verksamheter i bottenvåningarna.

Området är idag slutet med infarter endast i söder. Dessa är planerade att ersättas av flertalet infarter från olika håll samt en ny huvudväg genom området som ansluter till Gotlandsvägen.

Kavlis anläggning på Kabelverket 3 förutsätts finnas kvar i området. Som helhet planeras programområdet bli en blandning av bostäder och verksamheter.

MKB har av kommunen inte bedömts vara nödvändig eftersom detaljplanernas genomförande inte har bedömts medföra betydande miljöpåverkan.

Programområdets fastigheter

Kabelverket 2 och 6 ägs av Valad Sweden AB genom Fastighets AB Nätverket respektive NA2 Kabelverket 6 AB.

Kabelverket 3 ägs av O. Kavli AB. Fastigheten Sandaletten 1, väster om Kabelverket 3, ägs av Valad Sweden AB genom Fastighets AB Utforskaren. Resterande del av programområdet, del av fastigheterna Solberga 1:1 och 2:1 samt Långbro 13:1, ägs av Stockholms stad.

Fastighetsbeteckningarna inom programområdet har ändrats flera gånger. Kabelverket 2 har exempelvis haft beteckningarna Butyrtorfabriken no 1, Nr 6405 å Brännkyrka samt Telefonen nr 1.

Bakgrunden till pågående planarbete är att Valad Sweden AB via JM AB inkommit med ansökan om planändring för att kunna komplettera och delvis ersätta Ericssons äldre fabriks- och kontorslokaler med bostäder.

Skydd av kulturmiljön

Plan- och bygglagen (PBL)

Kv. Kabelverket 2 är av näst högsta kulturvärdesklassning, grönmärkt, enligt Stockholms stadsmuseums klassificering, vilket innebär ett högt kulturhistoriskt värde. För ändringar i fastigheten gäller att nedanstående paragrafer i PBL kan tillämpas i bygglövsprövning och planläggning:

8 kap 17 §: *Ändring av en byggnad [...] ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar tillvara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.*

8 kap 13 §: *En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.*

8 kap 14 §: [...] *Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras.*

Stockholms stads klassificering

Fastigheten Kabelverket 2 är i sin helhet grönklassad enligt Stockholms stadsmuseums klassificeringskarta. Fastigheterna Kabelverket 3 och 6 är gulklassade. Värderingen gjordes år 2005. Information finns registrerad i Bebyggelseregistret (BBR).

Värden som pekas ut är arkitekturhistoriskt, byggnadshistoriskt, byggnadsteknikhistoriskt, miljöskapande och samhällshistoriskt värde.

Grönt = Fastighet/fastigheter med bebyggelse som är särskilt värdefull från historisk,

kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Gult = Fastighet/fastigheter med bebyggelse av positiv betydelse för stadsbilden och/eller av visst kulturhistoriskt värde.

Citat ur BBR om Kabelverket 2:

Ericssons stora anläggning har ett industrihistoriskt intresse. Tre byggnader inom anläggningen utmärker sig med ett särskilt kulturhistoriskt värde:

Byggnad 1 - relativt välbevarad fabriks- och kontorsbyggnad uppförd i tre etapper under 1950- och 60-talet i tidstypisk stil.

Byggnad 3 - kontorsbyggnad från 1910-talet som var en del av den ursprungliga kabelfabriksanläggningen och numera är den enda bevarade byggnaden från etableringsfasen. Välgestaltad byggnad som med sin placering utgör en karaktärsbyggnad i stadsbilden.

Byggnad 11 - kraft- och värmecentral från 1950-talet som trots vissa förändringar bevarar sin ursprungliga karaktär och arkitektur och fortfarande har sin ursprungliga funktion. (Värderingsdatum 2005-04-15)

Fornlämningar

I området finns flera registrerade fornlämningar. Lämningarna RAÄ 56, 57 och 58 finns i anslutning till ekbacken i fastighetens västra del. Lämningarna har förstörts i samband med industrietableringen i området och idag finns inga synliga spår. RAÄ 57 och 58 är troliga förhistoriska gravar, RAÄ 56 är den ursprungliga platsen för den skålgropsten som idag är flyttad till södra ingången till drag-spelshuset.

KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Kabelverket 2 och 6

Området är ett successivt framvuxet industri- och kontorsområde, med tydlig koppling till den svenska industrihistorien under 1900-talet. Det berättar om Stockholms och landets tillverkningsindustri från och med det tidiga 1900-talet och mer specifikt om LM Ericssons verksamhet. Det har härigenom höga industrihistoriska och teknikhistoriska värden som idag synliggörs av framförallt 1950- och 60-talets anläggningar. Som komponent i uppbyggnaden av den svenska industrin finns även ett mer allmänt samhällshistoriskt värde.

Det industrihistoriska värdet hos företagets anläggning, LM-staden, vid Telefonplan i Stockholm, har gjort det till ett utpekat riksintresse för kulturmiljövården. I ett vidgat perspektiv bör även Kabelverket i Älvsjö betraktas som en del av LM-stadens struktur. Kabelfabriken som etablerade sig här i slutet av 1910-talet var fram till 1990-talet en viktig komponent i såväl det lokala samhällsbygget som i Sveriges industriella infrastruktur. Den långa perioden innebär en kontinuitet som förstärker de historiska värdena hos området.

Området hålls arkitektoniskt samman genom det konsekventa valet av gult tegel som fasadmaterial. Det varierar genom att olika tiders arkitektoniska formspråk tillåtit komma till uttryck och genom mycket varierande volymer hos en till övervägande del storskalig bebyggelse. Nyare byggnader har inpassats i befintlig struktur utan att regelbundenhet eller likformighet skapats. Härigenom finns arkitektuhistoriska värden i området, främst i

området som helhet men också i flera av de enskilda delarna.

De byggnader som inte omnämns som värdebärare nedan kan ha ett visst arkitektoniskt eller miljöskapande värde men är ej av stor enskild betydelse för områdets industrihistoriska värde.

Den befintliga strukturen med en mycket flack yta på vilken olikformiga byggader omges av dels stora asfalterade ytor, dels smala prång, är karaktäristisk för denna typ av anläggningar och denna miljöskapande egenskap förstärker upplevelsen av den industrihistoriska anläggningen.

Kabelverket 3

Kabelverket 3 rymmer Kavlis mjukostfabrik, färdigställd 1993. Anläggningen besitter i sig inte några höga historiska eller arkitektoniska värden men den bidrar med en industriell kontinuitet i området, byggt i relativt sen tid. Den stora vitra fabriken kan sägas ha ett visst miljöskapande värde i och med detta.

Områdets värdebärare

Verkstadsbyggnaden, hus 1, är anläggningens kärna, den enhet som övrig, senare tillkommen bebyggelse haft att förhålla sig till. Den är också den byggnad som rymt den faktiska kabeltillverkningen och som sådan att betrakta som omistlig vad gäller anläggningens industrihistoriska värde. Den tillhör 1950- och 60-talets utbyggnadsepok och ersatte successivt den ursprungliga fabriksbyggnaden, påbörjad under 1910-talets slut. Byggnaden är väl uppförd med god arkitektur

och kvalitativa materialval, och besitter visst arkitekturhistoriskt värde. Det industri- och samhällshistoriska värdet är emellertid mycket tyngre.

Klockhuset, hus 3, är den enda byggnaden som finns kvar sedan etableringsfasen på 1910-talet. Som sådan har den ett högt byggnadshistoriskt värde för området som helhet. Den uppfördes som kontors- och verkstadsbyggnad och är exteriört mycket välbevarad. Den har en strategisk och väl synlig placering vid rondellen Götalandsvägen - Ävsjövägen och avslutar området söderut. Klockhuset är en karaktärsbyggnad i stadsbilden med ett högt miljöskapande värde.

Kraftcentralen, hus 11, uppfördes på 1950-talet och tillbyggdes i slutet av 1960-talet. Byggnaden som helhet är trots mindre ändringar i stort att betrakta som välbevarad både till arkitektur och material. Byggnaden tillhör 1950- och 60-talets intensiva utbyggnadsepok. Dess gestaltning är tydligt industriell och den är en viktig del av områdets helhetsvärden.

Matsals- och laboratoriebyggnad, hus 4, är enda kvarvarande byggnad från 1940-talets utbyggnadsepok. Den uppfördes med en anonym exteriör gestaltning och är idag delvis förändrad genom exempelvis byte av fönster. Dess värde ligger i att den fyller ett historiskt rum mellan utbyggnadsfasens Klockhuset och 1950- och 60-talets fabriksanläggning och kraftcentral.

Veckade kontorshus, hus 15, från 1990-talet dominerar idag området tillsammans med den stora kontorsbyggnaden. De har arkitektoniska och stadsbildmässiga värden och är trots

sin storlek väl anpassade till områdets äldre bebyggelse genom material- och kulörval och en hög materialkvalitet.

Värdebärande karaktärsdrag i området

Områdets mycket varierande uppbyggnad både vad gäller byggnadsvolymer och platser, i form av vägar, öppna ytor och smala stråk, gräsytor och planteringar, bidrar till upplevelsen av det storskaliga, kombinerade industri- och kontorsområdet. Miljöns nuvarande uppbyggnad besitter likt de enskilda byggnaderna miljöskapande värden.

HISTORIK

Programområdet är ett industri- och kontorslandskap, successivt framväxet mellan 1910- och 90-talet. L.M. Ericssons verksamhet har under hela den perioden fungerat som områdets nav.

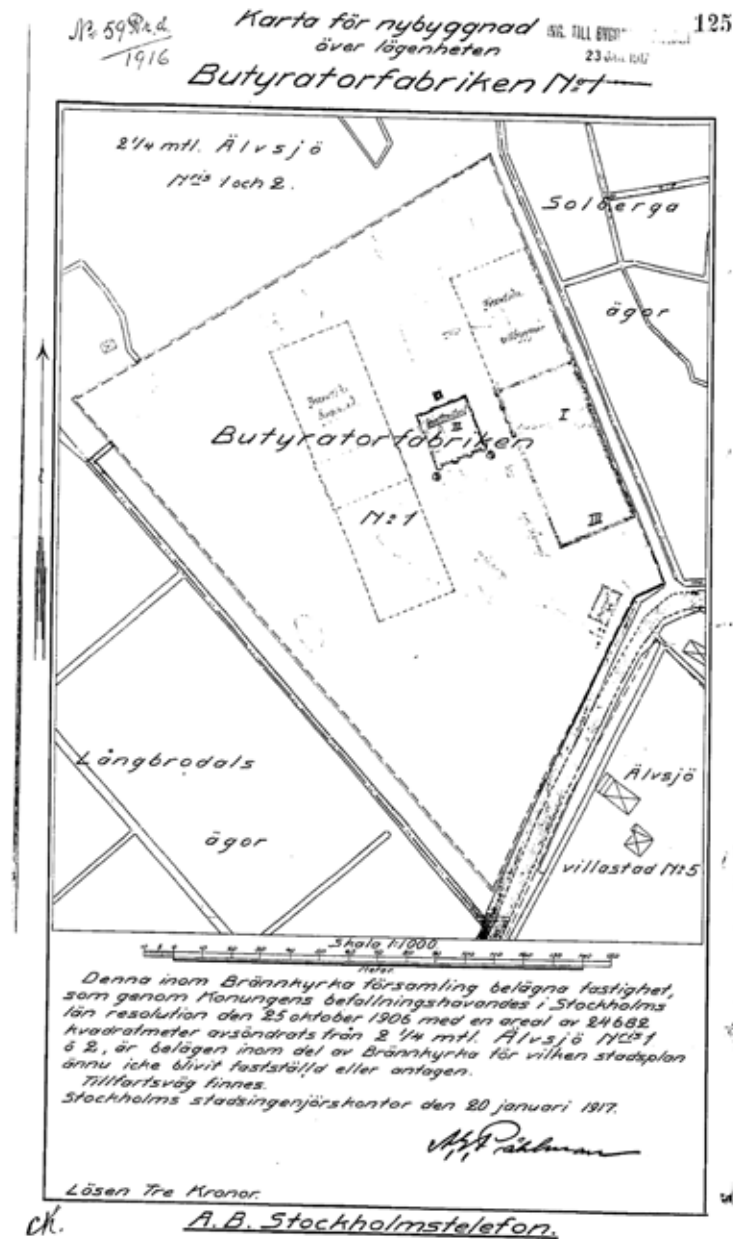
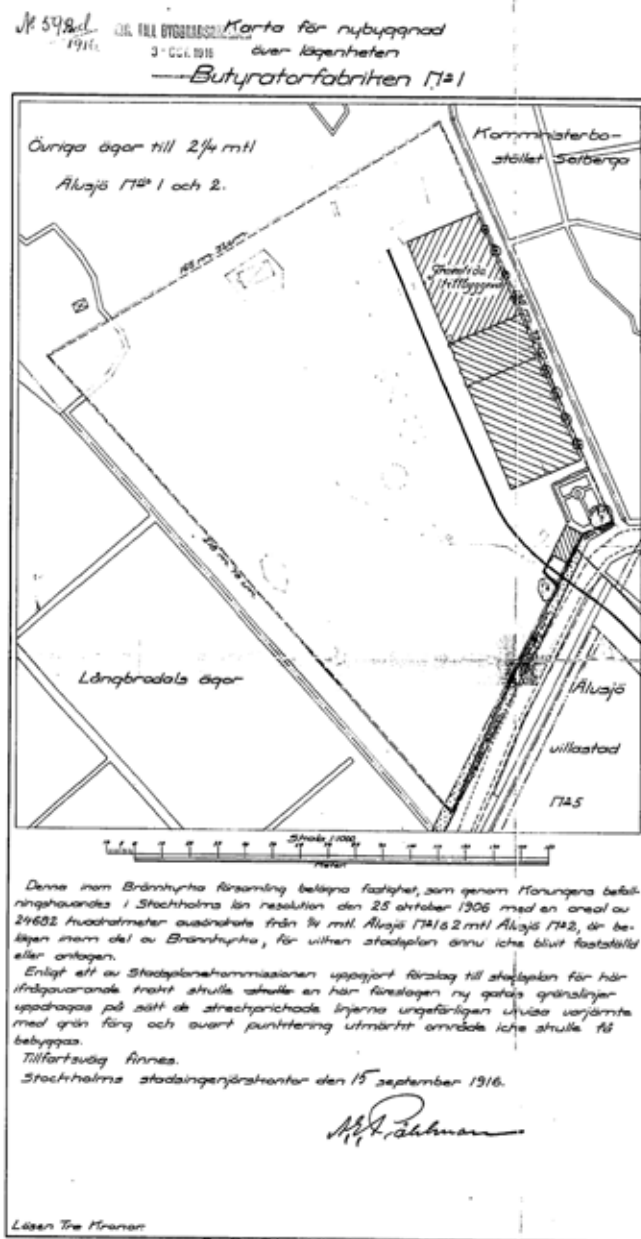
I början av 1900-talet inleddes industriell verksamhet i Älvsjö genom att Aktiebolaget Butyratorfabriken år 1904 började tillverka smörmaskiner och separatorer i nuvarande kv. Kabelverket 2. Verksamheten lades ner 1907 och området stod utan någon större verksamhet en tid.

Cedergren och Ericsson

År 1883 grundade ingenjören Henrik Tore Cedergren företaget AB Stockholmstelefon (Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag, SAT). När Cedergren avled år 1909 ägde företaget Stockholmsområdets snabbt expanderande privata telefonnät. En samtida, kraftig utbyggnad av telenäten på flera håll i världen ledde tillsammans med världskrig till att kabelmateriel blev en dyr bristvara.

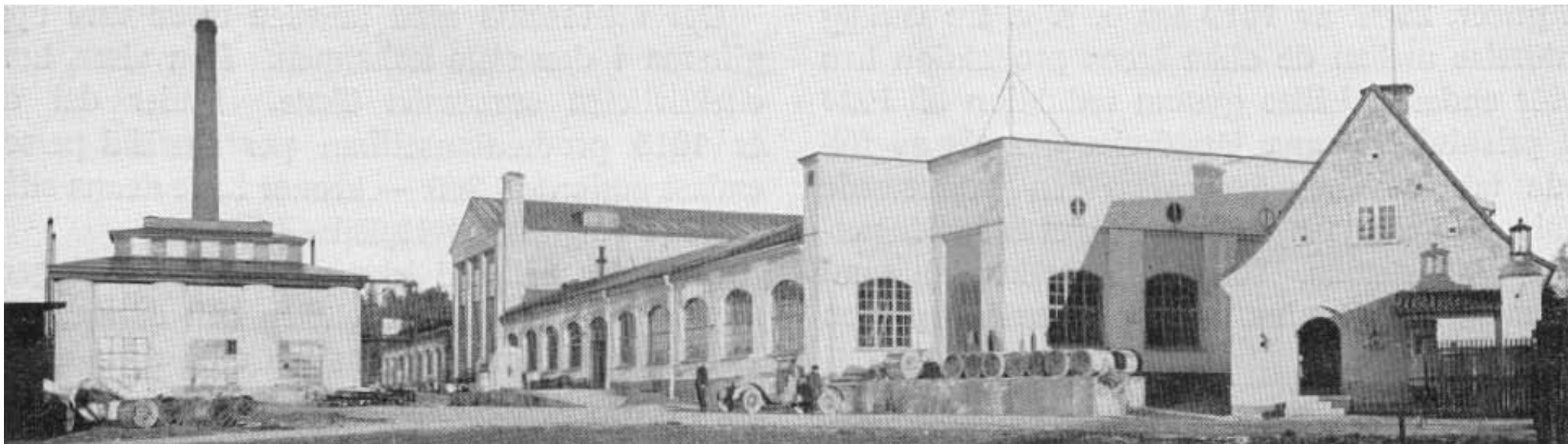
SAT:s behov av kablar och snören var stort och för att råda bot på situationen köpte företaget år 1916 (1913 enligt någon källa) butyratorfabrikens fastighet för att etablera kontor och fabrik för kabeltillverkning. Läget var gynnsamt eftersom Södra Stambanan passerade nära fastigheten, och en gren av järnvägen drogs in på fabriksområdet.

Sannolikt nyttjades en del befintliga byggnader och ny- och tillbyggnader som portvakts-hus, kraftcentral och verkstadsbyggnad med kabelhall tillkom under de första åren 1916-18. Kvar från etableringsfasen finns idag endast den kontorsbyggnad som idag benämns Klockhuset, uppförd 1918 i områdets södra spets. Övriga tidiga byggnader är idag rivna, merparten på 1980-talet.

Till vänster: Situationsplan 1916 Stockholm SBK

Ovan: Situationsplan 1917 Stockholm SBK

Samtidigt med fabriksetableringen 1918 övertogs SAT:s telefonnät av statliga Telegrafverket och det ombildades till Allmänna Industriaktiebolaget AB H.T. Cedergren, med Allmänna Telefonaktiebolaget L.M. Ericsson som delägare.

1922 fusionerades det med Allmänna Telefonaktiebolaget L.M. Ericsson, grundat 1876

och med vilket SAT hela tiden haft mycket samröre. 1926 ströks Allmänna ur namnet. Fabriksområdet gränsade till ägorna till Långbro gård, med anor från 1400-talets senare del. Gården var i Ericssons ägo sedan 1918 och innebar närmast obegränsade möjligheter till utvidgning. Ericsson lär ha haft tidiga planer på att placera sin huvudfabrik här. Så

blev emellertid inte fallet utan gården såldes 1947 till Stockholms stad.

Fabrikens utbyggnad

Produktionen ökade kraftigt den första tiden och nya delar tillfogades anläggningen på 1920- och 1930-talet. Allt fler produkter tillver-

Från ovan: Fabriken från söder och från nordväst. Foto 1925. Ericsson Review nr 3-4 1925

kades och kemiskt, mekaniskt och elektriskt laboratorium inrättades i fabriken som ett steg i att öka kvaliteten. År 1924 gick 25 % av Kabelverkets produktion till L.M. Ericssons egna fabriker i Stockholm och av resterande produktion gick en stor del på export. Kabelhallen byggdes till i etapper, bl.a. 1935 mot norr

med lokaler för tillverkning av pupinboxar. På 1940-talet uppfördes flera kompletterande byggnader, varav matsals- och laboratoriebyggnaden mot Götalandsvägen står kvar.

Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes i tre etapper 1954-55, 1962 och 1965-66. Kabelhallens norra del uppfördes först och därefter förlängdes den mot söder och avslutades med den höga kontorsdelen. Sista byggdes huskroppen mot Solbergaskogen i norr.

1954 stod kraftcentralen färdig. Den vidbyggdes med en verkstadsbyggnad 1968. Varm- och kallförråd har tillkommit i flera omgångar, liksom övriga mindre komplementbyggnader. Samtliga är idag rivna.

År 1982 revs den ursprungliga kabelhall som börjat uppföras redan 1918. 1985 byggdes ett lågt kontorshus från 1970-talets slut till med en sporthall med hälsocentral.

1996 uppfördes de fyra höga kontorshusen med veckade fasader i fastighetens västra gräns mot Älvsjövägen. De var tänkta att speglas med en likadan uppsättning hus mot östra tomtgränsen, något som aldrig blev utfört. En envåningsbyggnad byggdes samtidigt sydost om kraftcentralen.

Spinning av pappers- och bomullsisolerad tråd

Ericssons övriga lokaler

Ericssons verksamhet har ständigt haft sin kärna i telefoni, och den har förändrats med en snabbt förändrande bransch. I etableringsfasen flyttade företaget runt på olika adresser på Nedre Norrmalm i Stockholm, innan man byggde det första egna huset på Tulegatan 5. Verksamheten byggdes ut i närliggande kvarter innan huvudkontoret 1925 flyttades till det nybyggda Södra Kungstornet på Kungsgatan.

Fram till 1970-talet hade Ericsson kvar lokaler på flera av dessa tidigare adresser vid didan om det nya huvudkontoret som 1940 etablerades i Midsommarkransen, sydväst om centrala staden. Företaget dominerade det område som idag kallas Telefonplan, fram till 2003 när verksamheten flyttade och husen såldes. Vid Telefonplan etablerades här efter

Klockhuset

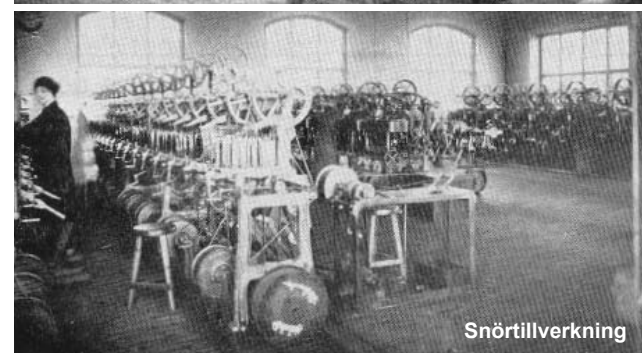
Tillverkning av gummiisolerade ledare

Tillverkning av spinns och silkesisolerad tråd

Kemiska laboratoriet

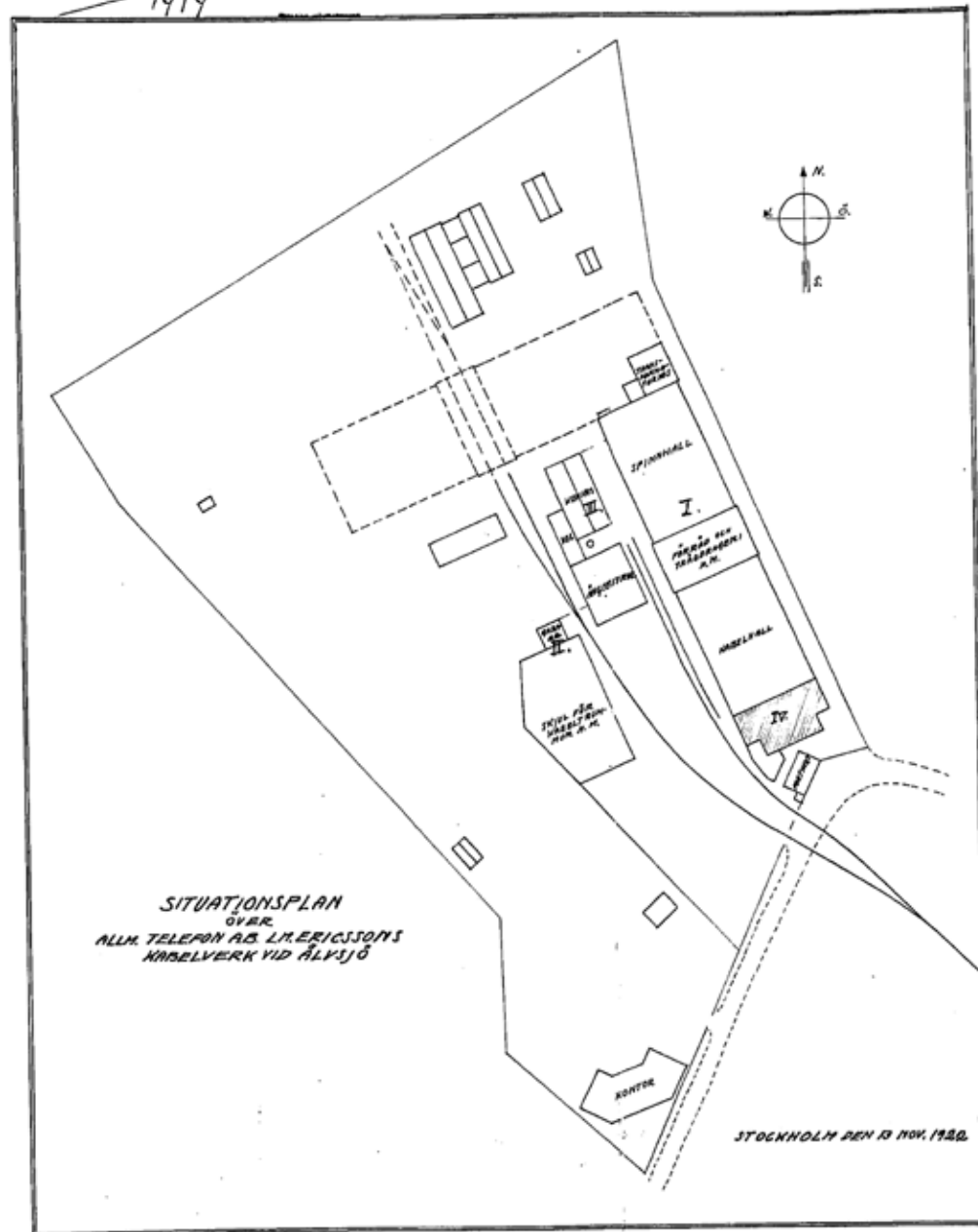

Snörtillverkning

Samtliga fotografier hämtade ur Ericsson Review nr 3-4 1925.

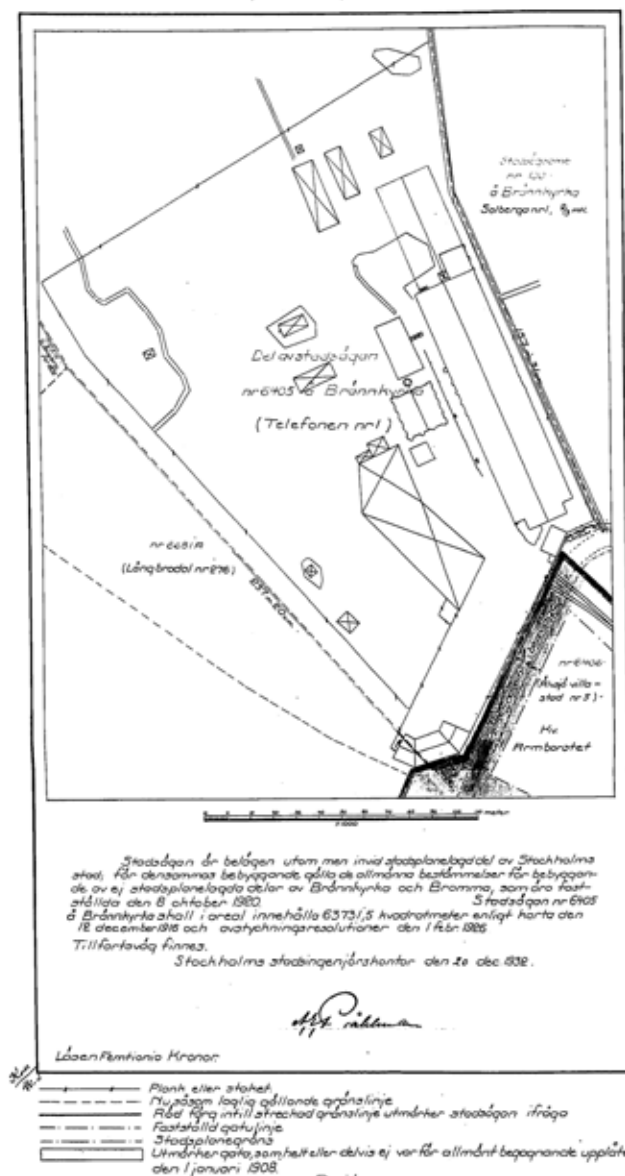
N: 77 Rd
1919

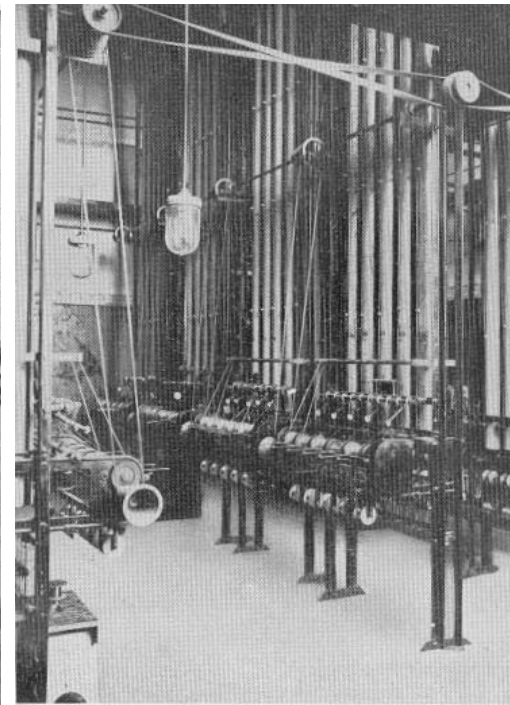
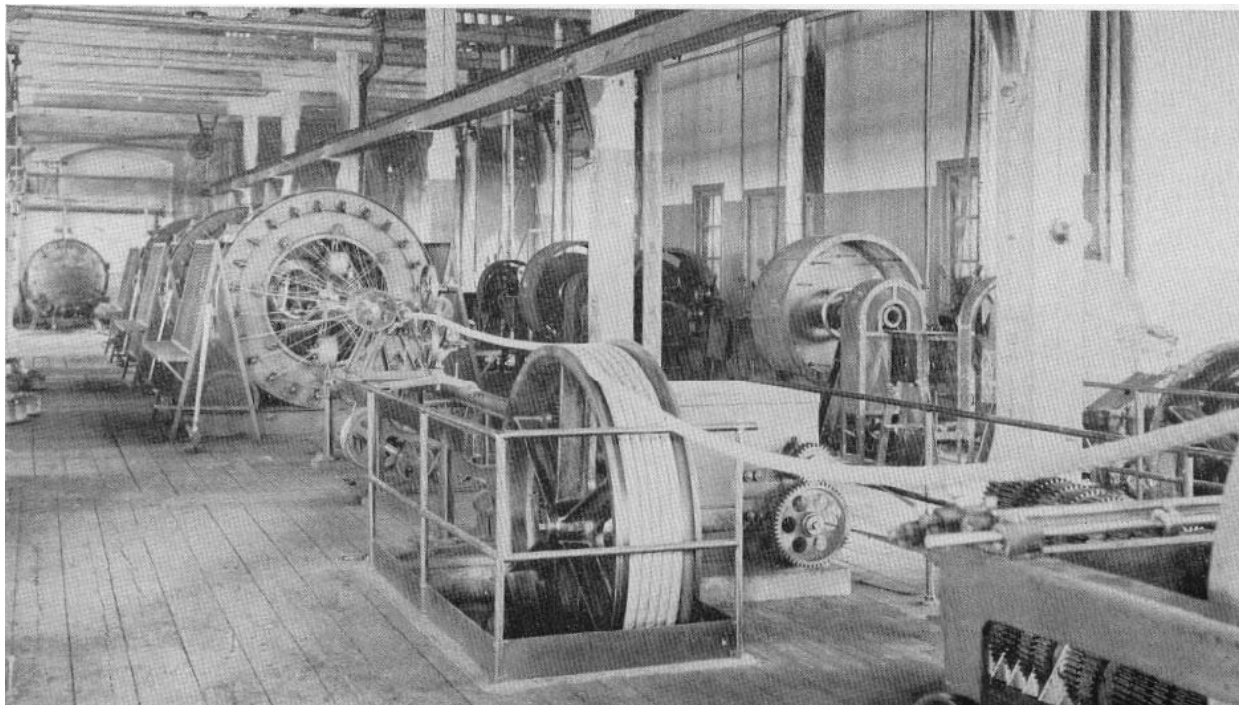
Situationsplan 1922. Stockholm SBK

0125561706
1932

Karta för nybyggnad
övertal av stadsdagen
nr 6405 i Brännkyrka (Telefonen nr 1)
inm. stadsdelen Långbro
uti Brännkyrka församling i Stockholms stad

Karta för nybyggnad 1932. Stockholm SBK

Från vänster: Kabeltill-
verkning och tillverkning
av lackerad tråd. Ur Ericss-
son Review nr 3-4 1925

Konstfack och området har omvandlats till ett ungt, kulturellt centrum med konstskolan som nav. Idag är Ericsson ett multinationellt företag med svenska huvudkontoret i Kista.

Kavli etablerade sin verksamhet i området 1992. Fabriksbyggnaden om ca 14 000 kvm uppfördes då. Området inrymmer totalt ca 93 000 kvm kontors- och verksamhetslokaler.

Älvsjö och järnvägen

Vid sidan om de goda utbyggnadsmöjligheterna, bidrog framväxten av spårbunden trafik genom Älvsjö till etableringen av Kabelverket på just denna plats.

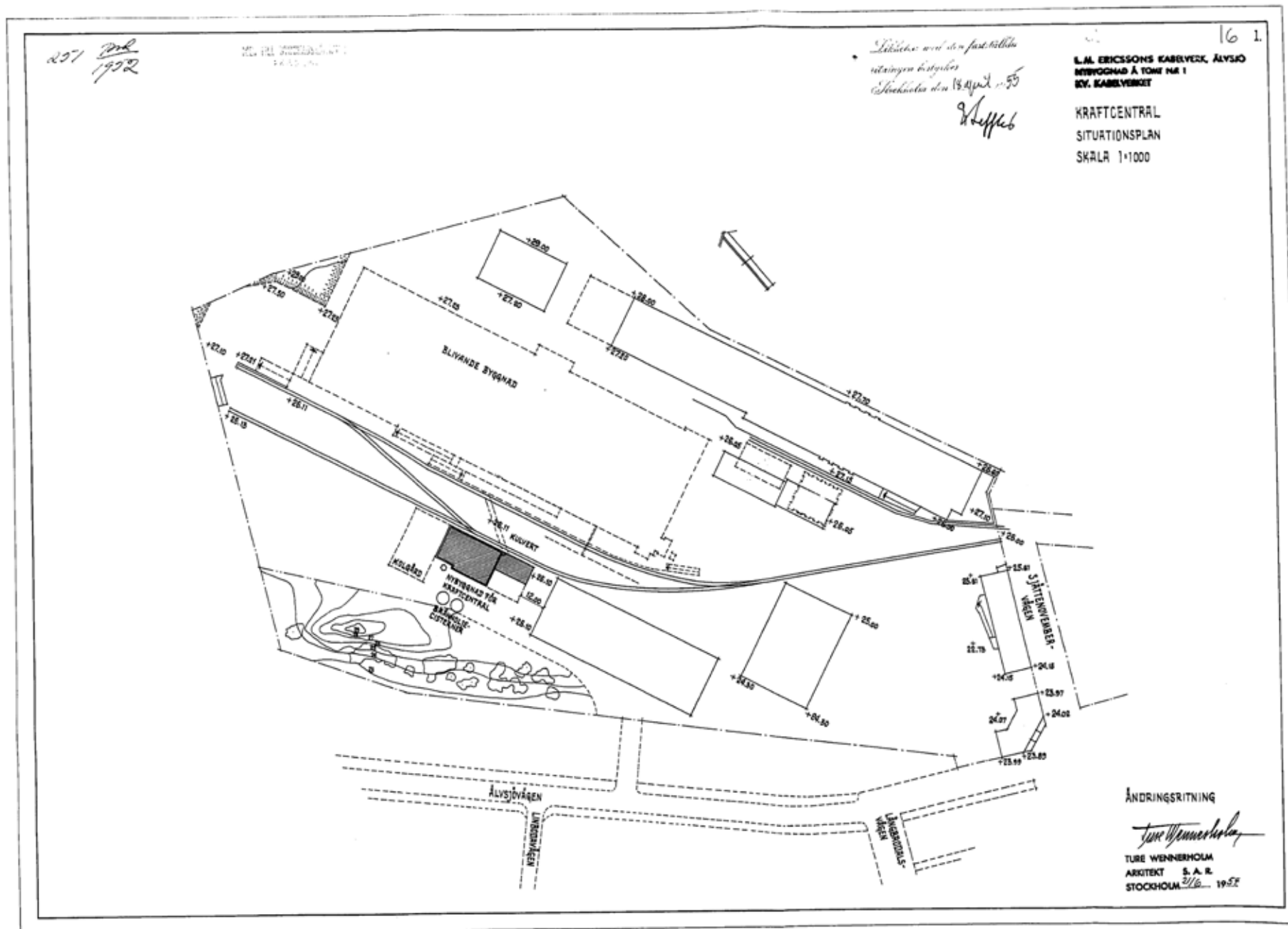
År 1860 öppnade Västra stambanan mellan Stockholm och Göteborg för trafik. Hösten 1879 öppnade den ursprungliga tågstationen vid Älvsjö och när Nynäsbanan 1901 också öppnade med ett stopp här blev Älvsjö förgre-

ningsstation. Stationen byggdes ut med separata spår för lokal- och fjärrtåg 1916-17. Nu byggdes också en gångbro över spårområdet. Ett nytt stationshus uppfördes 1932 och en gångtunnel ersatte gångbron. 1967 skedde stora förändringar när AB Storstockholms Lokaltrafik övertog ansvaret för lokal persontrafik på Stockholms läns järnväg. Samma år invigdes Älvsjös mässanläggning och den nuvarande stationsanläggningen uppfördes.

Även Älvsjös tillblivelse som stadsdel är knuten till järnvägen. Intresset för att uppföra hus i Älvsjö ökade när tågstationen öppnade 1879 och i början av 1900-talet köpte privata intressenter upp mark för att stycka av villatomter. 1926 bildades stadsdelen Älvsjö. När grannstadsdelen Solberga i nordväst bildades 1945 drogs gränsen så att delar av Älvsjö centrum, däribland kv. Kabelverket, hamnade i Solberga. Ericssons kabelverk var under lång tid det enda större fabriksföretaget i samhället Älvsjö.

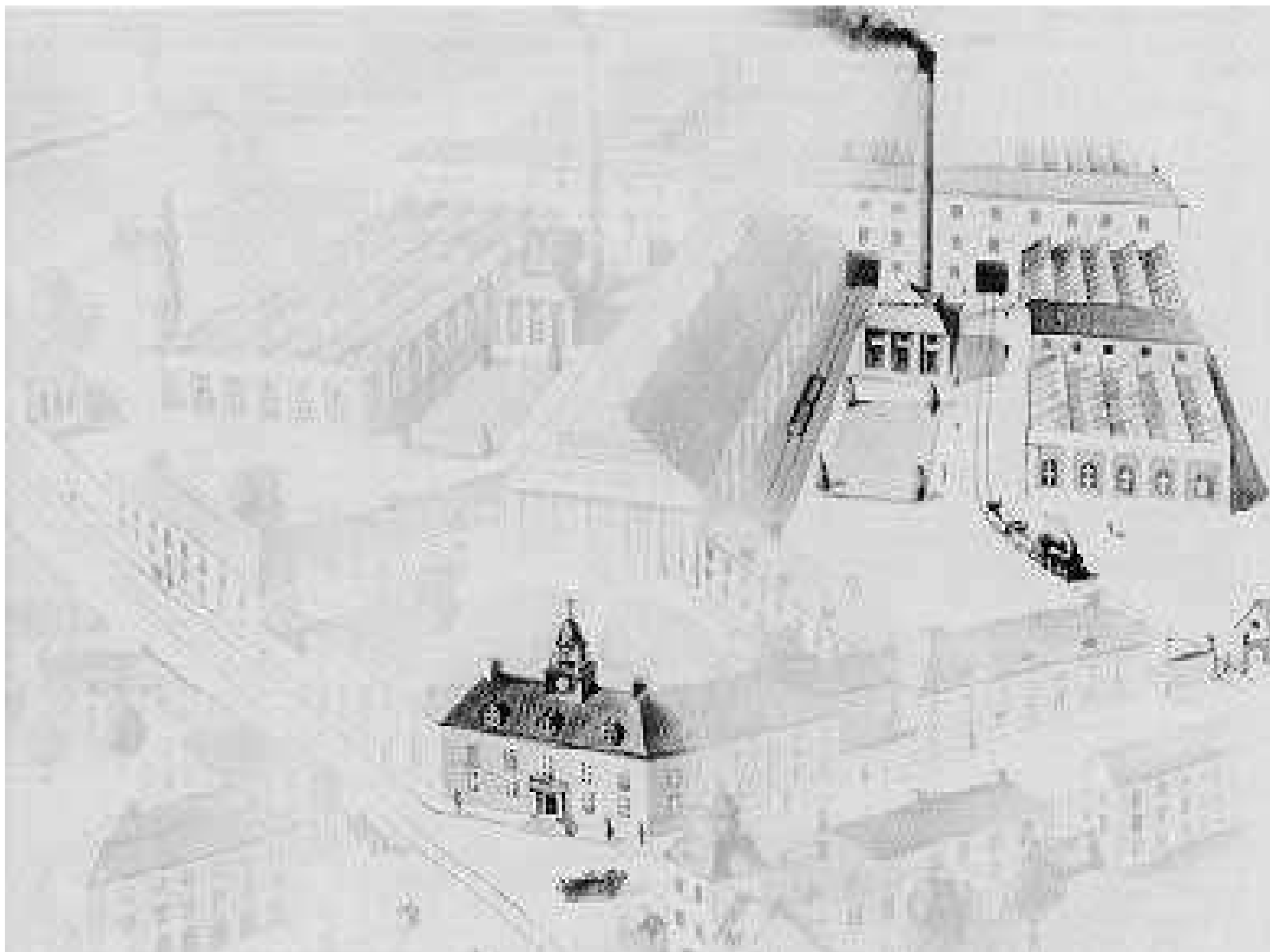
Fabriken fotograferad från söder 1963.
www.ericssonseniorer.org

Situationsplan
21/6 1954.

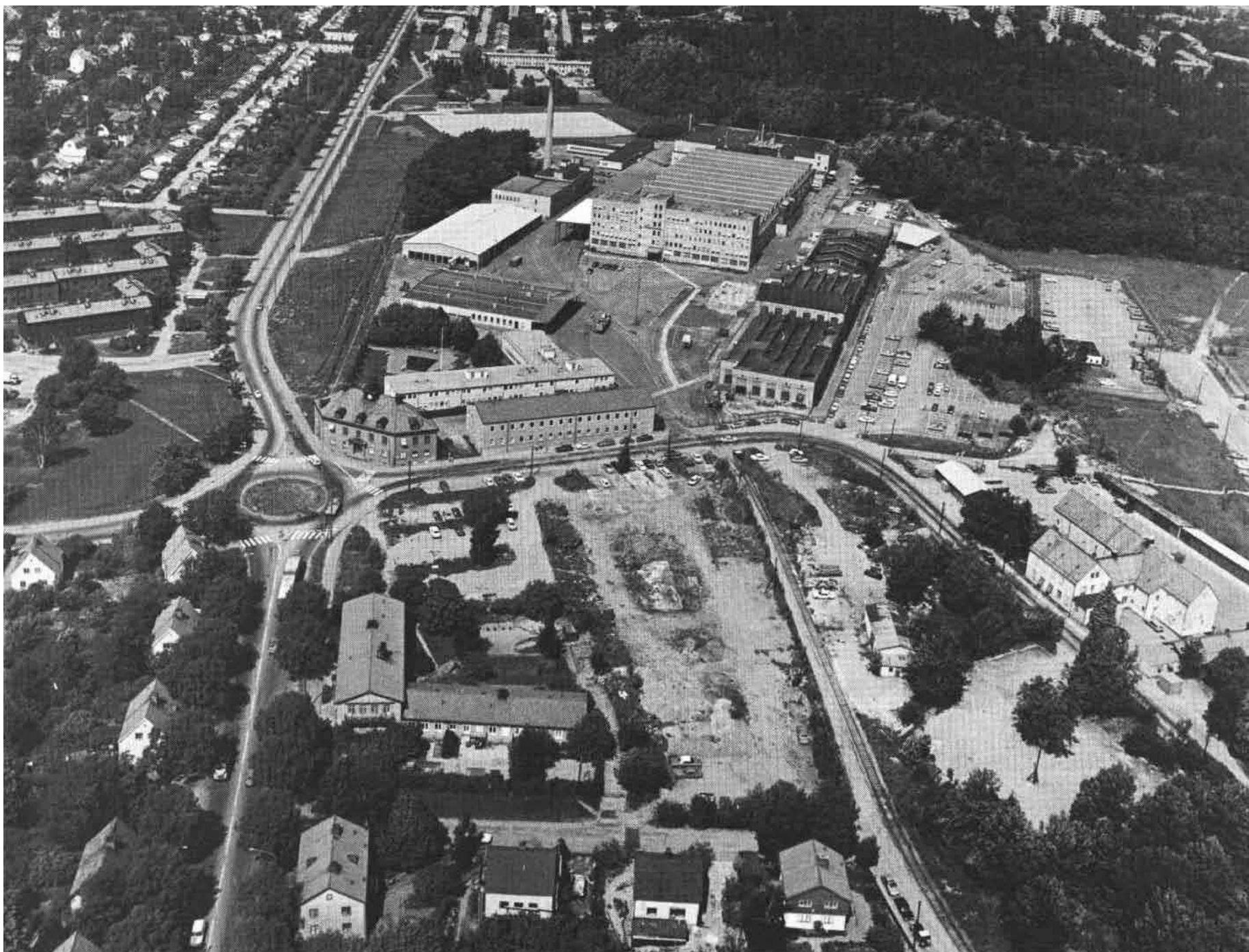
Stockholm SBK

Tidig plan,
odaterad och
osignerad.

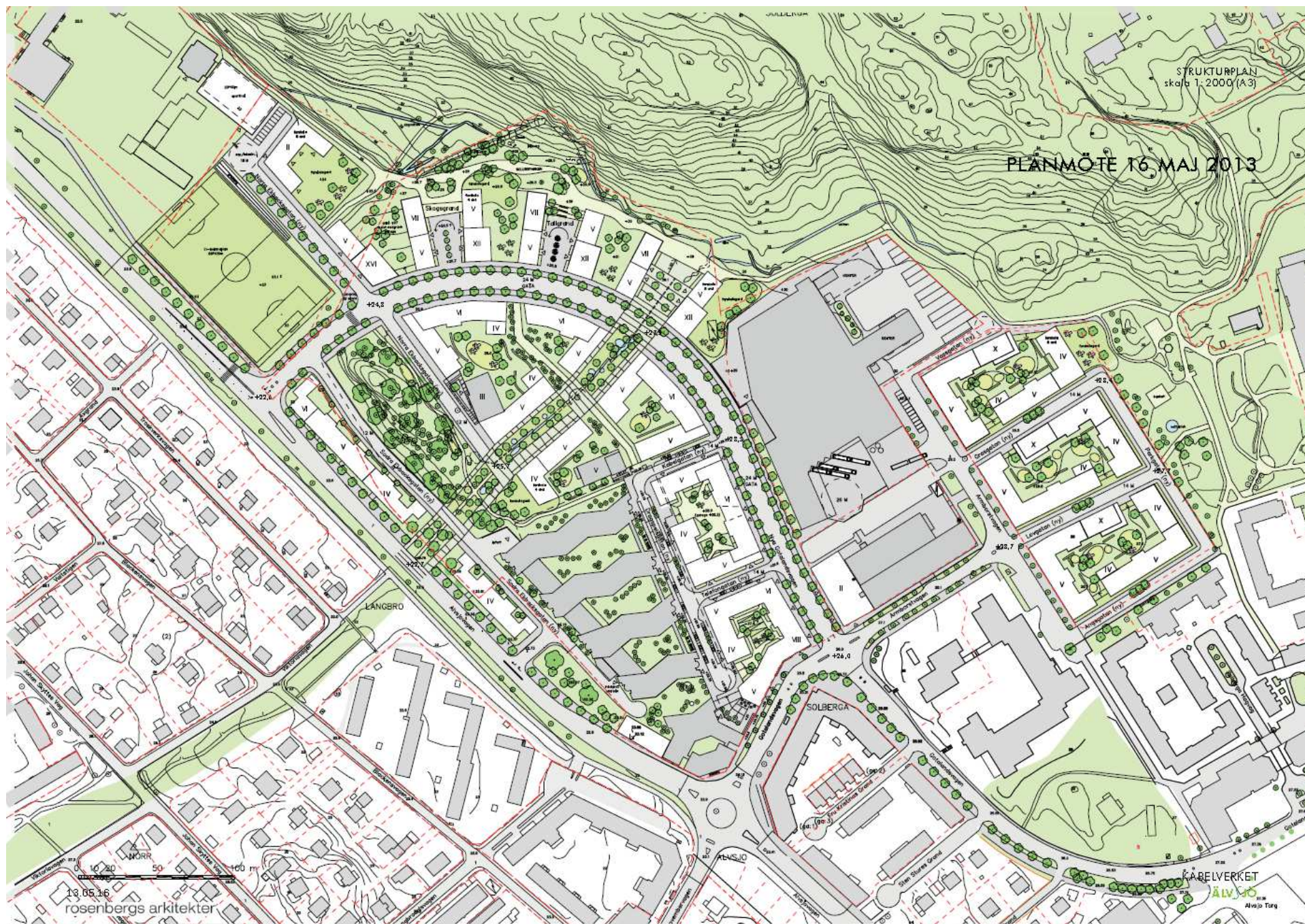
www.ericsson-seniorer.org

Flygfoto 1980, foto
Ingvar Lundkvist.

SSM
SMB_0004084_03

Senast gällande omgestaltningsförslaget för området. Befintlig bebyggelse grå, planerad vit. Rosenbergs arkitekter 16 maj 2013

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Programområdet är beläget nordväst om Älvsjö centrum, öster om Älvsjövägen och söder om Solbergaskogen. Terrängen är mycket flack med endast mindre nivåskillnader. Gränsen mot den i höjdläge liggande Solbergaskogen utgörs av en tvär brant. Vegetationen inom området utgörs främst av en ekdunge i väster och i övrigt gräsytor, planterade träd, buskar och blommor. Bilvägar och gångstråk i området är tydligt separerade.

Områdesbeskrivningen över Kabelverket 2 nedan är citerad ur Stockholms stadsmuseums inventering 2005 (BBR) Inventering av bebyggelse i STADSDELEN SOLBERGA, 2004-2007 2005-2005:

"Industri- och kontorsanläggning inom inhägnat område. Inom anläggningen finns industri- och kontorsbyggnader uppförda i början av 1900-talet fram till 1990-talet. Fabriksanläggningen etablerades för kabeltillverkning på 1910-talet för AB Stockholmstelefon, därefter Allmänna telefon AB L.M. Ericsson. Fabriksbyggnaden för kabeltillverkning revs på 1980-talet. Mot väster finns en ekbacke och mot norr begränsas tomten av bergig naturmark. Marken är hårdgjord med inslag av gräs. Mindre planteringar finns vid kontorskomplexets entréer. Parkeringsplatser finns i områdets nordvästra och sydöstra del. Anläggningens entré är placerade i en mobil vakt- och receptionsbyggnad i områdets sydöstra del, mot Götalandsvägen. Receptionen uppfördes på 1990-talet med en konstruktion av glas och stål. Området begränsas i söder av rondellen vid Götalandsvägen. De ursprungliga huvudbyggnaden "Klockhuset"

är placerad som en fondbyggnad vid trafikplatsen. Inom området finns en fornlämning. I kvarteret Kabelverket 6, utanför det inhägnade området finns ett kontorshus med matsal från 1980-talet som ingår i Ericssons Älvsjöanläggning."

Kabelverket 3 domineras helt av Kavlis stora fabriksanläggning. Kabelverket 6 domineras av den långsträckt kontorsbyggnaden som uppfördes som del av Ericssons anläggning.

Nivåer och strukturer

Bebyggelsen är mycket varierande i fråga om volymer. 1990-talets kontorshus är de högsta medan fabriksbyggnadens kabelhall från 1950-talet är den mest horisontalt utsträckt volymen.

Avstånden mellan byggnaderna varierar från smala prång till stora öppna, plana ytor.

Siktlinjerna genom området är på sina håll långa. Några av de mest påfallande avslutas tvärt mot en fasad.

Samtliga byggnader inom kv. Kabelverket 2 utom idrottshallen, hus 13, har fasader huvudsakligen i gult tegel. Kavlis anläggning har vita fasader och kontorsbyggnaden har postmodern tegelfasad i gult och orange med mintgröna fönsterband.

Natur

I områdets västra del finns en värdefull ekdunge. Den angränsande Solbergaskogen i norr har höga naturvärden och är ett viktigt rekreationsområde. Den är klassad (2009)

som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Skogen innehåller fornlämningar och rymmer ett rikt djur- och fågelliv.

Områdets byggnader

I denna utredning används Stockholms stadsmuseums numrering och kategorisering av byggnaderna inom fastigheten Kabelverket 2. Museets system är följande:

Hus nr 1: Administrationsbyggnad/förvaltning/kontor; Industribyggnad; Verkstad

Hus nr 10: Administrationsbyggnad/förvaltning/kontor (ursprunglig)

Hus nr 11: Kraftstationsbyggnad (ursprunglig)

Hus nr 13: Administrationsbyggnad/förvaltning/kontor (ursprunglig); Sporthall (ursprunglig)

Hus nr 15: Administrationsbyggnad/förvaltning/kontor (ursprunglig); Industribyggnad (ursprunglig); Konferensbyggnad (ursprunglig)

Hus nr 2: Administrationsbyggnad/förvaltning/kontor (ursprunglig)

Hus nr 3, KLOCKHUSET: Administrationsbyggnad/förvaltning/kontor (ursprunglig)

Hus nr 4: Laboratorium (ursprunglig); Matsalsbyggnad (ursprunglig)

Denna sida:

Ovan vänster: Götalandsvägen mot väster med byggnad 4 till vänster. Byggnad 1 i bakgrunden till höger.

Nedan vänster: Byggnad 4 till vänster och entrébyggnaden i bildens mitt.

Nedan höger: Klockhusets 1990-talstillbyggnader från Älvsjövägen mot sydost.

Motsatt sida:

Ovan vänster: Utsikt mot Kavlis fabrik, mot öster.

Ovan höger: 1990-talets veckade kontorshus från Älvsjövägen, mot norr.

Nedan vänster: Till vänster Kavlis fabrik, till höger kontorshuset på Kabelverket 6.

Nedan höger: Gårdsvy med hus 4 till vänster, Klockhusets klocka sticker upp ovan 1990-talets tillbyggnad, mot väster.

Denna sida:

Ovan vänster: Vy med Solbergaskogen till höger, hus 1 till vänster, mot norr.

Ovan höger: Den utsprängda branten mot Solbergaskogen, mot norr.

Nedan höger: Lång siktlinje mot söder med hus 1 till höger, Kavli skymtar till vänster.

Motsatt sida:

Ovan vänster: Foto mot Kavli, mot öster. Långa gångstråk och gräsytor på den södra delen av gården.

Ovan höger: 1990-talets veckade kontorshus till höger, planterade gräsytor till vänster, långt gångstråk mot söder.

Nedan vänster: Foto norrut mot kontorsdelen av hus 1, till vänster 1990-talets kontorshus.

Nedan höger: Hus 10, foto mot norr.

Denna sida:

Ovan vänster: Vy med Solbergaskogen till höger, etapp 3 av hus 1 till vänster, mot väster.

Ovan höger: Vy över områdets västra del med den ljusblåa idrottshallen och parkeringsyta, mot söder.

Nedan vänster: Parkeringsplatsen mot väster, i bakgrunden ligger Kämpetorps bollplan.

Motsatt sida:

Ovan vänster: Hus 1 mot sydost.

Ovan höger: Hus 1, hus 15 och hus 13 mot söder.

Nedan vänster: Hus 1, hus 15, hus 11 och hus 13 mot söder.

Nedan höger: Hus 13 och hus 1 mot norr.

Motsatt sida:

Ovan vänster: Ekdungen bakom hus 11, foto mot sydväst.

Ovan höger: Hus 11 till vänster och ekdungen till höger, mot sydost.

Nedan vänster: Ekdungen, foto mot söder.

Nedan höger: Ekdungen till vänster, hus 11 till höger, mot hus 13 i norr.

Karaktärsdrag Kabelverket 2

- Fasader i gult tegel.
- Flacka tak i form av motfallstak, sågtak, pulpettak och sadeltak med flacka fall.
- Variation avseende byggnadsvolym mellan olika byggnader och inom samma byggnad.
- Oregelbundna avstånd mellan husen, med både trånga utrymmen och stora öppna ytor, det vill säga en variation mellan öppet och slutet.
- Industriell karaktär med stora asfalterade ytor, lastbryggor och sparsam vegetation.

Denna sida:

Ovan vänster: Fasad på hus 1, den höga kontorsdelen etapp 2.

Nedan vänster: Klockhusets fasad och fönster.

Nedan höger: Fasad hus 1, etapp 1.

Motsatt sida:

Ovan vänster: Hus 1, etapp 3.

Ovan höger: Fasad och fönster, hus 11 kraftcentralen.

Nedan vänster: Hus 11, tillbyggnaden.

Nedan höger: Hus 1, etapp 3.

HUS NR 1, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur Bebyggelseregistret (BBR). Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Nybyggnadsår 1954 - 1958

Byggherre Telefonaktiebolaget L.M. Ericsson

Byggmästare G Jacobsson

Arkitekt Margit Klint, Ture Wennerholm, van Mierop & Belaieff Arkitektkontor

Ombyggnad 1957 – 1969 Etapp II:

Fullständig tillbyggnad av kontors- och fabrikslokaler mot öster, med en lågdel i tre våningar samt en högdel med fem våningar. Trapphusbyggnad med entré med skärmtak i högdelen. Fabriksbyggnaden försågs med sågtak. Arkitekt Carl Dahl Steffensen, Ture Wennerholm.

Ombyggnad 1965 – 1970 Etapp 3:

Tillbyggnad mot nordväst för telefonfabrik. Byggmästare Gustav Harrbäck Byggnads AB. Arkitekt Carl Dahl Steffensen

Ombyggnad 1975 – 1981:

Ombyggnad av bottenvåning och 1 tr för köks- och ekonomilokaler. Ny spiraltrappa av stål på fasad mot öster och norr.

Ombyggnad 1976 – 1985

Om- och tillbyggnad av fabrikslokal. Arkitekt Carl Dahl Steffensen, Carl Dahl Steffenssens Arkitektkontor.

Ombyggnad 1978 – 1979:

Ombyggnad av husets östra del. Arkitekt AOS, Ahlgren Olsson Silow Arkitektkontor AB.

Ombyggnad 1990 - 1992

Ombyggnad av del av plan 3 i den västra delen av byggnaden samt ljusinsläpp via nya taklanterniner.

Ombyggnad 1994 - 1995:

Ombyggnad av industribyggnad. Nytt fönsterband, nya fönsterpartier samt nya skärmtak. Arkitekt Per Funk.

Beskrivning

Fabriks- och kontorsbyggnad uppförd i tre etapper mellan 1954 och 1965. Byggnaden har förändrats genom mindre om- och tillbyggnader både interiört och exteriört. Byggnaden består av tre volymer av olika höjd och utformning. Byggnaden längst mot söder är en kontorsbyggnad i fem våningar med markerat, utskjutande trapphus med klocka. Över mark finns en glasad gång som förbinder byggnaden med den moderna kontorsbyggnaden (hus 15). Den norra delen av byggnaden består av två volymer om två och tre våningar. Volymen längst mot norr är den äldsta.

SOCKEL- betong.

FASAD- Samtliga fasader har vertikal och horisontellt murat listverk/lisener. Vitmålade snickerier.

ENTRÉ/DÖRRAR- Huvudentré i trapphuset i den södra byggnaden. Sekundärt skärmtak av stål och glas, utbytta fönsterpartier samt entré och sidoljus av stål. Trappa och ramp av natursten. Gavel mot Ö: Förminskat entréparti med utbytt port av glasad aluminiumport med överljus. Generellt utbytta portar.

FÖNSTER- Kontorsbyggnad: Pivåhängda enlufts-fönster, i bv. Fyrlufts-fönster. Lågdel: Enlufts-fönster och fyrlufts-fönster. I tr. sekundärt upptagna fönsteröppningar med enlufts-fönster av aluminium. Byggnad mot norr har gråmålade träbågar med åtta lugter. Merpar-

ten av fönstren är ursprungliga vitmålade träbågar.

ÖVRIGT/BYGGNADSDEL- Ursprunglig fransk balkong på kontorsdelens östra gavel. Lastkaj med skärmtak samt ramp till källarvåning. På fasad mot väster. Tillbyggnad i en våning med fasad av gult tegel vid lastkaj på den östra fasaden.

TAK- Plåtklädda lanterniner på lågdel. Lågdel med sågtak.

Stomme

Murverk - Tegel/Betong - Pelare

Fasadmaterial

Fasadtegel, gult

Tak

Motfallstak/Plantak/Sågtak

Våningar

Källare/03/05/02

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 11, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Nybyggnadsår 1952 - 1957

Byggherre Telefonaktiebolaget L.M. Ericsson

Byggmästare A Jönsson

Arkitekt Ture Wennerholm

Ombyggnad 1967 - 1969:

Tillbyggnad av kraftcentral i två våningar mot öster, innehållande verkstad, smedja, kontor, förråd och lager

Arkitekt Carl Dahl Steffensen

Ombyggnad 1979 - 1982:

Ombyggnad av den östra delen av byggnaden. Arkitekt Carl Dahl Steffenssens Arkitektkontor.

Ombyggnad 1995 - 1995:

Byte av fönster samt förändring av fönsterstorlek. Arkitekt Inga Varg, Rosenbergs Arkitekter AB.

Ombyggnad 1997 - 1997:

Ändring av fönsterparti. Ändring av befintlig entré, byte av entrédörr, nytt skärmtak samt nya sidoljus. Arkitekt Rosenbergs Arkitekter AB.

Beskrivning

Kraftcentral/värmeverk från 1950-talet, tillbyggd på 1960-talet. Byggnaden förändrades på 1990-talet genom ombyggnader och utbyte av vissa fönsterpartier. Byggnaden består av flera volymer av olika höjd.

SOCKEL- betong.

ENTRÉ/DÖRRAR- Generellt utbytta portar. Entrén på den södra fasaden är förminskad och försedd med dörr av glas och stål. Nytt skärmtak av stål och glas. Ursprunglig betongomfattning.

FÖNSTER- Fönster med en, två och åtta luftr. Vita ursprungliga träbågar. Fönster på andra våningen utbytta till enluftrsfönster av aluminium. Den östra fasaden är genombruten av höga fönsterpartier avdelade av utskjutande lisener/strävpelare.

ÖVRIGT/BYGGNADSDEL- Hög skorsten vid byggnadens nordvästra hörn.

Stomme

Murverk - Tegel/Betong

Fasad

Fasadtegel, gult

Tak

Motfallstak

Våningar

02

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 15, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Nybyggnadsår 1994 - 1997

Byggherre LM Ericssons fastigheter AB

Byggmästare Anders Jonsson, Erik Westman

Entreprenör Centralkonsult AB

Arkitekt Inga Varg, Rosenbergs Arkitekter AB

Ombyggnad -

Beskrivning

Kontorskomplex från 1990-talet bestående av tre separata byggnader. Byggnaden mot söder är en konferensbyggnad i en våning med souterrängvåning med en V-formad plan. Byggnaden är sammanlänkad med "Klockhuset" genom glasade länkbyggnader (hus 3) och sammanbyggt med hus 4 (Matsal- och laboratoriebyggnad från 1940-talet). Konferensbyggnaden är i sin tur förbunden med, kontorsbyggnaden, hus 15 genom länkbyggnader i en våning med fasader av stål och glas.

Kontorsbyggnaden består av en rektangulär byggnad, från vilken fyra veckade kontorslameller utgår. Mellan de fyra "byggnadsarmarna" finns länkbyggnader i en våning. På gavlarna både mot öster och väster finns utskjutande runda trapphusbyggnader. På den norra fasaden finns en glasad gång över markplan som binder samman huset med hus 1 (Industribyggnad från 1950 och 1960-talet). I markplan finns en länkbyggnad till hus 10 (Kontors- och servicebyggnad). Hus 10 består av två volymer varav den mot norr är högre. Gränsen mellan låg- och högdelen markeras av ett glasat parti med glastak. Byggnaden

har fönsterband av aluminiumbågar. Takfoten är klädd med korrugerad plåt.

SOCKEL- målad betong.

FASAD- Säckskurat tegel, vita emaljerade stålasetter som ger fasaderna en horisontell indelning. Listverk av rostfritt stål. Glasade stålpartier. Trapphusen murat av stående löpskift.

ENTRÉ/DÖRRAR- Snedställda skärmtak av stål och glas.

FÖNSTER- Fönsterband av enlufts-fönster. Träfönster med utvändigt beklädnad av vit lackerad aluminium.

TAK- Konferensbyggnaden och byggnad 10 har tak bevuxna med sedum.

Stomme

Stålkonstruktion/Betong - Elementbyggnads-konstruktion

Fasad

Plåt - Rostfri/Tegel – Säckskurat

Tak

Plantak/Pulpettak /Sadeltak

Våningar

Källare/05

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 3, KLOCKHUSET, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Nybyggnadsår 1918 - 1925

Byggherre AB Stockholmstelefon

Byggmästare

Arkitekt Ivar Callmander

Ombyggnad 1978 - 1985:

Mindre ombyggnad i bottenvåning för sjukgymnastavdelning. Arkitekt Carl Dahl Stefenssens Arkitektkontor.

Ombyggnad 1985 - 1992:

Anordnade av ny entré i befintlig muröppning på fasad mot norr. Ny dörr, ny trappa med skärmtak samt ny markbeläggning. Arkitekt O Blomqvist, HJS Arkitektkontor AB.

Ombyggnad 1994 - 1997:

Anordnade av ny entré i befintlig muröppning på fasad mot norr. Ny dörr, ny trappa med skärmtak samt ny markbeläggning. Arkitekt Inga Varg, Rosenbergs Arkitekter AB.

Ombyggnad 1997 - 1999:

Förändring av planlösning, samt sammanslagning av konferensrum. Arkitekt Rosenbergs Arkitekter AB.

Beskrivning

Kontorsbyggnad från 1918 som ursprungligen uppfördes som huvudbyggnad för AB Stockholmstelefonns kabelfabrik. Idag ingår byggnaden i en konferensanläggning. I mitten av 1990-talet byggdes huset samman med ett modernt kontorskomplex (Byggnad 15), genom glasade förbindelsegångar på

gavlarna. Byggnaden vänder sin huvudfasad mot trafikplatsen där Älvsjövägen möter Götalandsvägen. Byggnaden har formats efter platsen och har en svagt U-formad plan. På baksidan mot den moderna byggnaden finns en stenlagd gård.

SOCKEL- putsad.

FASAD- fasaderna är grovt slammade. Bruna snickerier. Profilerad kransgesims. Stickbågiga murade valv över fönster.

ENTRÉ/DÖRRAR- Ursprunglig entré mot söder. Portal med muskulösa kolonner som bär ett entablement som utgör en balustrad med järnräcke. Ursprunglig parport av trä med fyra fyllningar med smides dekorationer. Sexkantig ljuslyckta av glas i stickbåligt överljus. En naturstenstrappa leder till entrén.

FÖNSTER- Spröjsade, fyr- och sexdelade tvåluftsfönster. Spröjsade källarfönster. Ursprungliga brunmålade träbågar.

ÖVRIGT/BYGGNADSDDEL- Tio plätinklädda stickbågiga takkupor. Takryttare med klocka. Två plätinklädda skorstenar.

Stomme

Murverk - Lättbetong/Murverk - Tegel

Fasad

Puts - Slammad Gul

Tak

Sadeltak - Valmat/Takkupa/Takryttare

Våningar

Källare/02/Vind - Inredd

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 4, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Götalandsvägen 230

Nybyggnadsår 1941 - 1944

Byggherre Telefonaktiebolaget L.M. Ericsson

Byggmästare Hans Georgii

Arkitekt Ture Wennerholm

Ombyggnad -

Beskrivning

Matsals- och laboratoriebyggnad från 1940-talet som förändrats bl.a. genom byte av fönster. Byggnaden är sammanbyggd med det moderna kontorskomplexet från 1990-talet.

SOCKEL- putsad.

ENTRÉ/DÖRRAR- Ursprunglig entré förändrad.

FÖNSTER- Enlufts-fönster av aluminium. Ett ursprungligt fönster med rundade hörn.

ÖVRIGT/BYGGNADSDEL- Liten lastkaj med skärmtak på fasad mot norr. Ramp till källarvåning. Träspaljéer på fasad mot gata. Trappa med järnräcke på fasad mot norr.

Stomme

Murverk – Lättbetong

Fasad

Puts - Slät Gul

Tak

Sadeltak

Våningar

02/Källare

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 10, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Nybyggnadsår 1994 - 1997

Byggherre LM Ericssons fastigheter AB

Byggmästare Anders Jonsson, Erik Westman

Entreprenör Centralkonsult AB

Arkitekt Inga Varg, Rosenbergs Arkitekter AB

Ombyggnad -

Beskrivning

Hus 10 består av två volymer varav den mot norr är högre. Gränsen mellan låg- och högdelen markeras av ett glasat parti med glastak. Byggnaden har fönsterband av aluminiumbågar. Takfoten är klädd med korrugerad plåt.

SOCKEL- målad betong.

FASAD- Säckscurat tegel, vita emaljerade stålsetter som ger fasaderna en horisontell indelning. Listverk av rostfritt stål. Glasade stålpartier. Trapphusen murat av stående löpskift.

ENTRÉ/DÖRRAR- Snedställda skärmtak av stål och glas.

FÖNSTER- Fönsterband av enlufts-fönster. Trä-fönster med utvändig beklädnad av vit lackerad aluminium.

TAK- Byggnaden har tak bevuxet med sedum.

Stomme

Betong – Elementbyggnadskonstruktion

Fasad

Tegel - Säckscurat

Gul/vit

Tak

Plantak/Pulpettak

Våningar

Källare/01

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 2, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Älvsjövägen 50

Nybyggnadsår 1979 - 1986

Arkitekt Sektionsbyggarna Oresjö AB

Ombyggnad 1994:

Påbyggnad med 1 våning med fasad av liggande fasspontpanel och sadeltak. Firma Flexator AB.

Beskrivning

Kontorsbarack från slutet av 1970-talet som byggt på men en våning på 1990-talet. Byggnaden är sammanbyggd med idrottshallen (hus 13).

SOCKEL- fibercementskivor.

ENTRÉ/DÖRRAR- Utskjutande trapphus på fasad mot öster med fasad av träimiterande vitmålat skivmaterial.

FÖNSTER- Enluftsönster i fönsterband. Aluminiumbågar.

Stomme

Trä - Regelverk

Fasad

Träpanel, lockpanel/Träpanel, spontad/Träpanel, stående och liggande

Gul

Tak

Sadeltak

Våningar

02

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 13, KABELVERKET 2

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-08.

Nybyggnadsår 1984

Byggherre Telefon AB LM Ericsson

Byggmästare JCC Jonson Construction Company AB

Arkitekt Rob van Mierop, AOS, Ahlgren Olsson Silow Arkitektkontor AB

Ombyggnad -

Beskrivning

Sporthall från 1980-talet. På sporthallens västra fasad finns en vidbyggd kontors- och entrébyggnad i två våningar. Sporthallen är sammanbyggd med kontorsbyggnaden benämnd hus 2.

SOCKEL- betong.

FASAD- Sockelvåning murad av lättbetongsten. Sporthallen har fasad av grå trapetskor-rugerad plåt och kontorsbyggnadens fasad är av liggande gulmålad spontad panel

ENTRÉ/DÖRRAR- Skärmtak vid entré. Gul-lackerade glasade aluminiumdörrar.

FÖNSTER- Gula aluminiumbågar i fönsterband med beiga en- och tvåluftsfönster av aluminium.

ÖVRIGT/BYGGNADSDEL- Kontorsbyggnaden har pulpettak täckt med lackerad plåt.

Stomme

Murverk – Lättbetong

Fasad

Träpanel, spontad/Plåt - Korrugerad

Grå, gul

Tak

Pulpettak/Sadeltak/Skrämtak

Vån

01/02

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 1, KABELVERKET 3

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-15.

Armborstvägen 7

Nybyggnadsår 1991 - 1993

Byggherre O. Kavli

Arkitekt HJS Arkitektkontor AB

Ombyggnad -

Beskrivning

Mjukostfabrik från inledningen av 1990-talet belägen vid Ericssons område och den stora skogsallmanningen i Solberga. Huvudentrén är belägen intill personalparkeringen i östra delen av anläggningen. En grusväg sträcker sig utmed den staketomgärdade fastighetsgränsen. Mot Ericsson vetter en grässlänt med regelbunden trädplantering. I södra delen stor asfaltplan framför lastkaj med fyra portar och containerplatser. Vid huvudentrén utebord tillhöriga matsalen bland rhododendronbuskar.

Exteriör Större fabriksbyggnad från 1991-93. Mot nordost utskjutande kontorsdel som inleds med helt uppglasade trapphusväggar åt båda håll. Sydligaste delen lägre och utskjutande. Överbyggnad av vit kassettplåt på fabrikstak.

FASAD- släta beige betongelement eller element med synliga vita ballaststenar. Flera byggnadsdelar klädda med vit kassettplåt.

ENTRÉ/DÖRRAR- välvt skärmtak på stålpelare över utskjutande entréparti av bruneloxerad aluminium.

FÖNSTER- fönsterband med vita aluminiumbågar och vita mellanplåtar i kontorsdel.

Uppglasad matsalsdel med bruneloxerade aluminiumprofiler. Jalousiförsedda fönsterband på fabriksdel.

ÖVRIGT/BYGGNADSDEL- Brun stålkorsten och mindre silos.

Stomme

Betong – Elementbyggnadskonstruktion

Fasad

Betong - Slät/Betong - Synlig ballast/Plåt - Kassettplåt

Beige, vit

Tak

Plantak

Våningar

04

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

HUS NR 1, KABELVERKET 6

Följande beskrivning är saxad och sammanställd ur BBR. Informationen baseras på Stockholms stadsmuseums inventering 2005-04-15.

Armborstvägen 1

Nybyggnadsår 1986 - 1987

Byggherre Svenska elgrossist AB SELGA

Arkitekt Gunnar Larsén FFNS Arkitekter i Stockholm

Ombyggnad -

Beskrivning

Kontorbyggnad med matsal från 1980-talet som ingår i Ericssons Älvsjöanläggning. På den intilliggande och inhägnade fastigheten, Kabelverket 2 ligger de övriga byggnaderna

som ingår i Ericssons tillverknings- och utvecklingsanläggning.

Fasad

Fasadtegel

Gul, orange

Tak

Motfallstak/Plantak/Tälttak/Skrämtak

Våningar

05

Karaktärisering och värden

Se sid. 9.

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Tryckta källor

Johnson, Anders. *LM-staden. Folkhem i förort*. Stockholm: Stockholmia förlag 2006

Otryckta källor

Ericsson seniorer, olika sidor: <http://www.ericssonseniorer.org/alvsjo/klockhus.html>

Ericsson Review nr 3-4 Mars-April 1925, via: http://www.stsf.org/arkiv/ER/ER_1925_Kabelverket.pdf

Handlingar och utredningar rörande program för Kabelverket 2 m.m: www.stockholm.se

Program för kvarteret Kabelverket vid Älvsjö ventrum, Samrådshandling juli 2012 Dnr 2011-03445

Stockholms stadsmuseum, fotografier och klassificeringskarta: www.stadsmuseum.stockholm.se

Stockholms stadsmuseums klassificering 2005, via bebyggelseregistret, Riksantikvarieämbetet: <http://www.bebyggelseregistret.raa.se/bbr2/sok/search.raa>

Arkiv

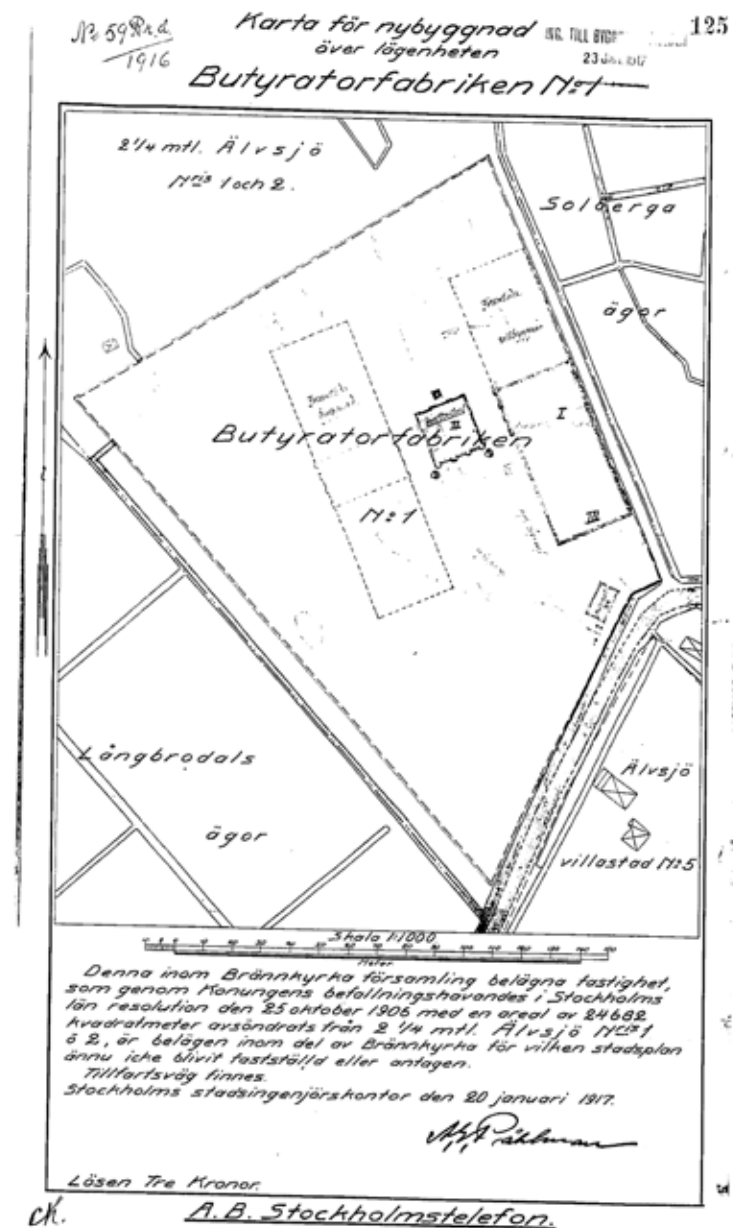
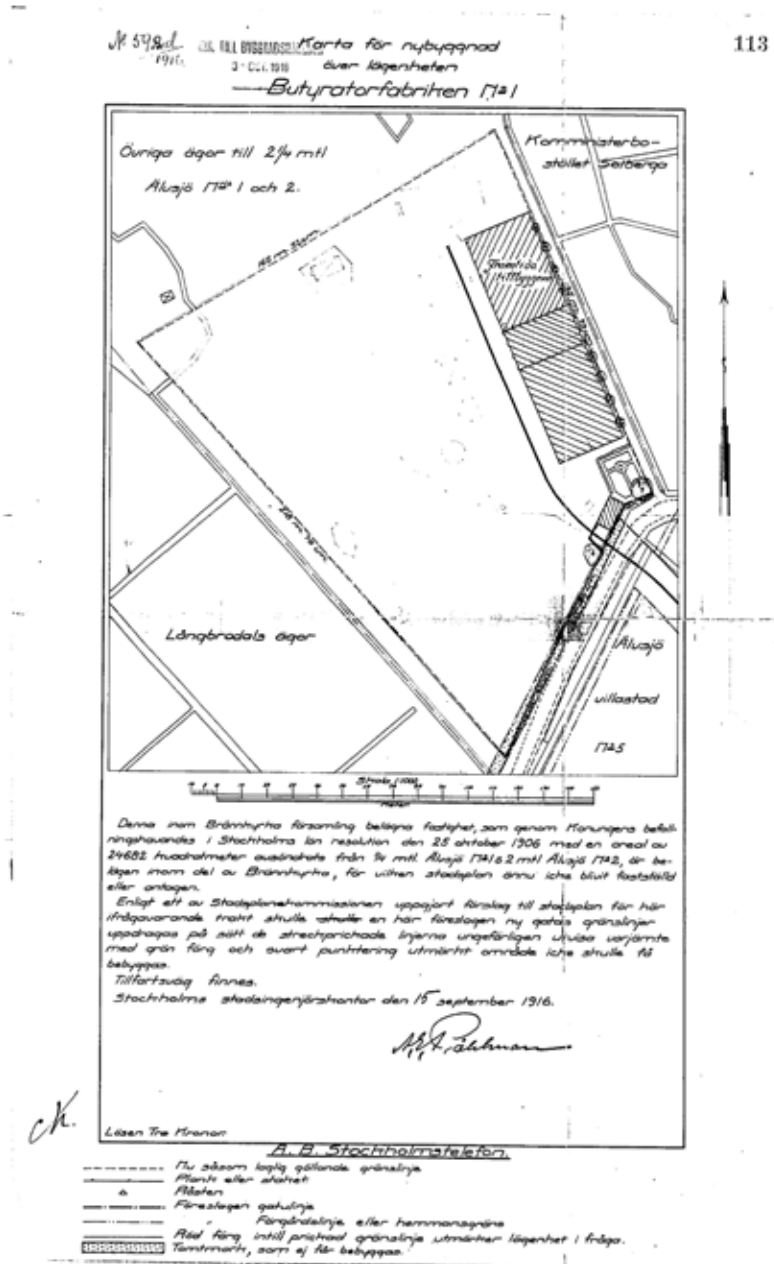
Centrum för Näringslivshistoria, arkiv L M Ericsson, Kabelverket, 1919-1964

Stockholms stadsbyggnadsexpedition, bygglovs- och planhandlingar Kabelverket 2, 3 och 6

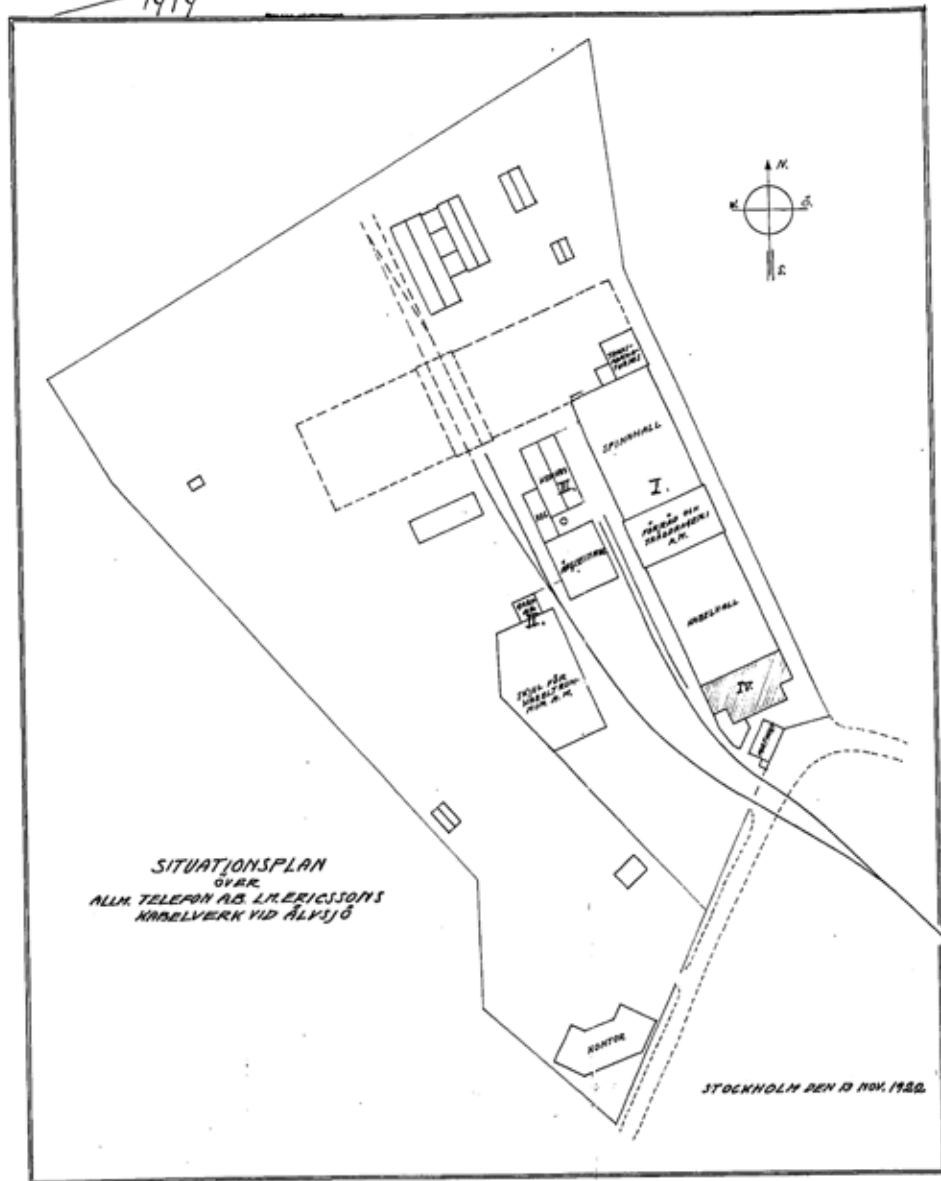
Bilaga 1, Planer Kabelverket 2, 3 och 6, Stockholm SBK

Nº 77 Rd
1919

14, 1952

41

012586 (P-20)
1932

Karta för nybyggnad

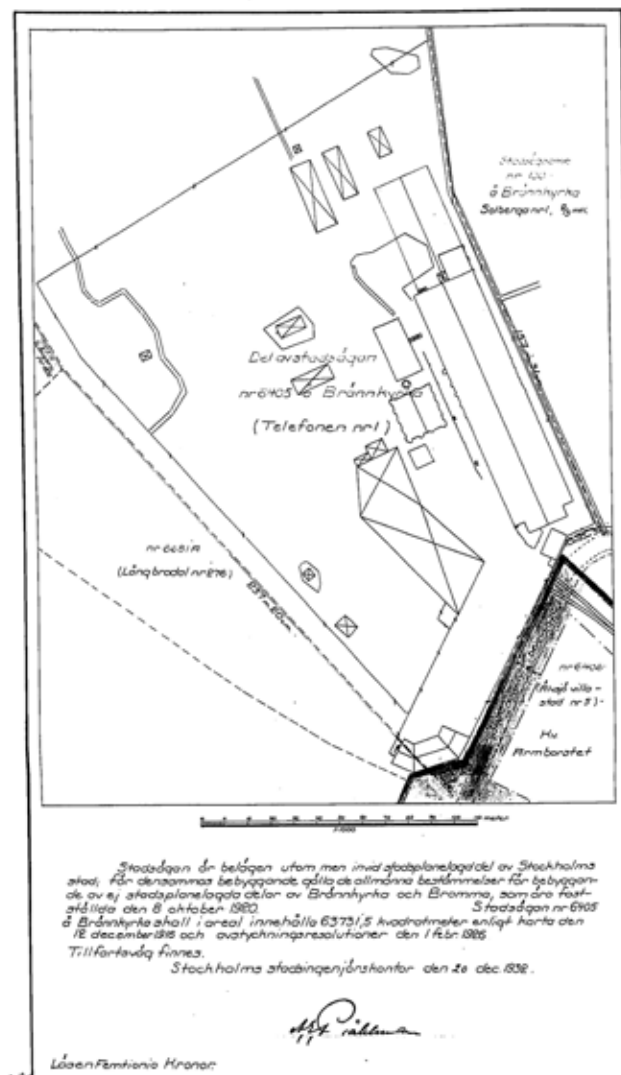
over de afrekening

nr 6405 å Brännkyrka (Telefonen nr 1)

ကဏ္ဍ: အင်္ဂလိပ်စာ / English

in om stadskölen Långbro
uti Brännkyrka församling av Stockholms stad

MS. FILE SCIENCE
20 JUL 1972

Lösen Fenton's Reaktion

Planh eller staket
 ———— Måddag motig odlade gränslinje
 ———— Röd färg in till streckad gränslinje utmäter stokedagen ifråga
 ———— Fastställt gatufärg
 ———— Stadsplanegårdens
 Utmätker gata, som helt eller delvis ej varit för allmänt beqvämheten uppläten
 den 1 januari 1908.

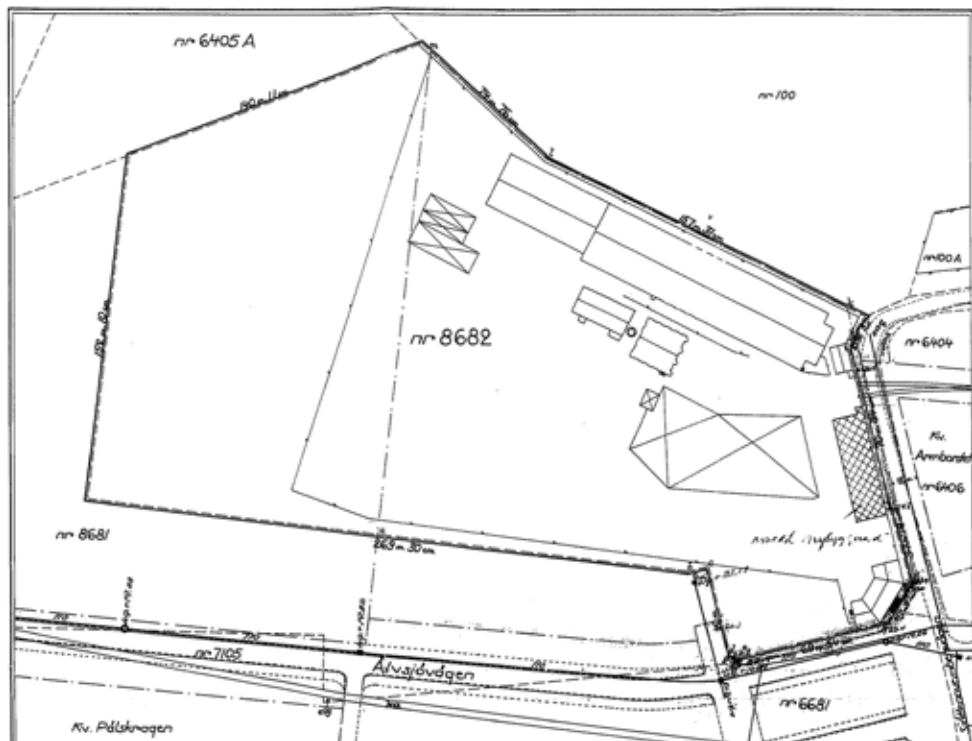
Britz

1/2 II Bud
174

Karta för nybyggnad den stadsdgen nr 8682 i Brännkyrka inom stadsdelen Alvsjö i Stockholm.

Byggnadsförbud
för del av stadsdgen.

Ö-salen = Arnsjö

Skala 1:1000

Gränslinjen för byggnaden och fast-
gränsen mot nr 100 och 6406 är
respektive huvudlednings botten.

Stadsdgen är belägen utom men invid stadsplanlagt del av Stockholms stad; för densamma
bebodda gälla utomplanbestämmelser fastställda av Kungl. Maj:st den 16 december 1938.
Stadsdgen skall i areal innehålla 60019,8 kv.m. enligt uppgift i Stockholms fastighetsregistret.
Tillförordnad finns. För del av stadsdgen belägen inom bebyggelse nr a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m och n
gäller byggnadsförbud enligt Kungl. Maj:steds brev av den 19 augusti 1938.
Stockholms stadsbyggnadskontor den 24 september 1941

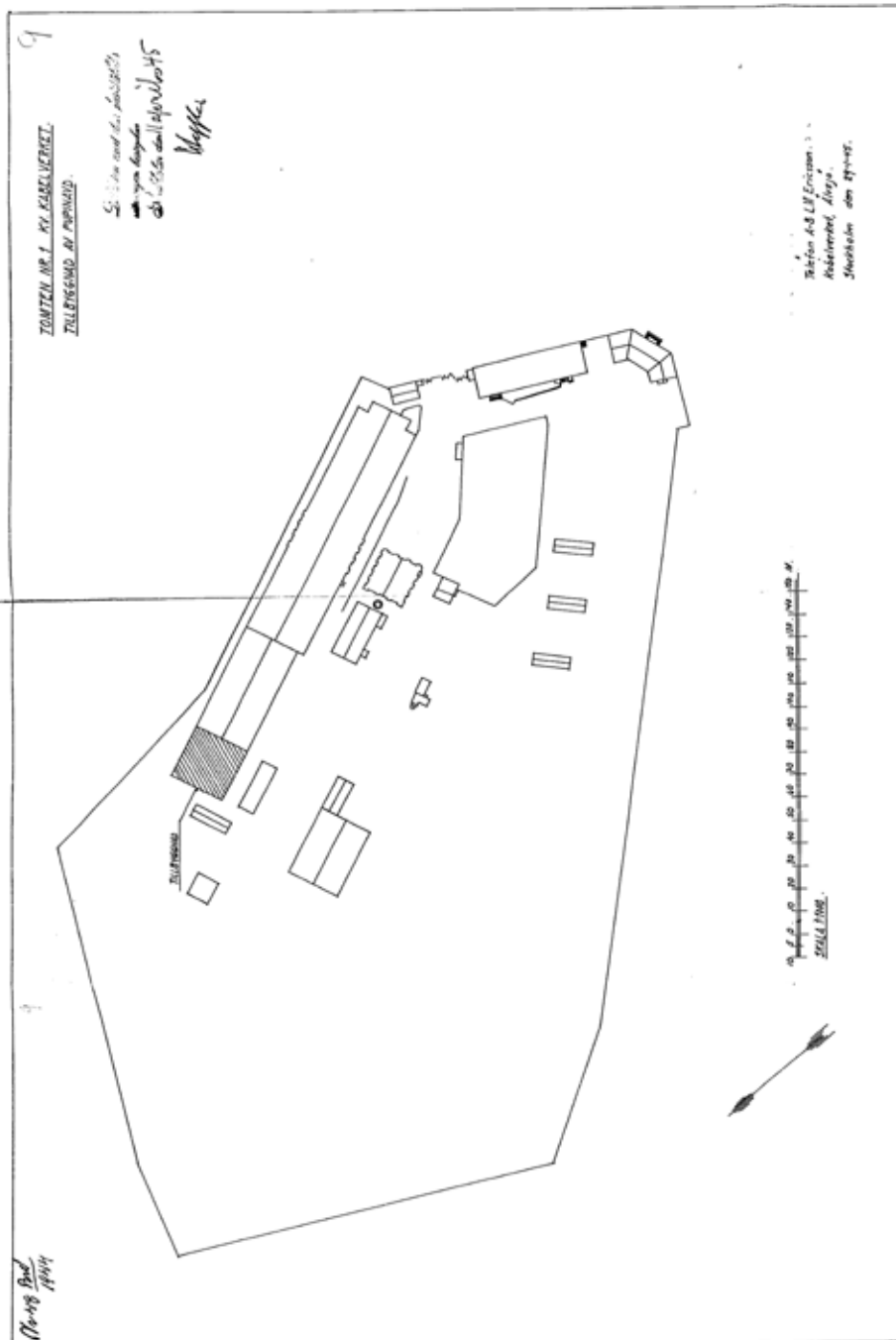
Guldkärl och stadsdgen med sin
del av stadsdgen gällande karta

ef.
Ringer Arnsjö.

Lösen Trettiosex kronor 75 öre

Telefon A.B.L.M. Ericsson.

- Plank eller staket
- Gränslinje
- Fastställt gatulinje
- Stadsplanens gränser
- Röd färg till gränslinje utmärker stadsdga sträcka
- Utmärker gata som helt eller delvis ej var för allmänt
begagnande upplämnat den 1 jan. 1908.

TOMTEN NR 1. KV. KABELVERKET.
TILLEGSGÅRD AV PÄNNAD.

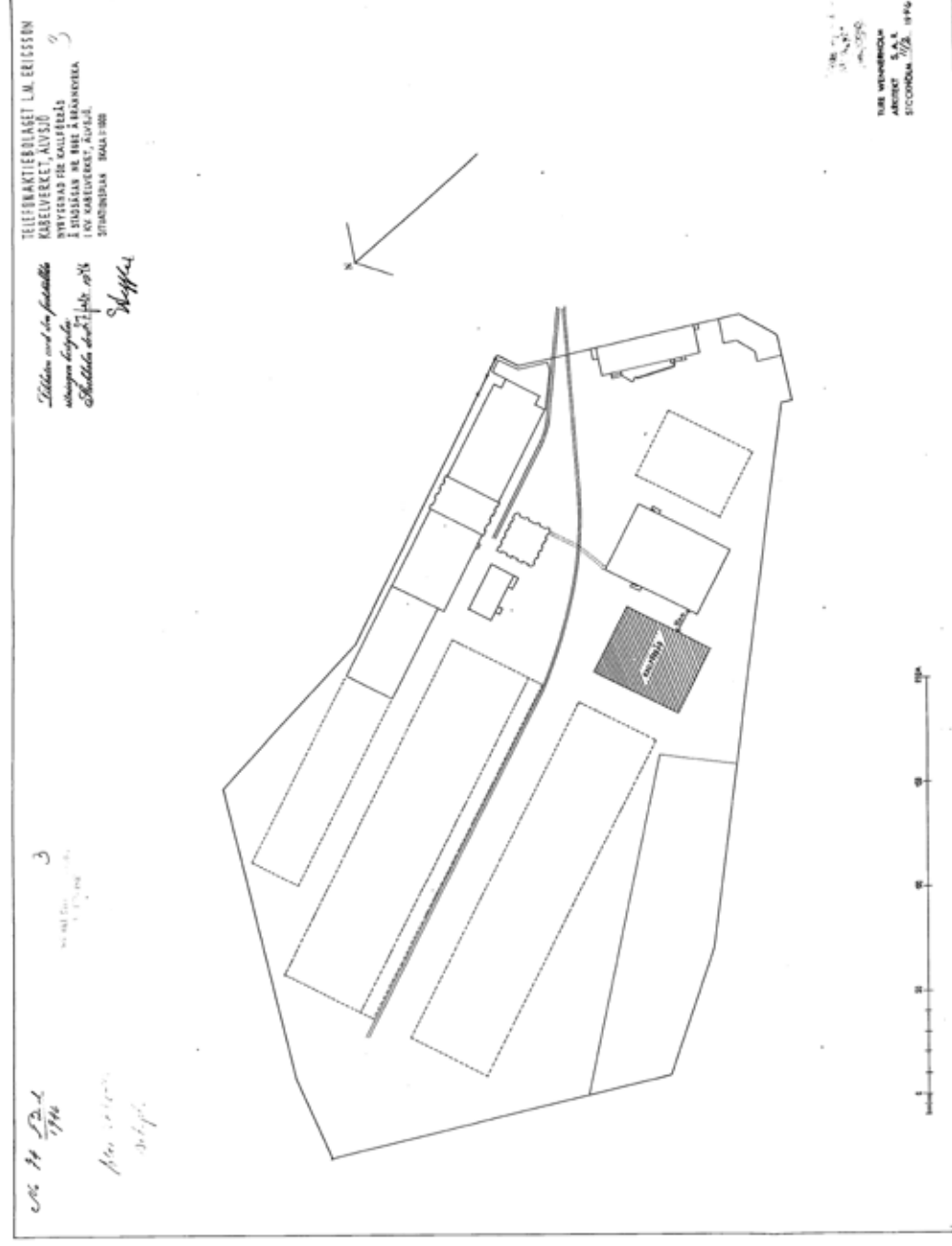
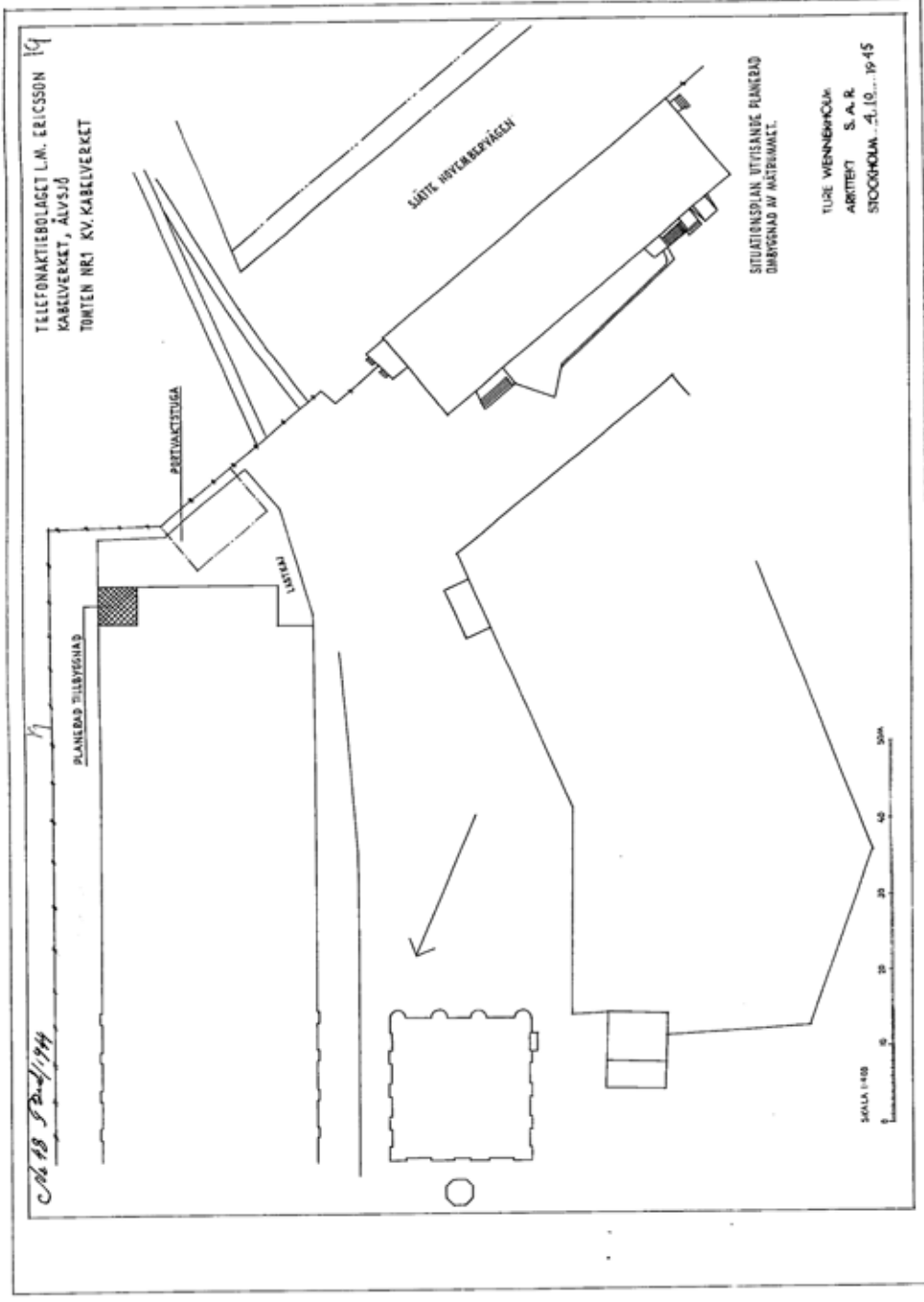
St. 1 km nord öst, 1941/42
av stadsdgen
nr 8682 i Alvsjö

Wegler

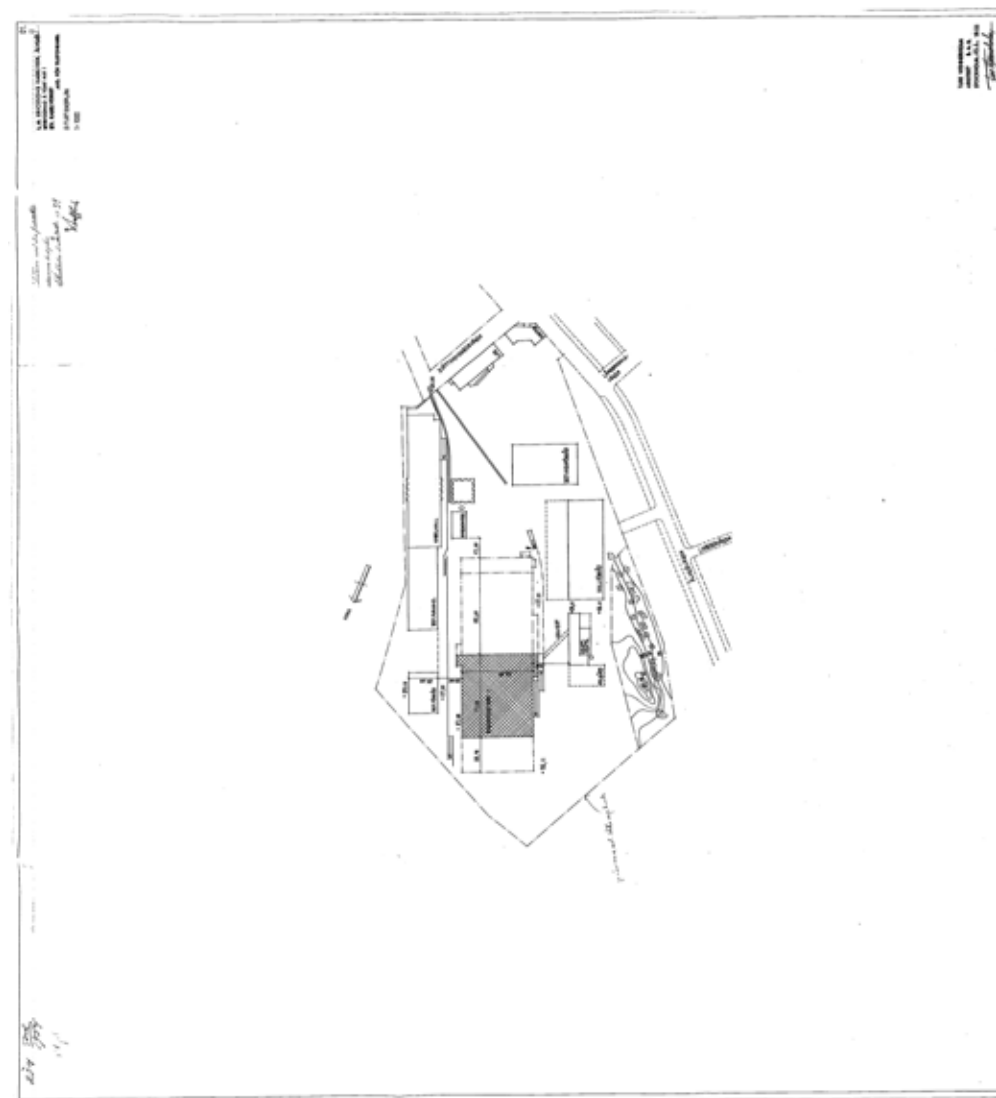
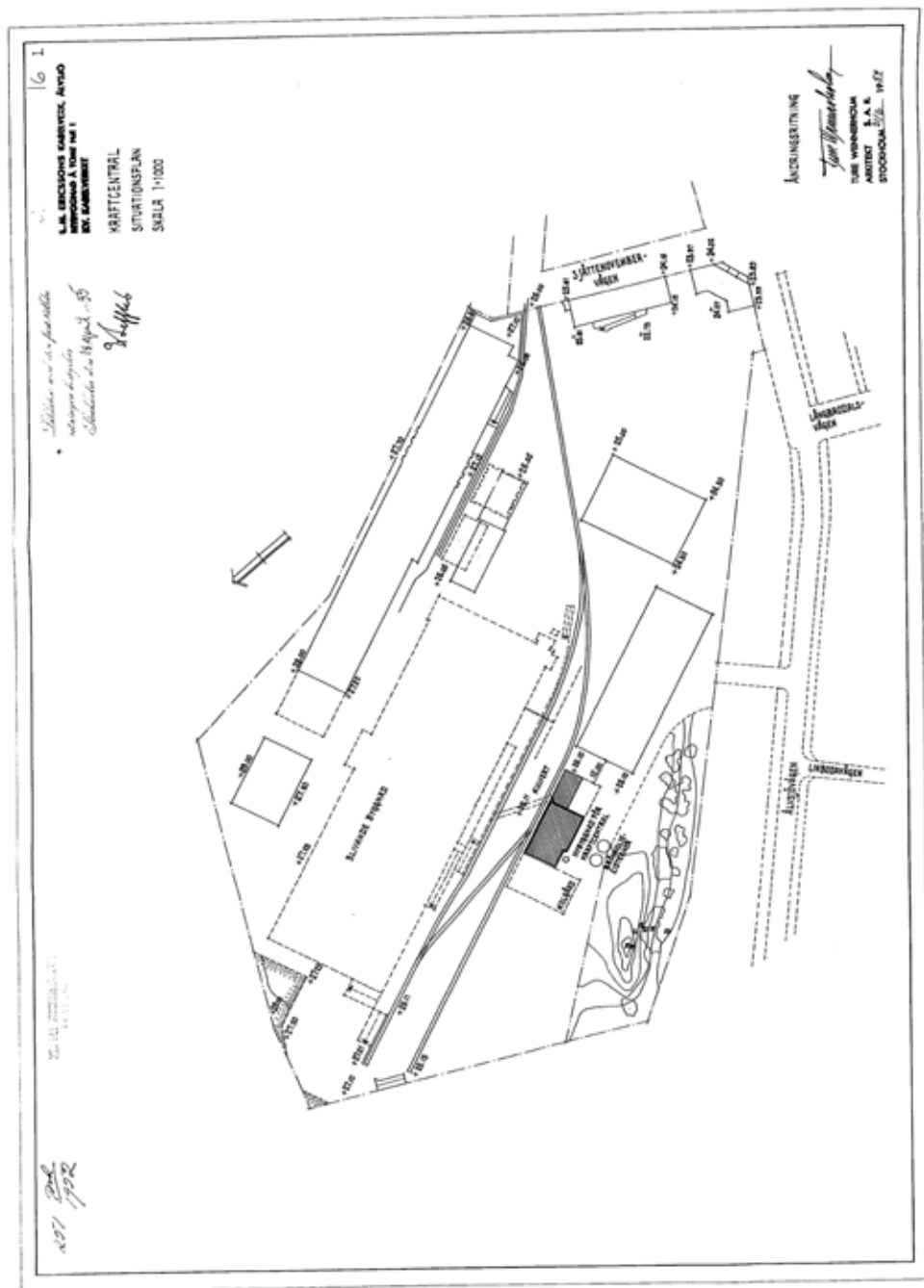
Telefon A.B.L.M. Ericsson.
Kabelverket, Alvsjö.
Stockholm den 24-sept.

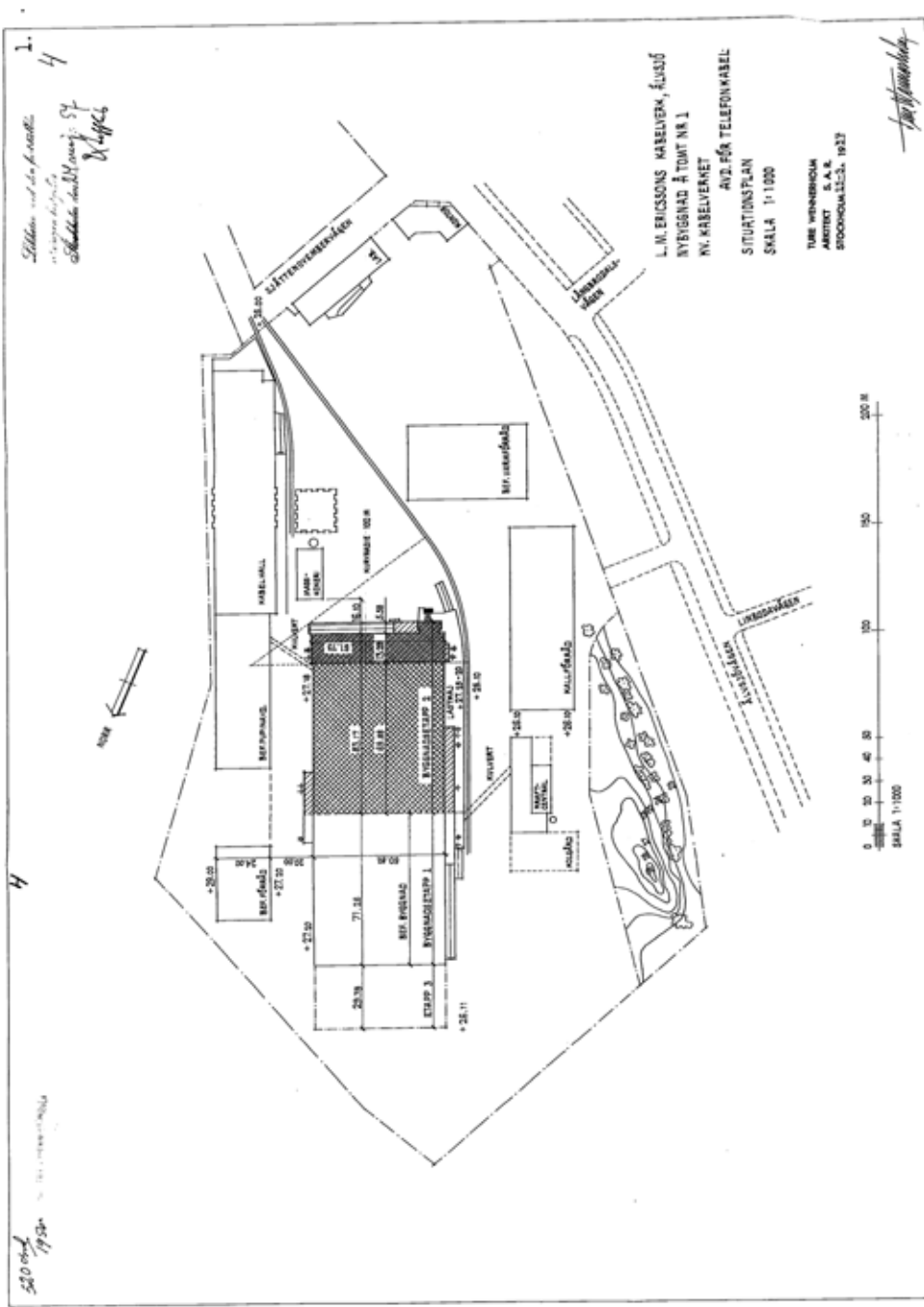
Skala 1:1000

16-18 Bud
1944

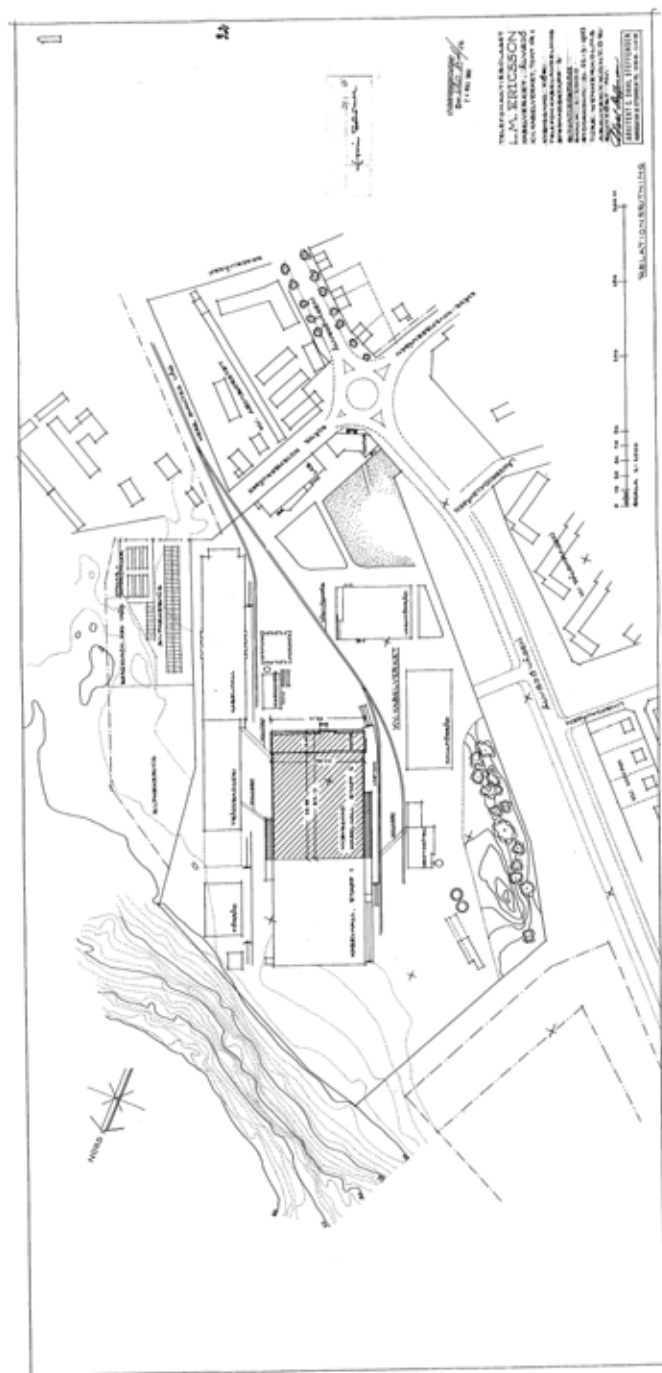

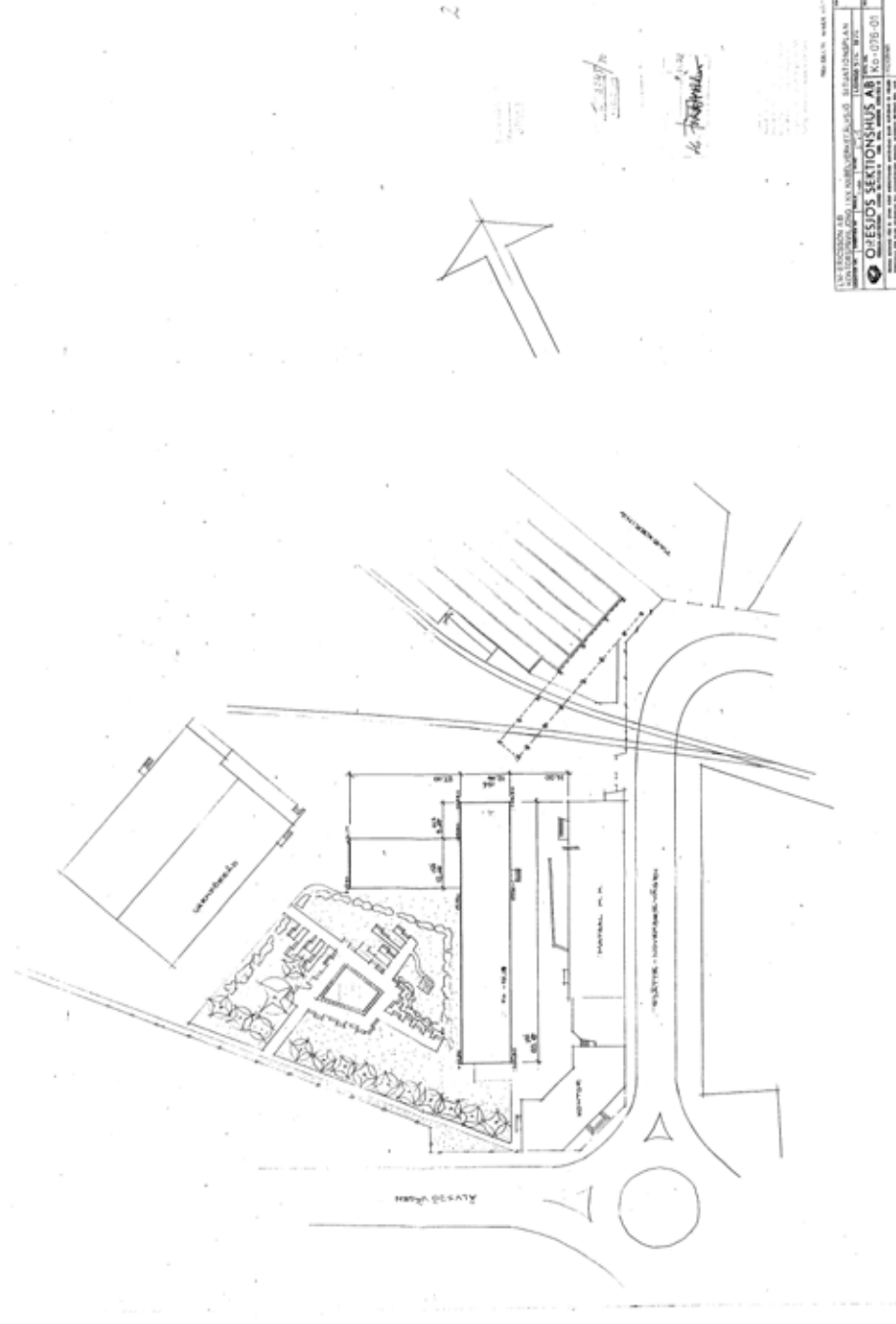
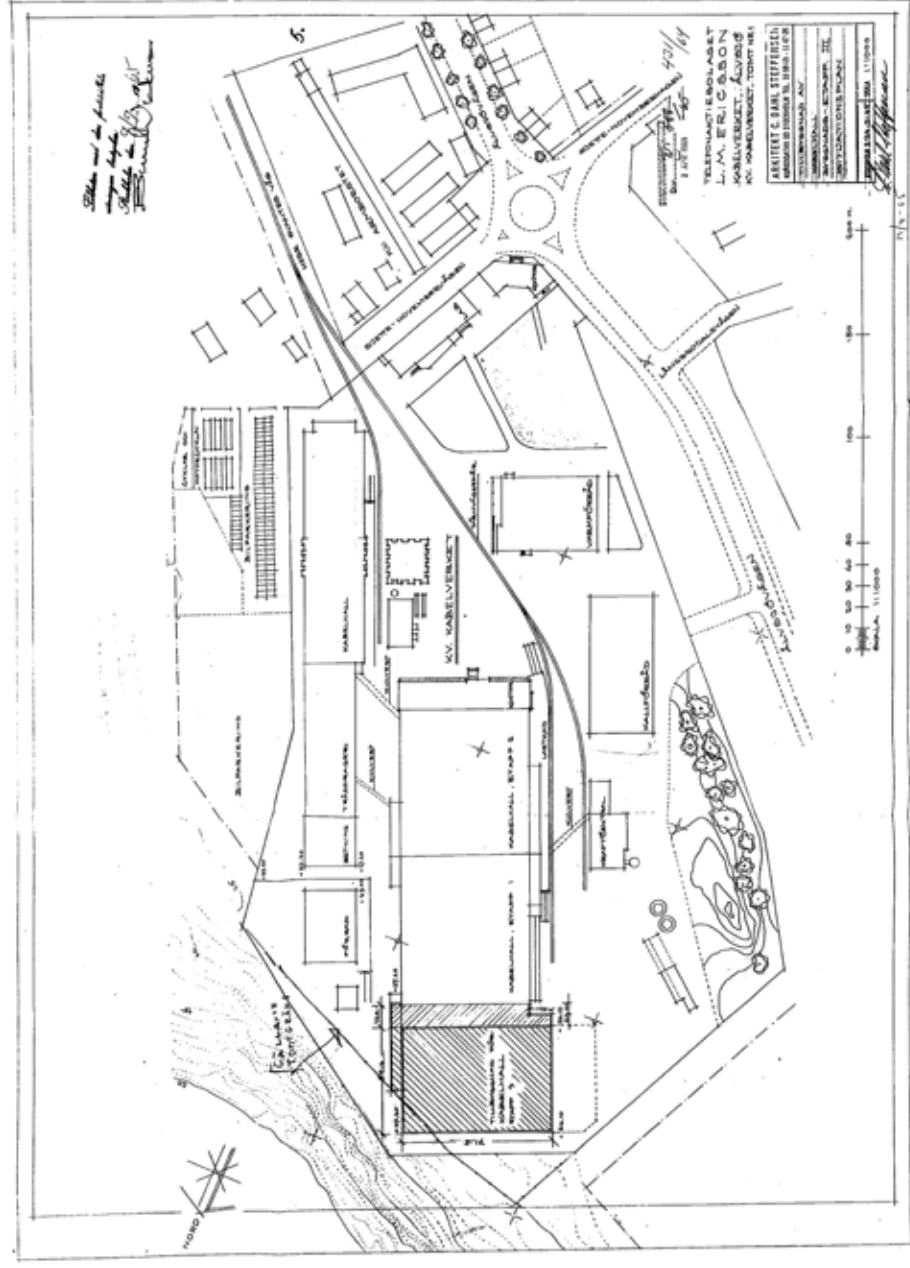

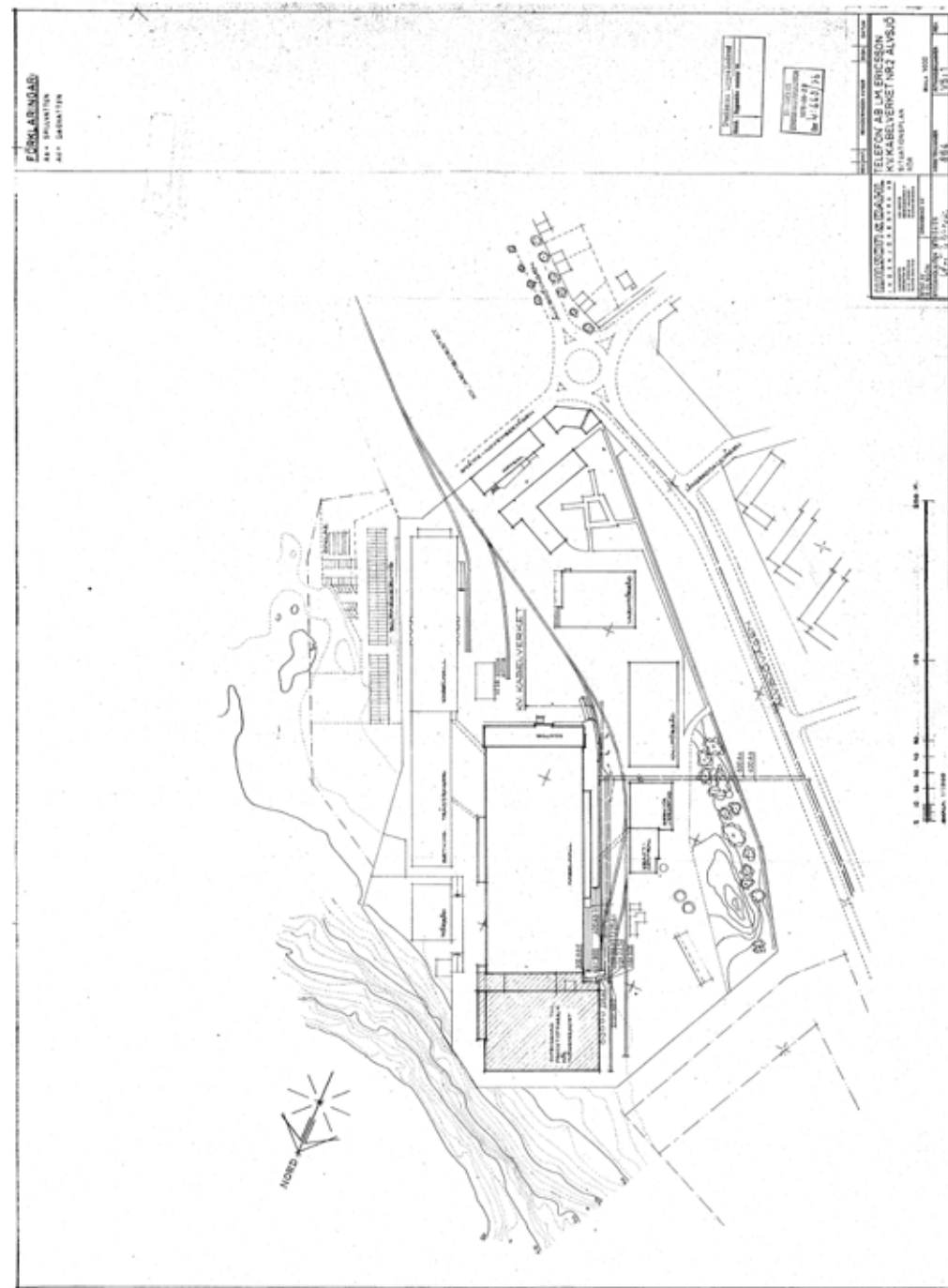
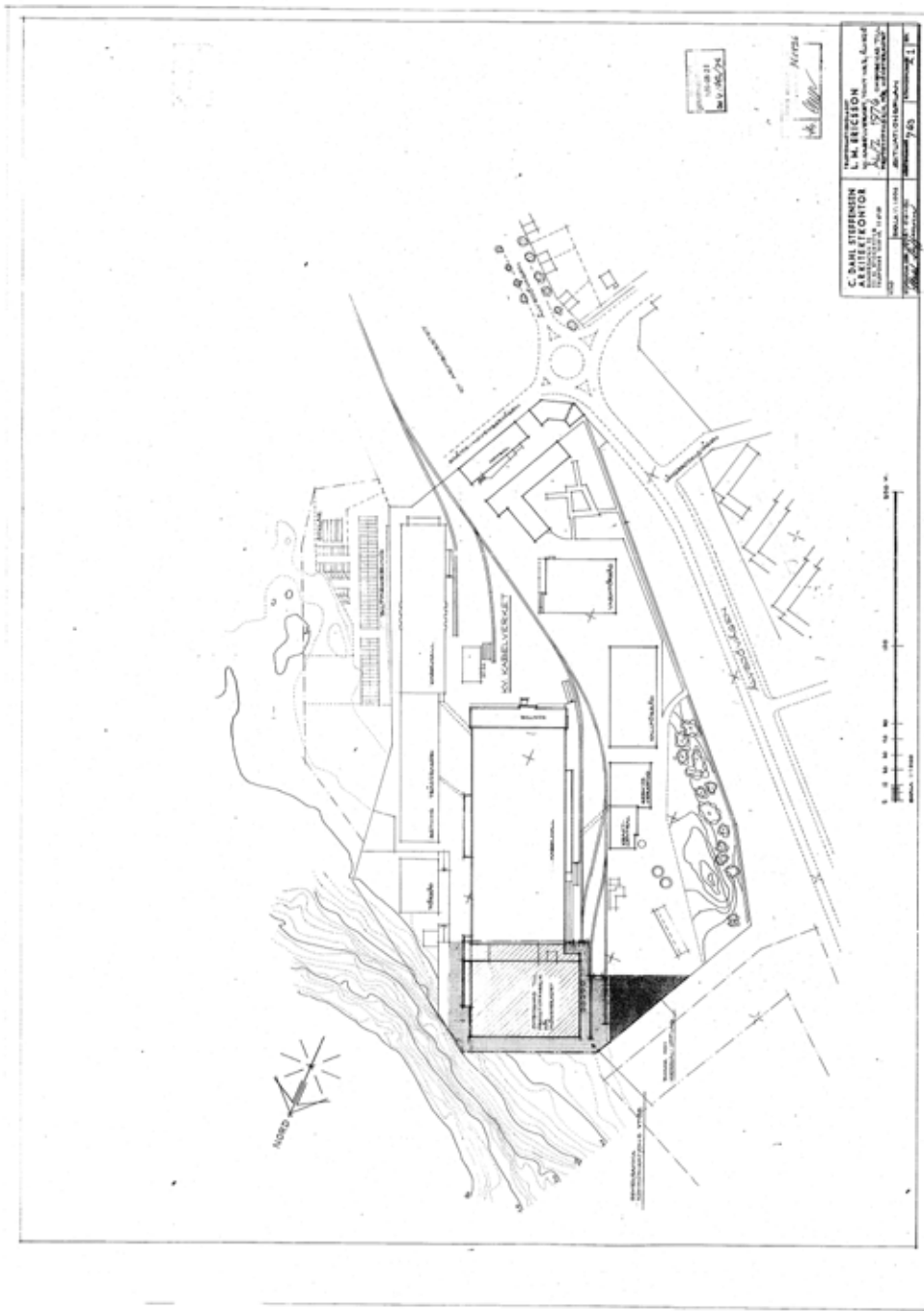

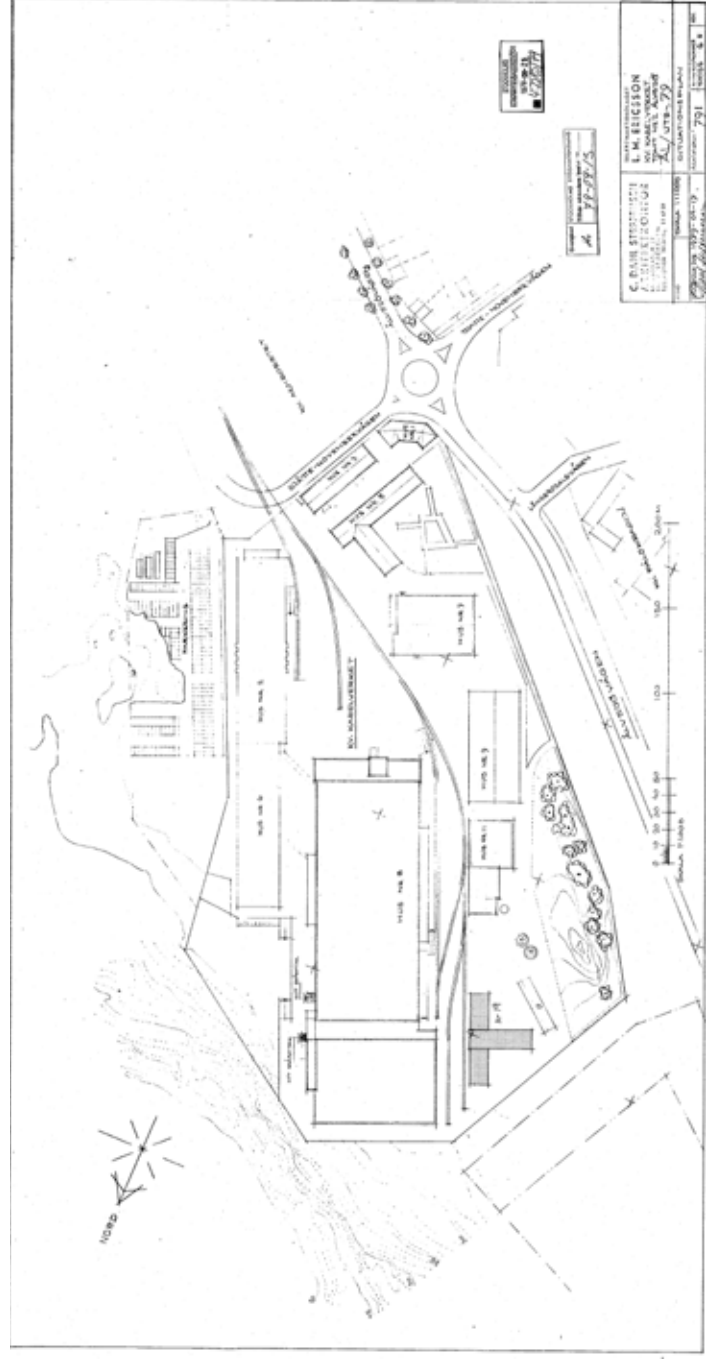
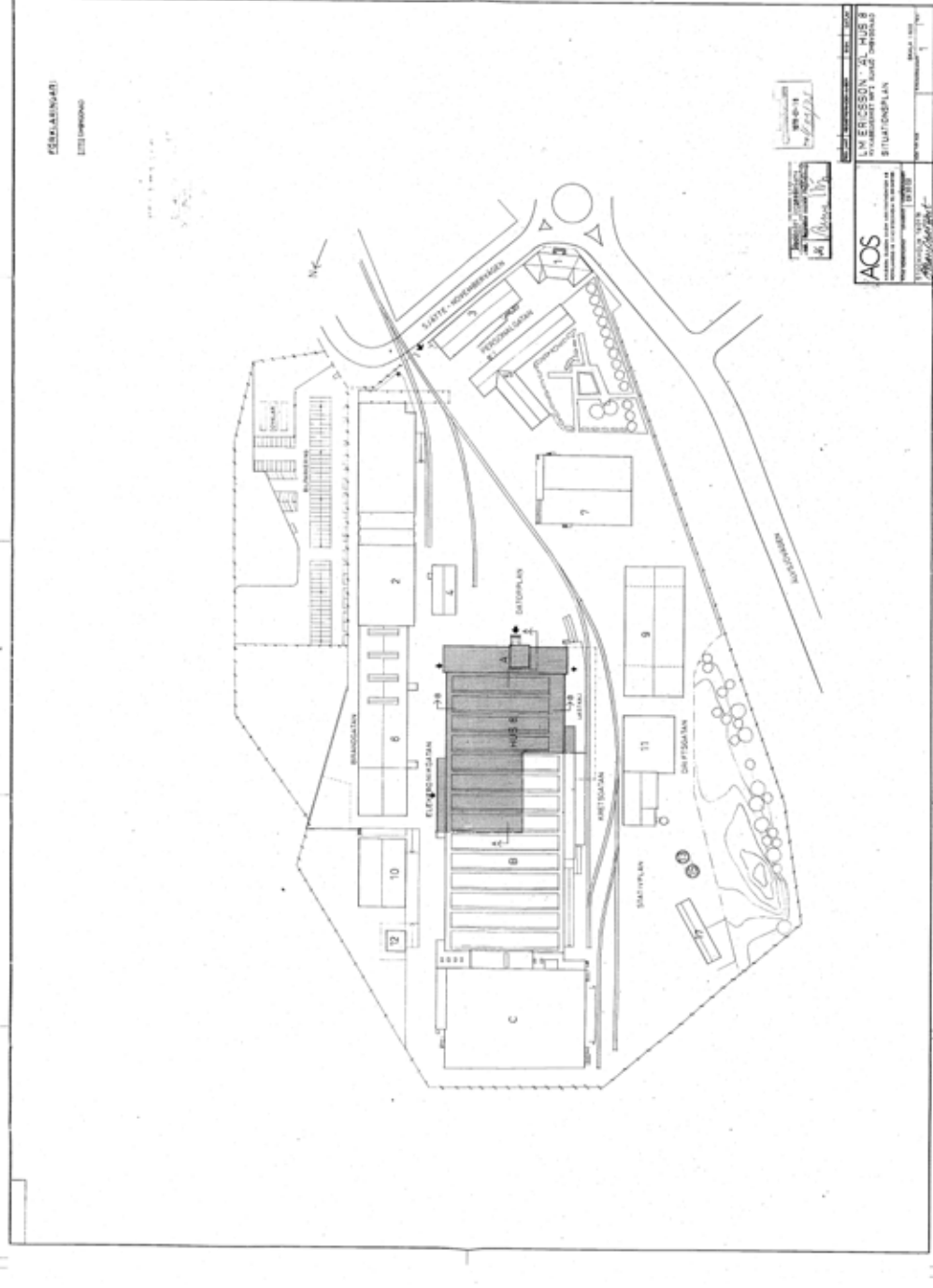

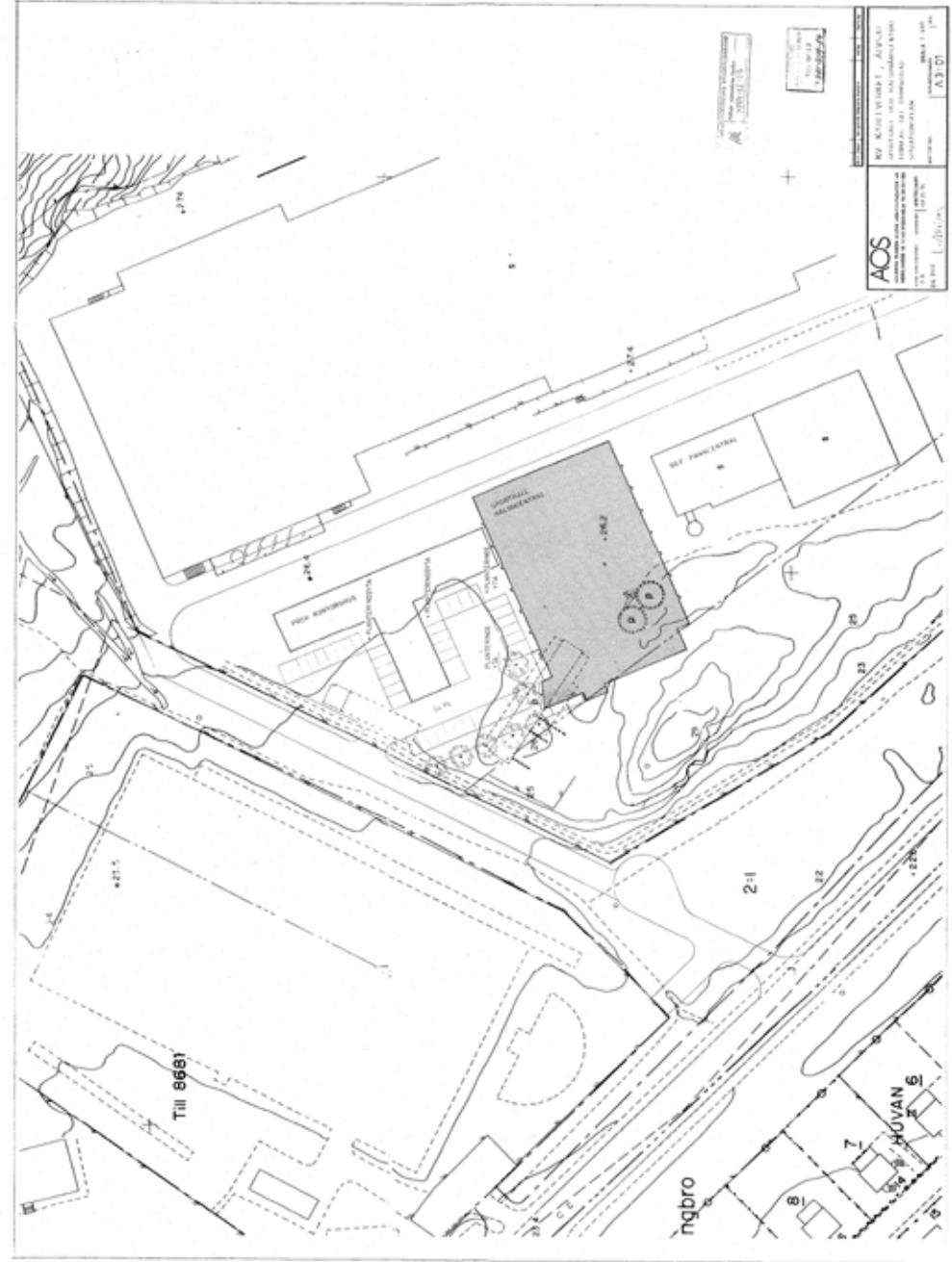
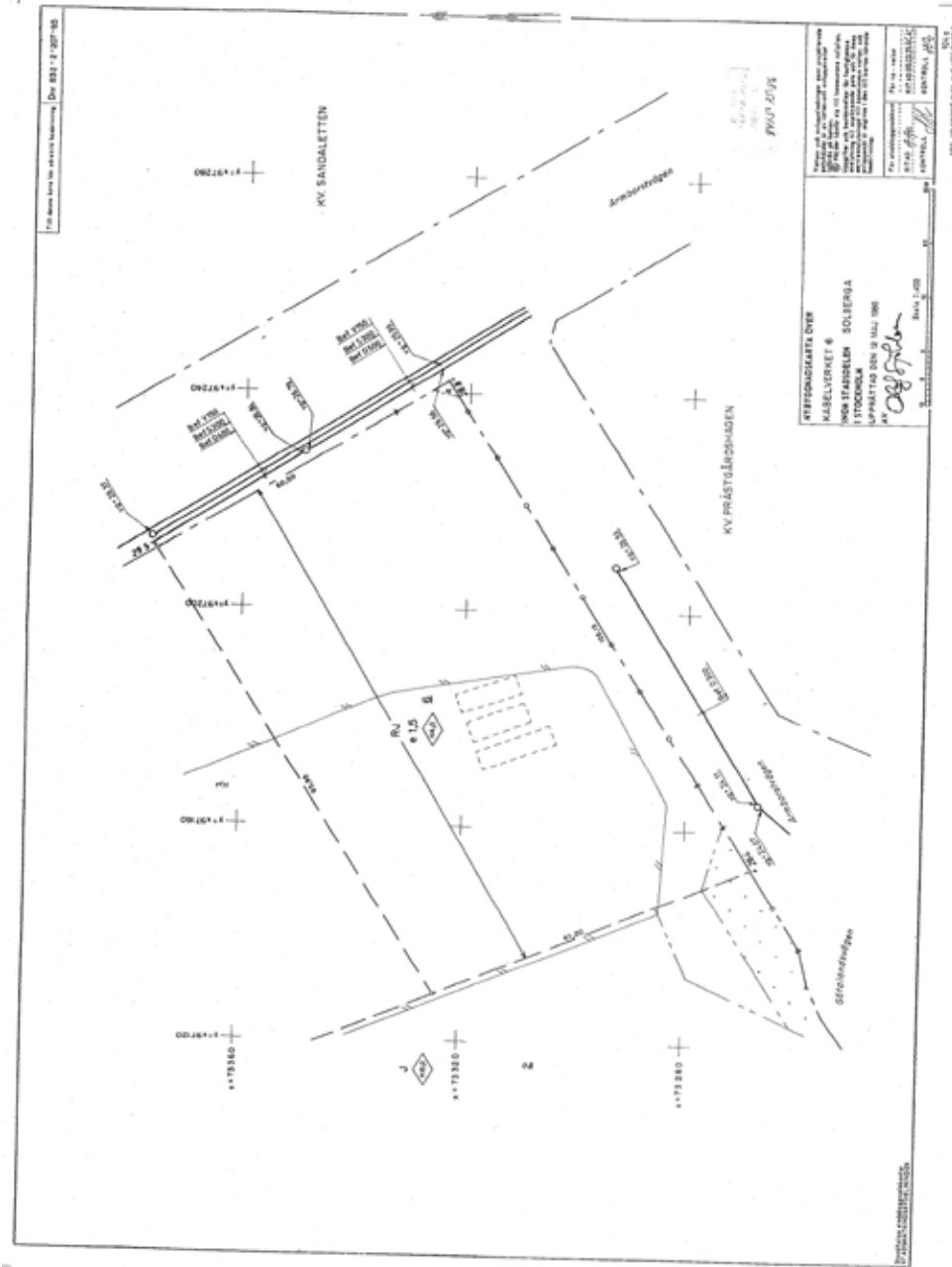

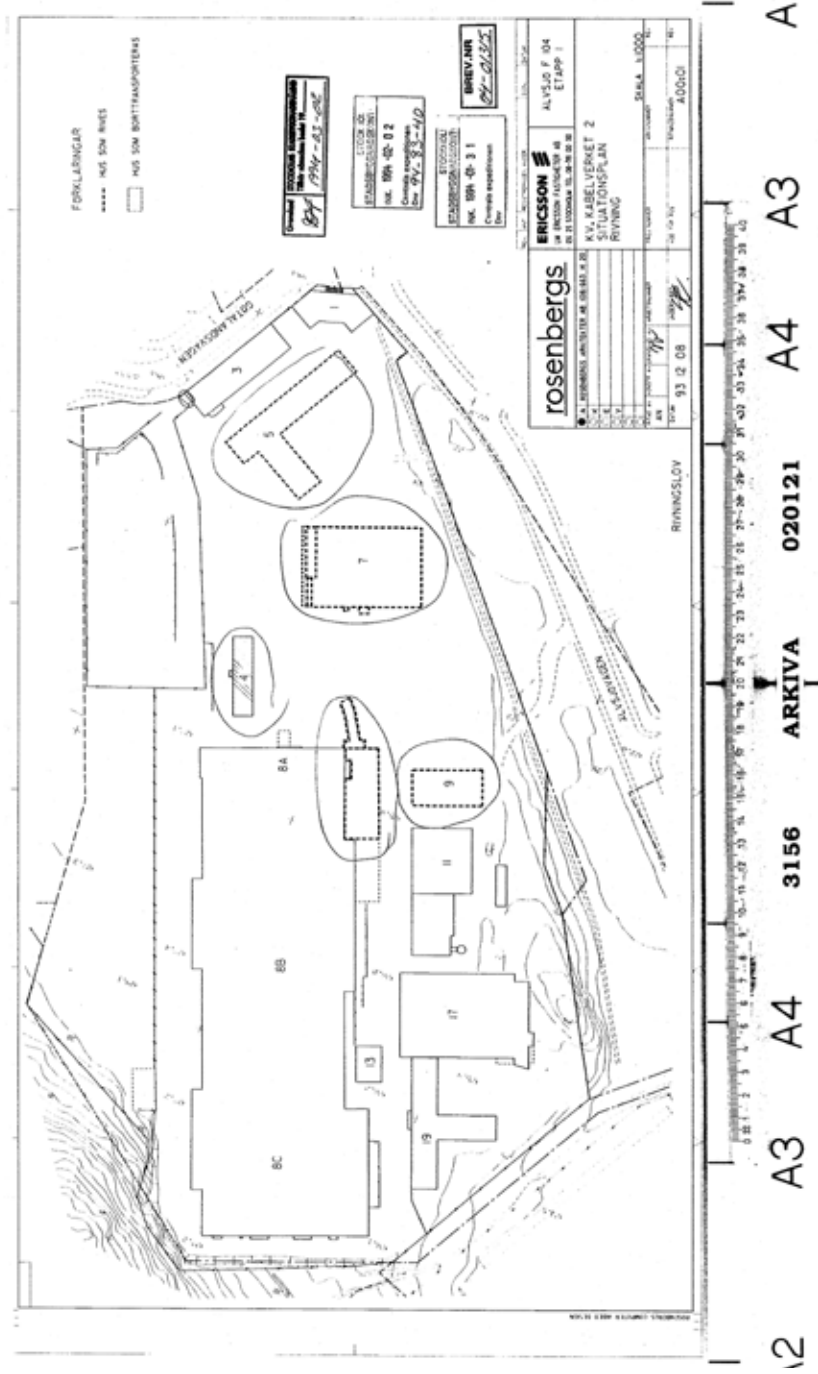
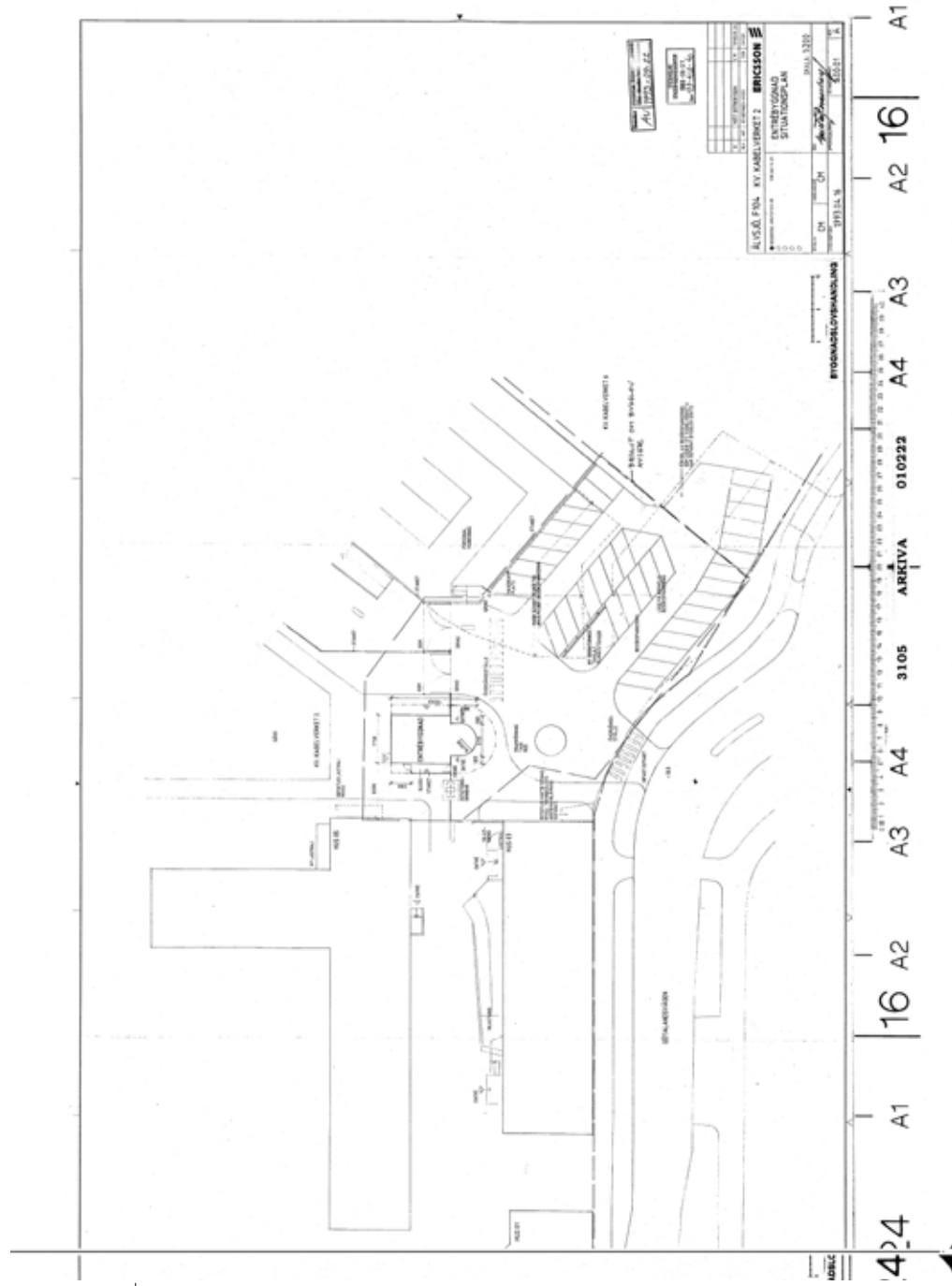

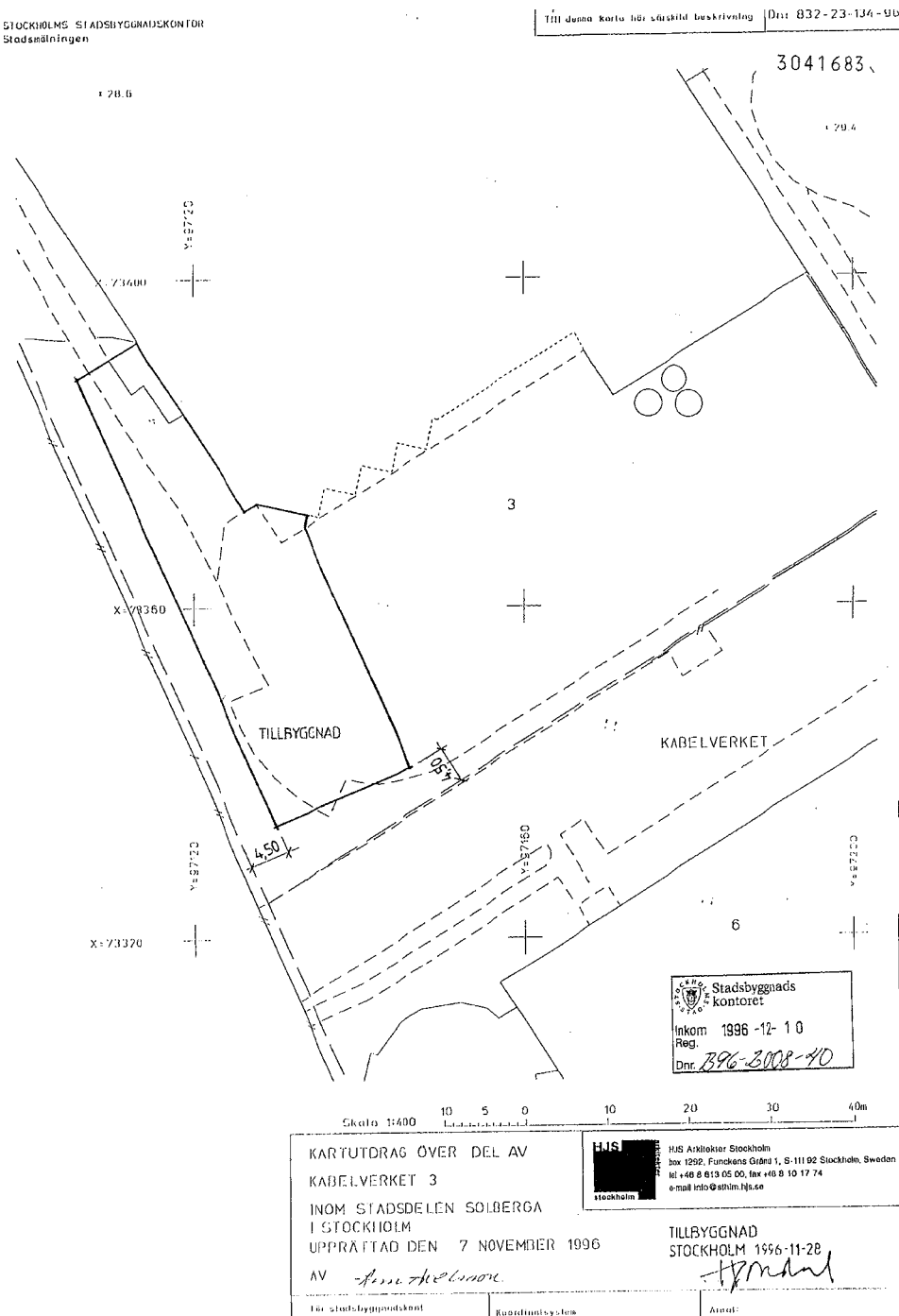
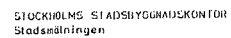

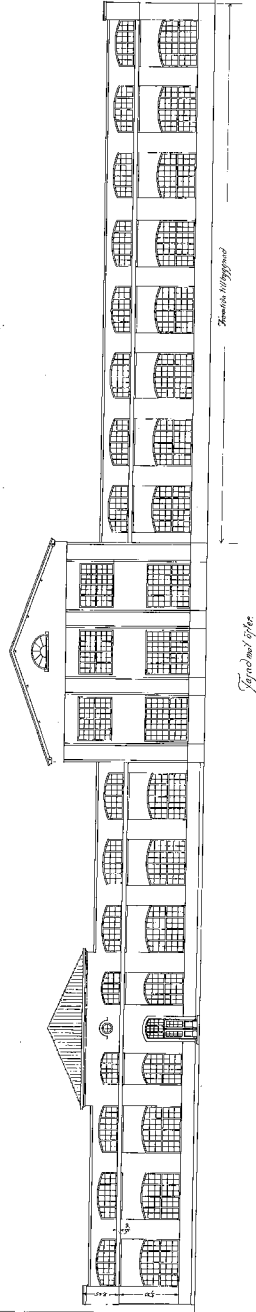
ANTIKVARISK FÖRUNDERSÖKNING
KVARTERET KABELVERKET

Ark. 19. 1. 1.

Stadsbyggnad
och Ekipage
förstärkt med Stadsbyggnad

Staden med en färdig
byggnad till
Stadsbyggnad och
Ekipage.

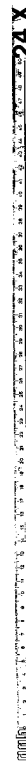

Stadsbyggnad

Staden med en färdig
byggnad till
Stadsbyggnad och
Ekipage.

Stadsbyggnad
och Ekipage

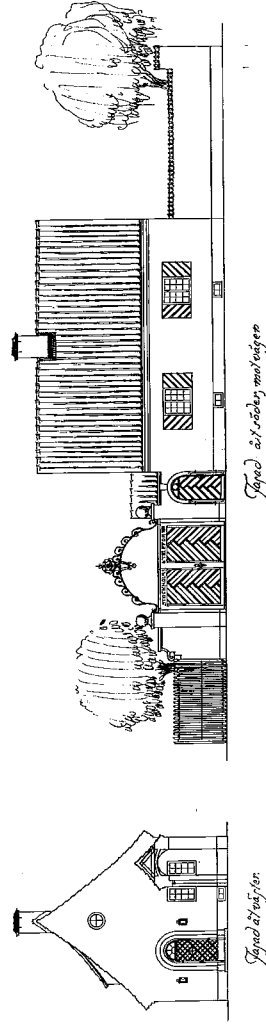
12.

St. 57. 608
1976

Perkvalstuga till Stadsbyggnad och Ekipage för St. 57. 608

127

Staden med en färdig
byggnad till
Stadsbyggnad och
Ekipage.

Stadsbyggnad

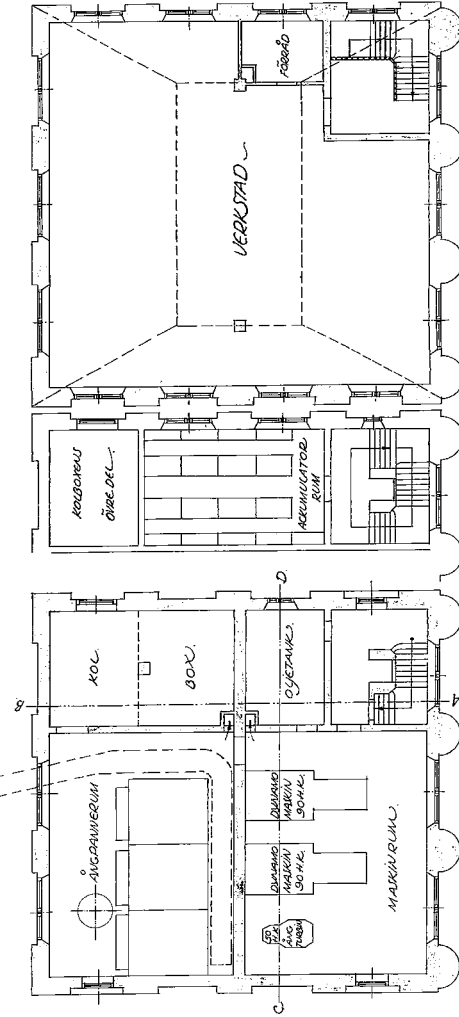
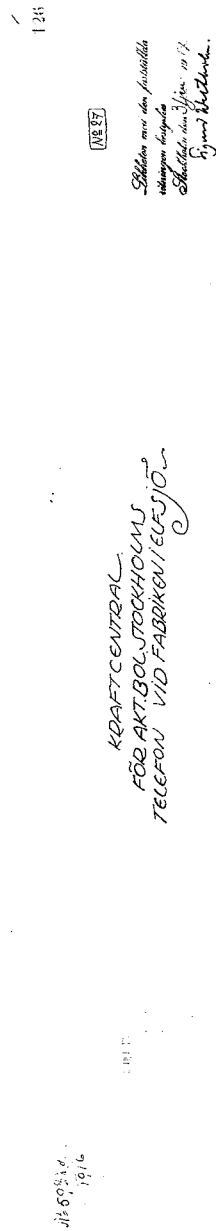
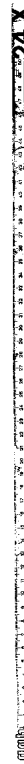
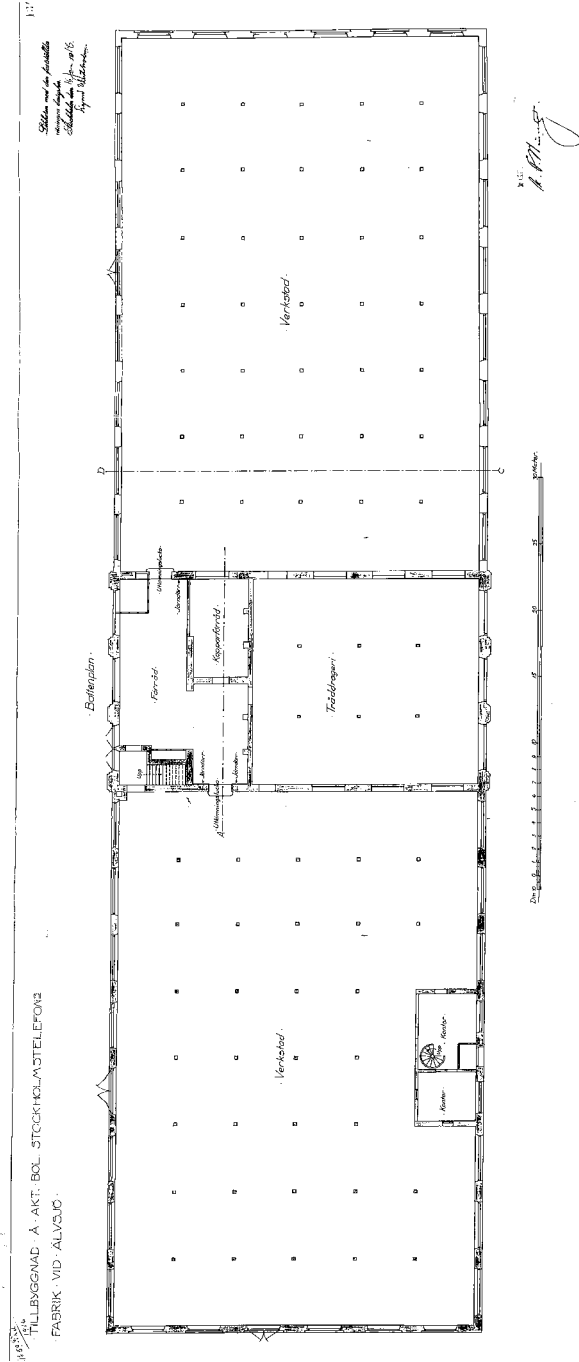
Stadsbyggnad

Staden med en färdig
byggnad till
Stadsbyggnad och
Ekipage.

Stadsbyggnad
och Ekipage

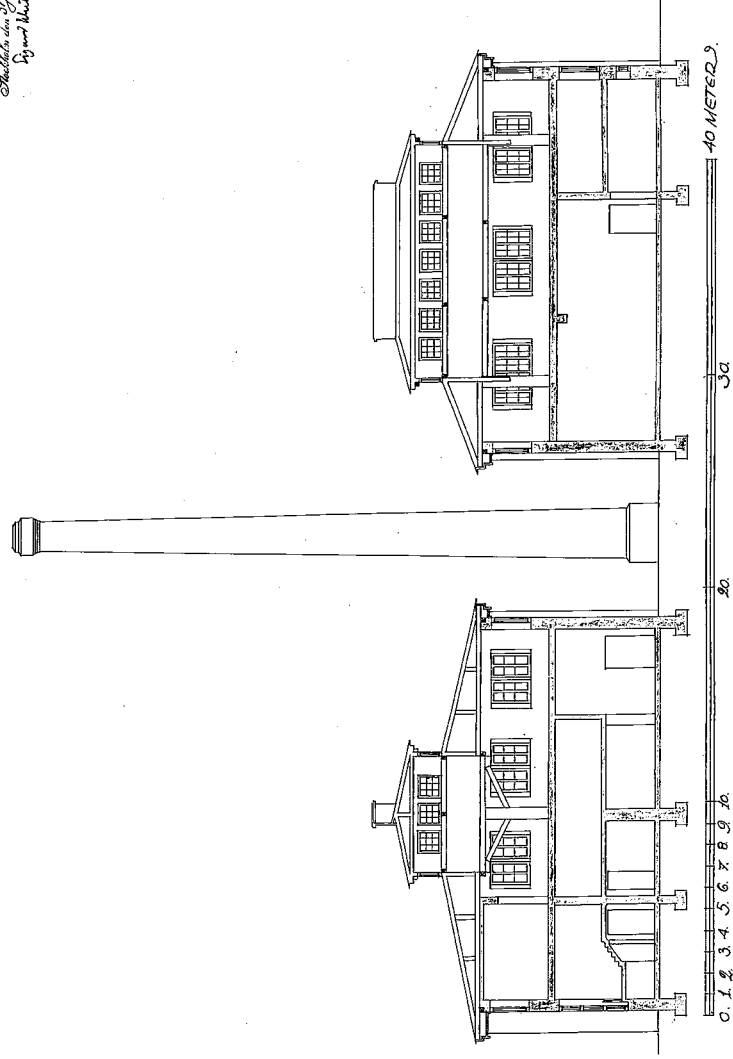

18.59.12 d.
1916

18.59.12

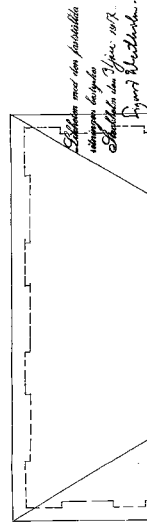
Skildern med den färdigställda
byggnaden byggda
Skildern den 25. 1917
Rusth. 1917

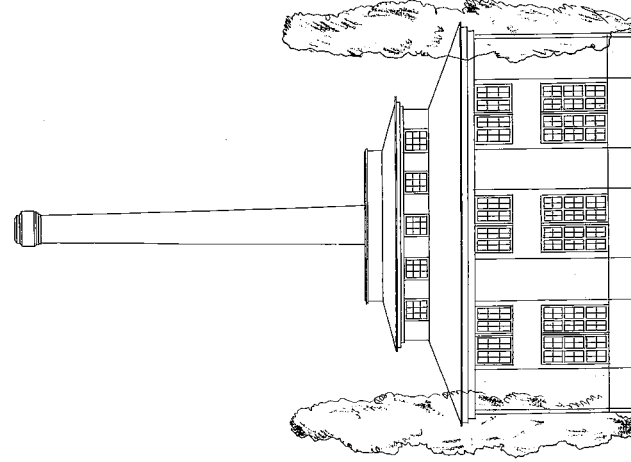
KRAFTCENTRAL FÖR AKT.BOL. STOCKHOLMSTELEFON VID FABRIKEN I ELEVJÖ
18.59.12
1916

18.59.12

18.59.12

Skildern med den färdigställda
byggnaden byggda
Skildern den 25. 1917
Rusth. 1917

KRAFTCENTRAL FÖR AKT.BOL. STOCKHOLMSTELEFON VID FABRIKEN I ELEVJÖ
18.59.12
1916

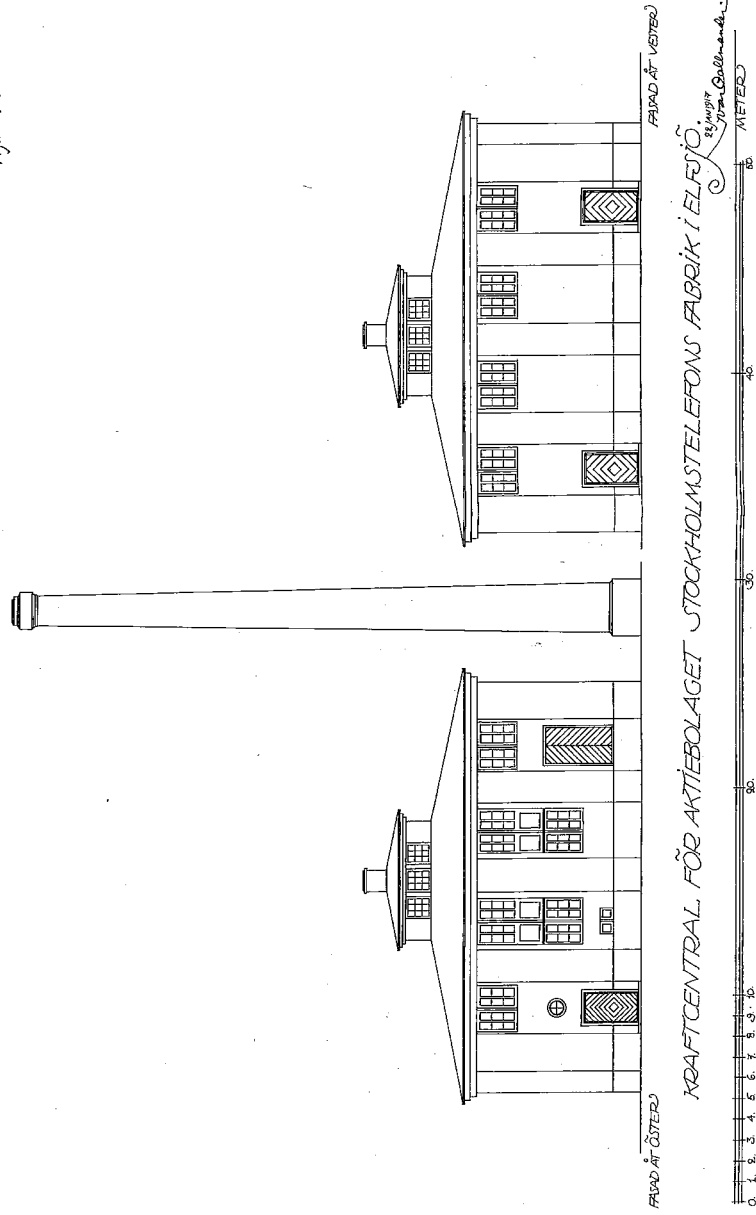
40 METERS

1:50 S.d.
18.6

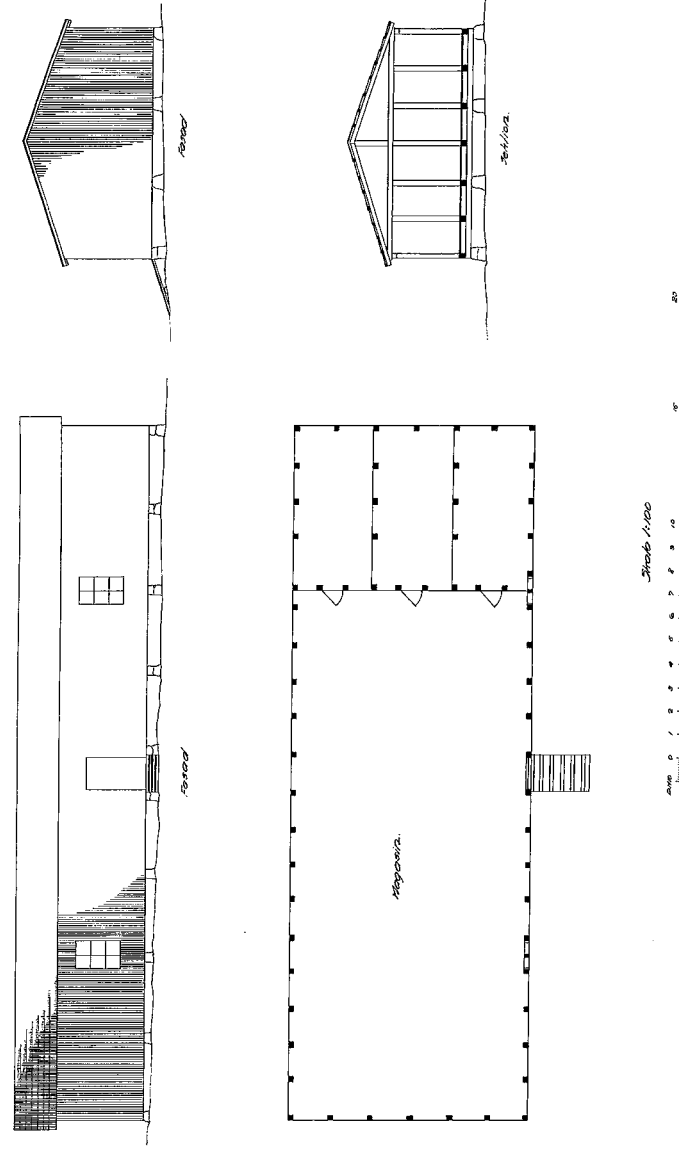
1:20 4
N 28

Skildern mot den förutgående
skuggen beaktas
Skildern den 30. 10. 17
Sjunde Skildern

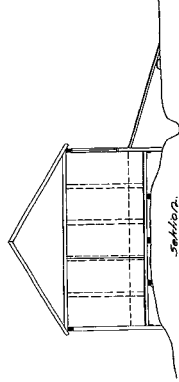
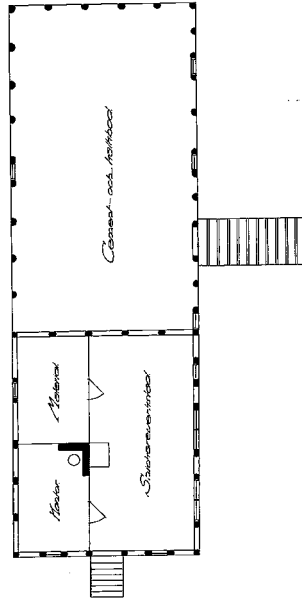
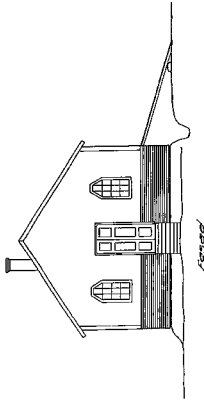
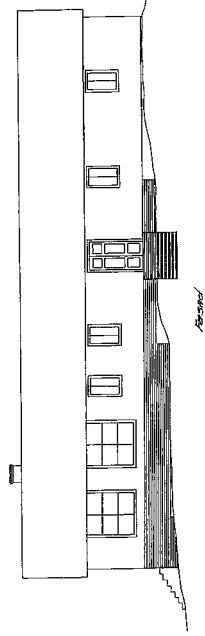
1:50 Radering till provisoriskt magasin
10/6
Trafik och an. Radering

Skildern m. 4 den förutgående
skuggen beaktas
Skildern den 30. 10. 17
Sjunde Skildern

A. F. Thunberg

Lebens und dem persönl.
Verhältnissen.
Der Vater des Elise 14/18
Ligand Weiden.
II

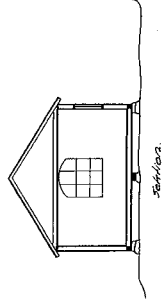
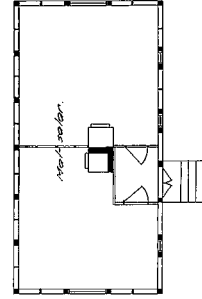
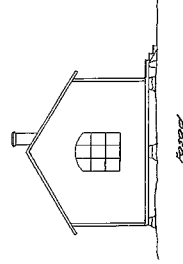
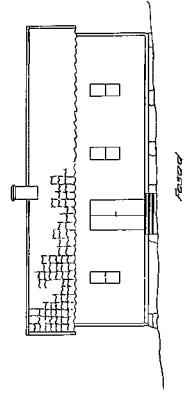
Shaded Area

W. B. D. D.

Ms 59-9nd
1916

Einzig im antichristlichen als mittel
für gegenwärtige, geschworene re-
ligiöse n. i. theol.
wieder an bekehrung und erbe-
ne selbstbefähigung, hat es gefolgt.

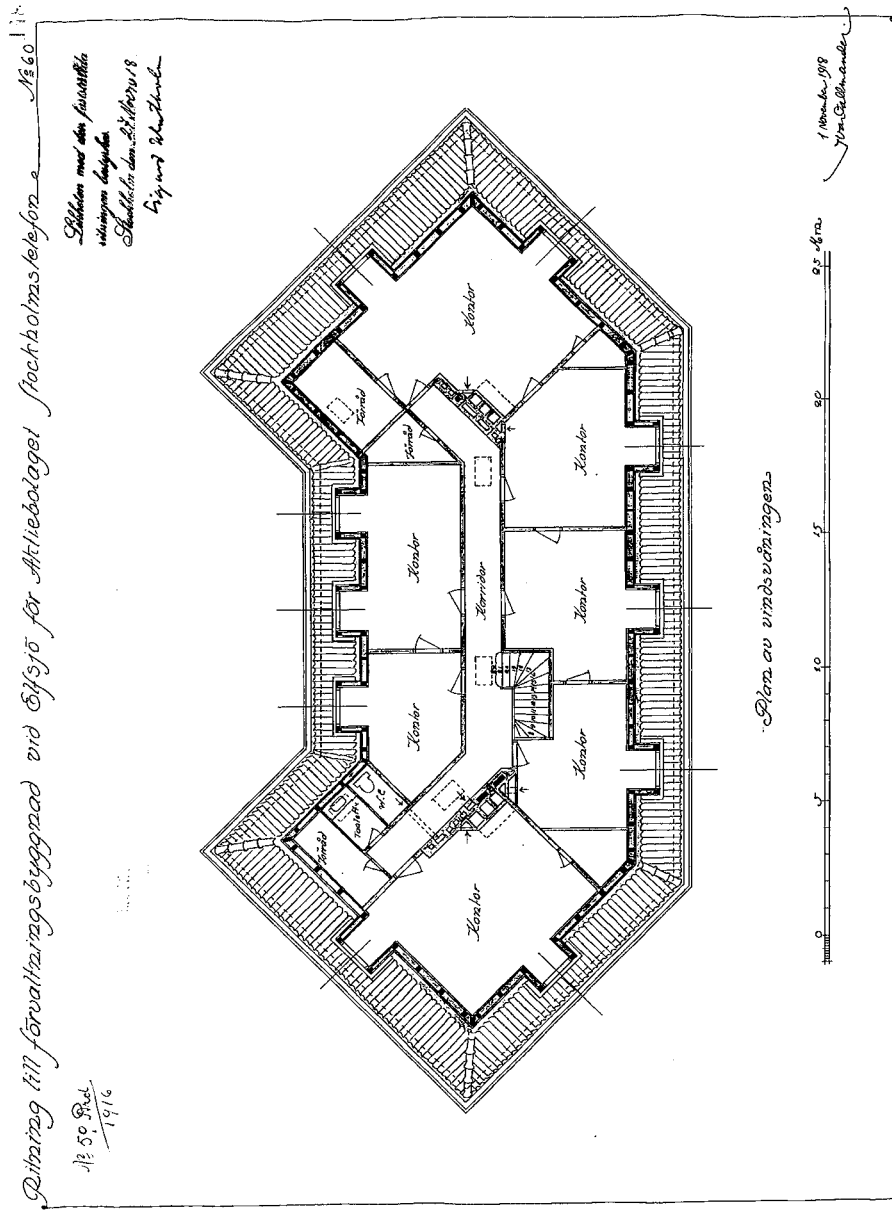
Lithen und dem fortstehenden
schwingen desjenigen
Knocht. L. den 6 Nov mit 8
Sigrid Wethelm

[illegible]

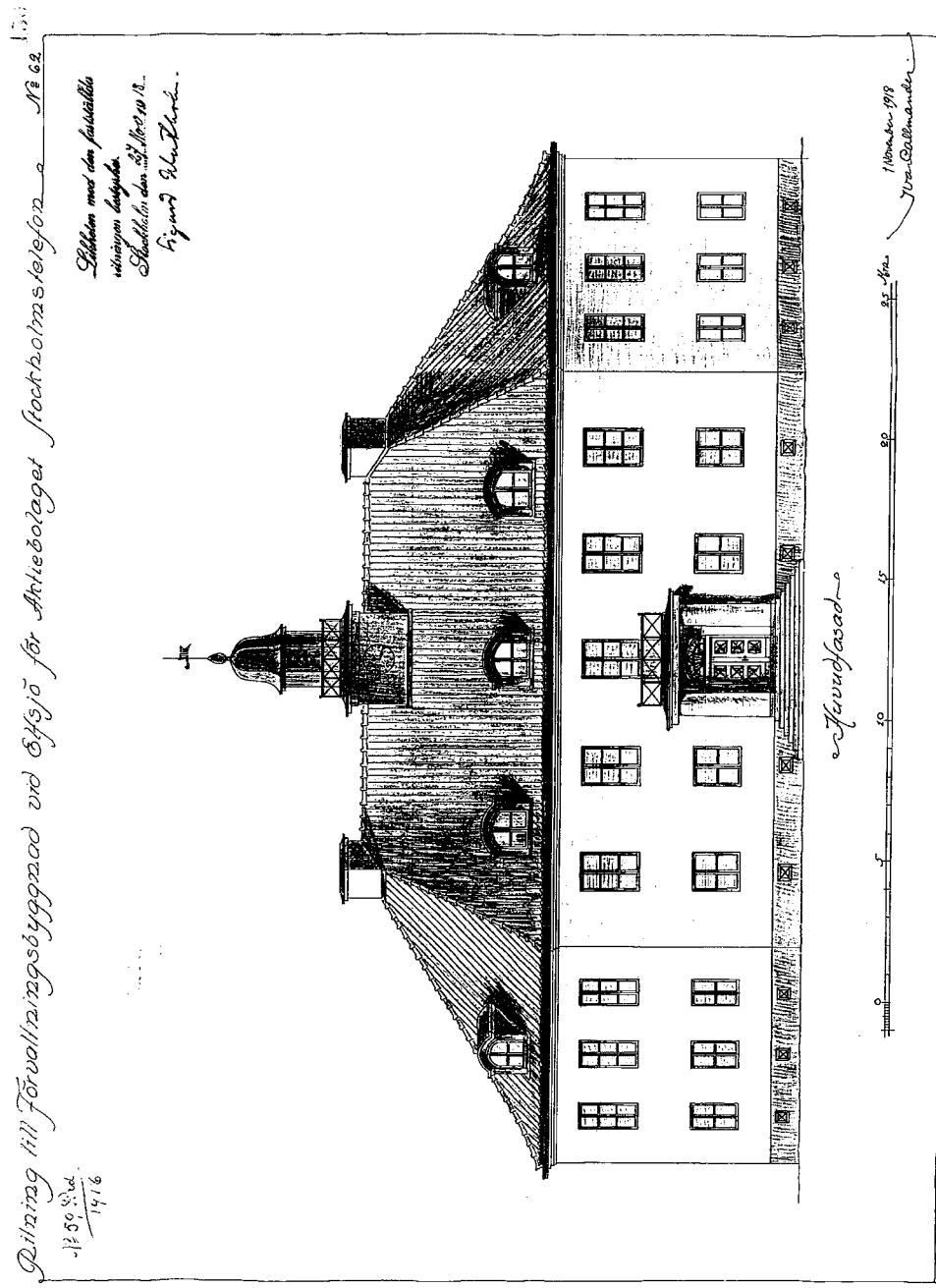
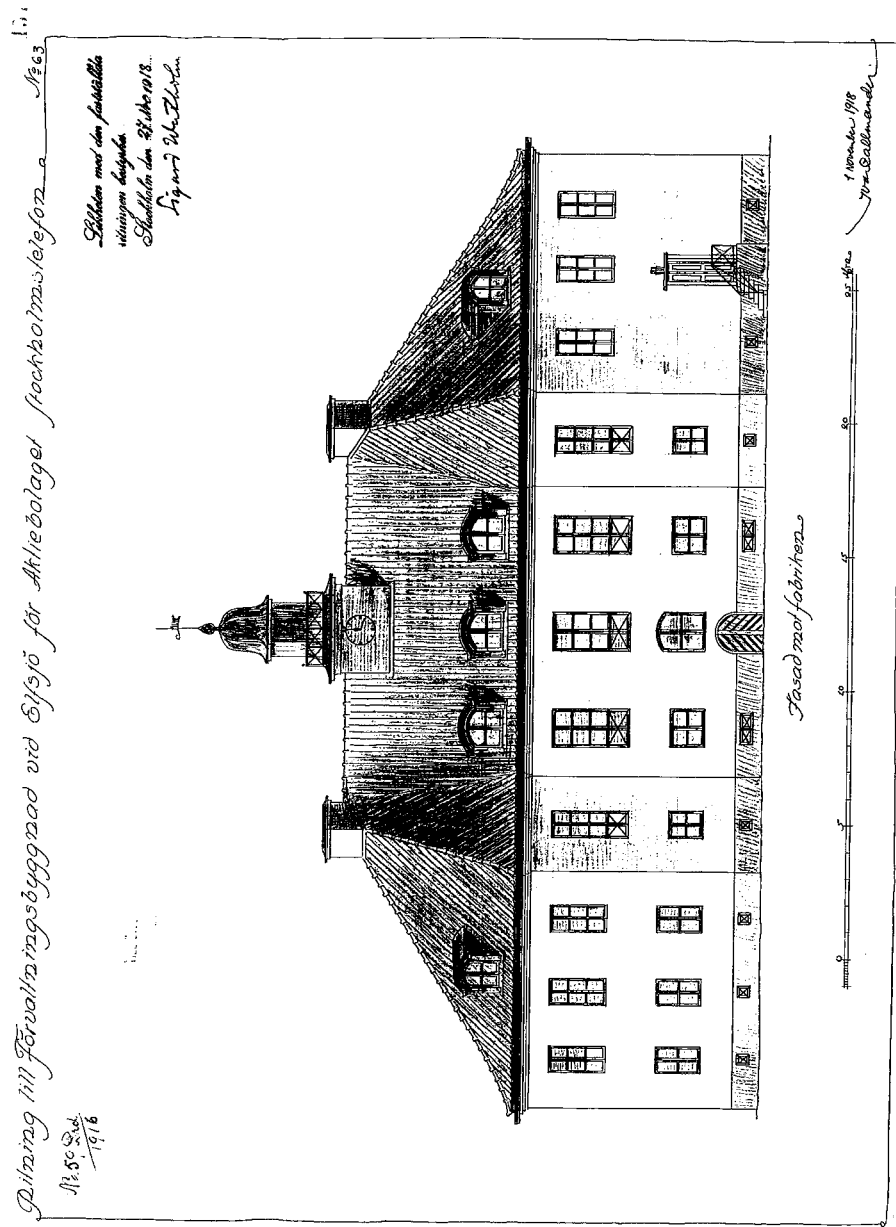
A. P. McIntosh.

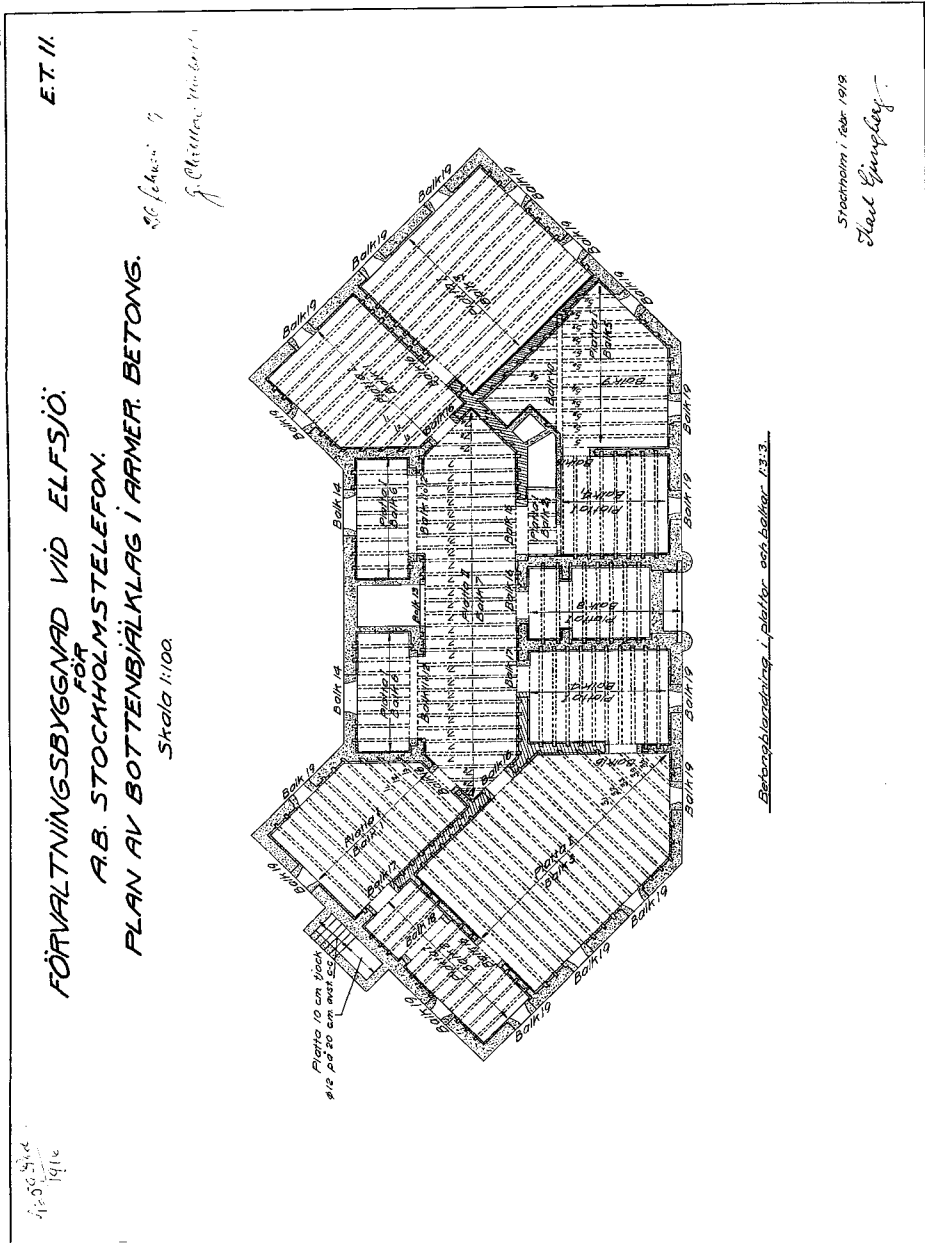
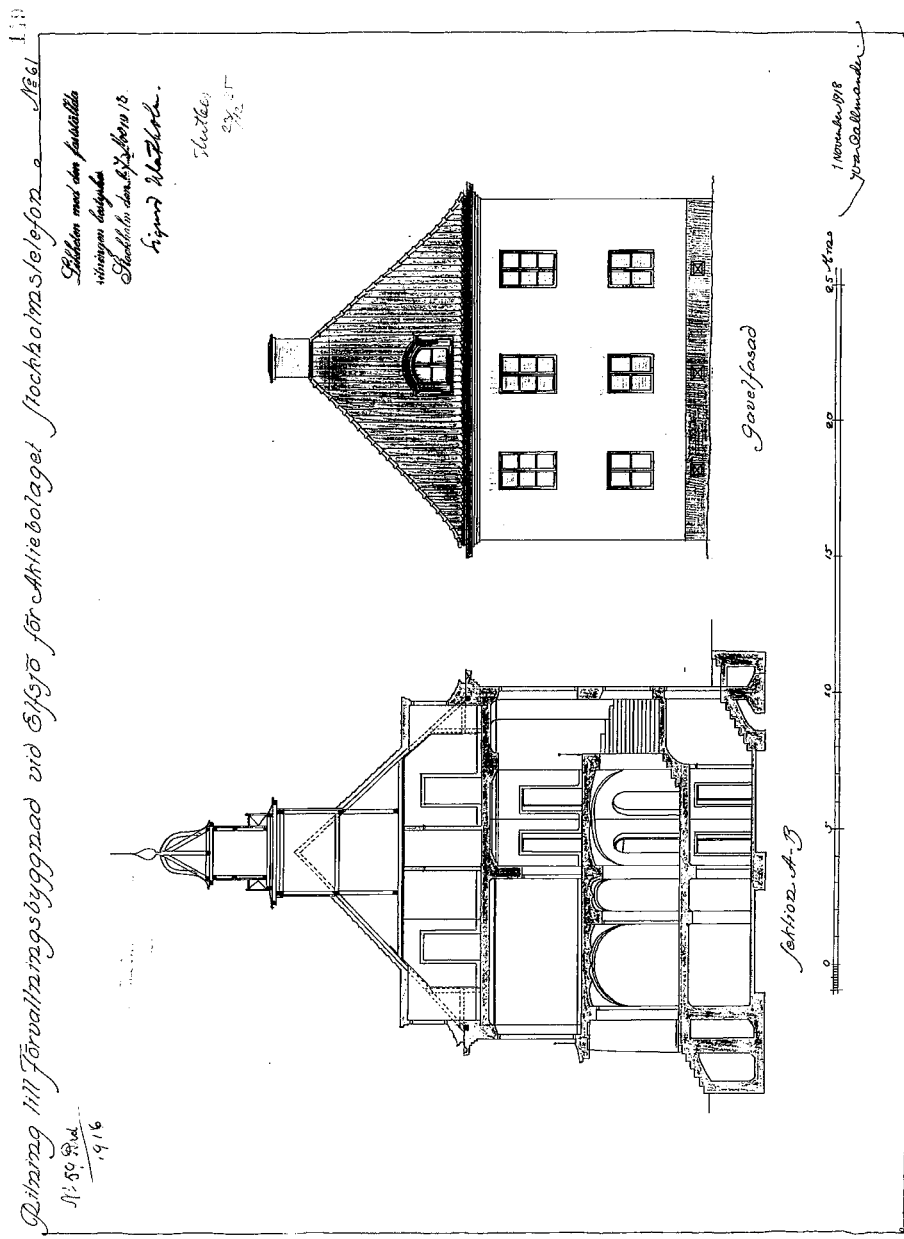

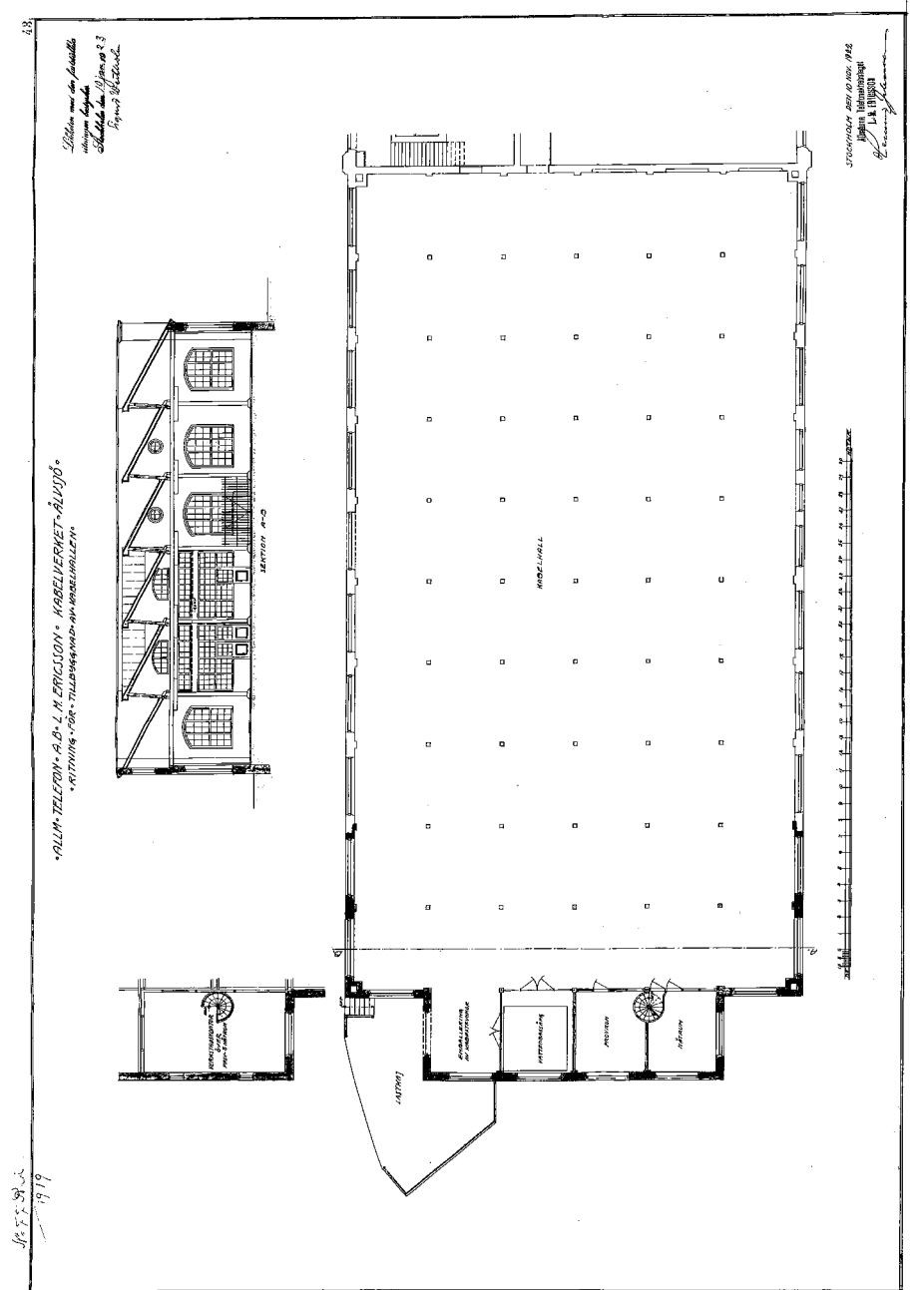
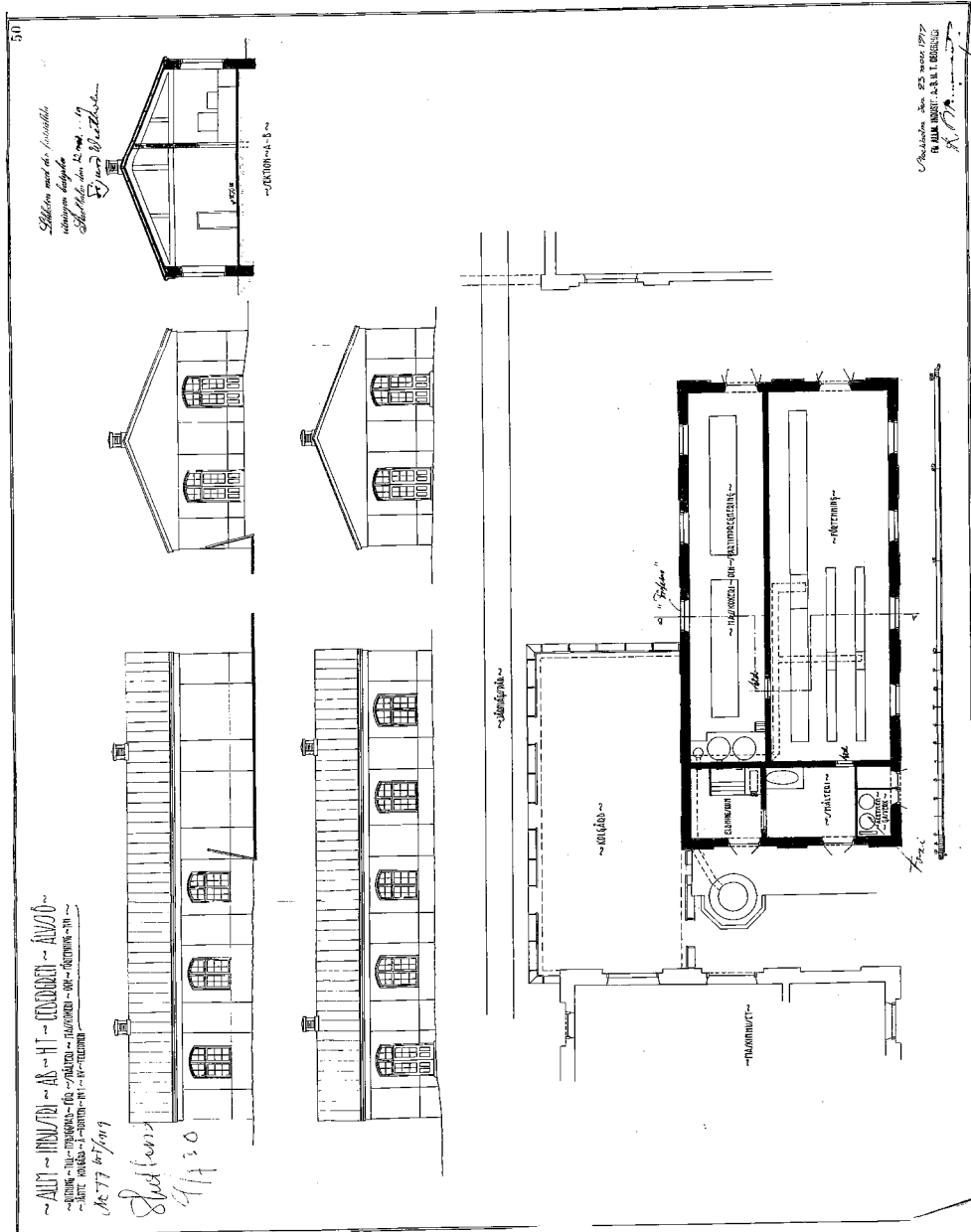

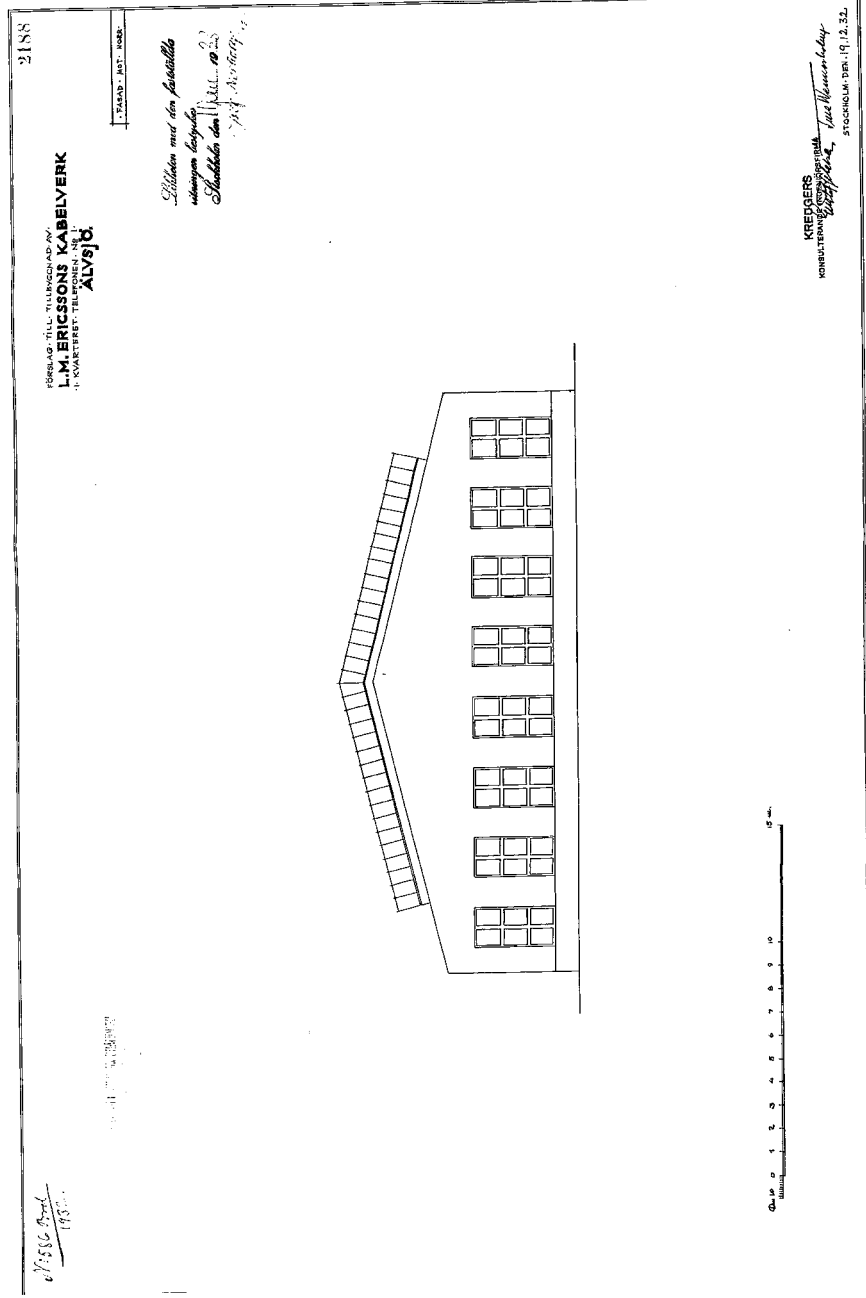
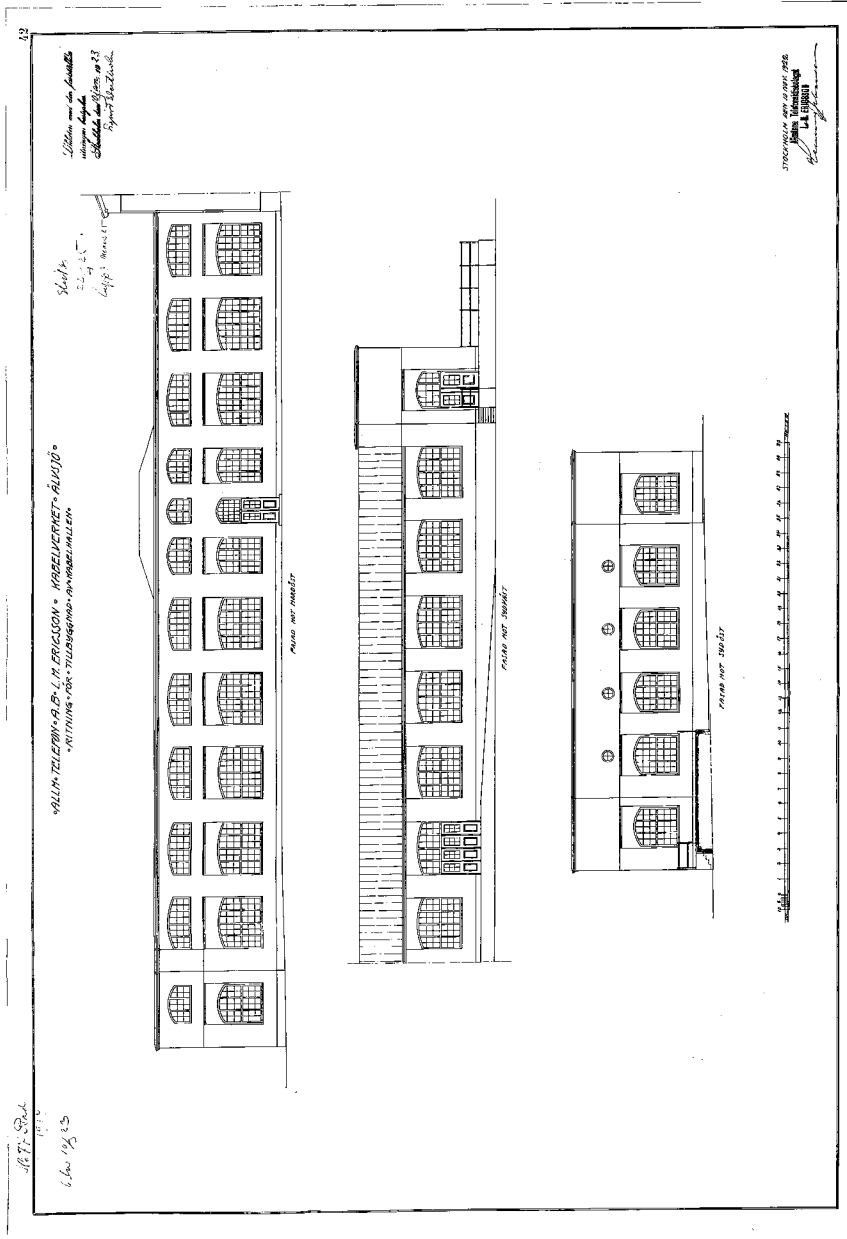

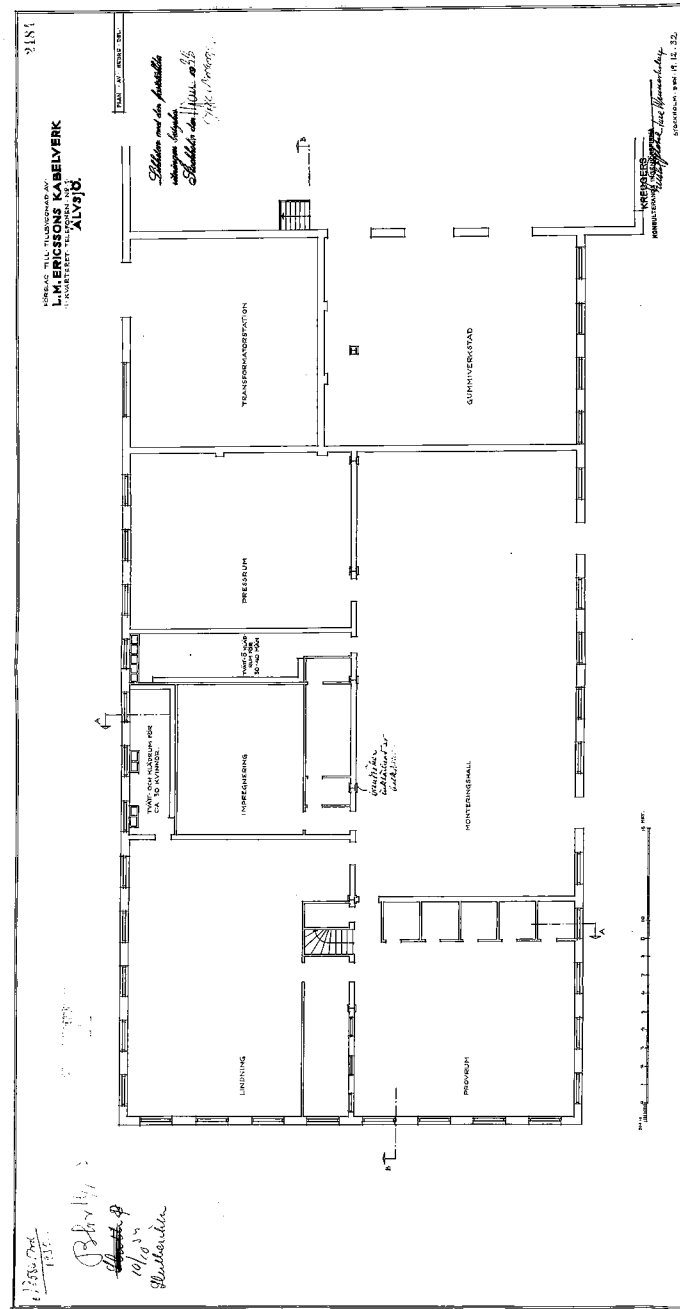
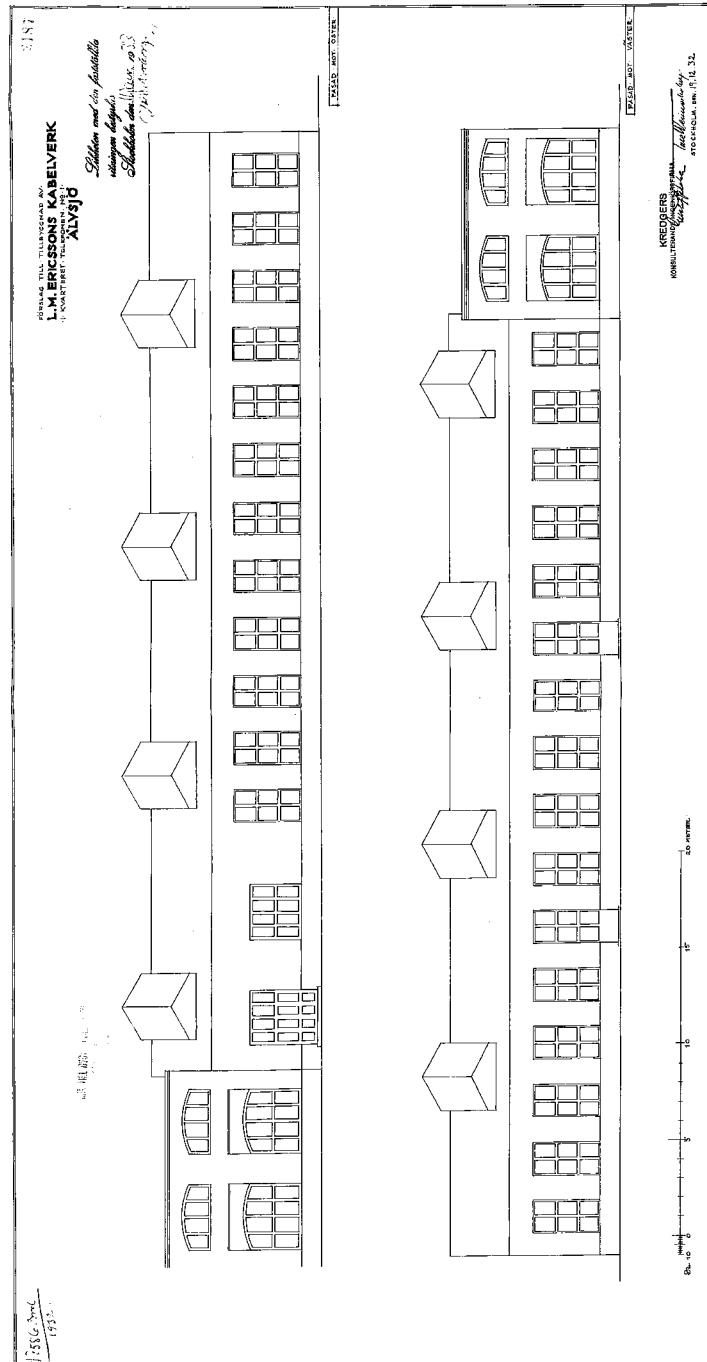

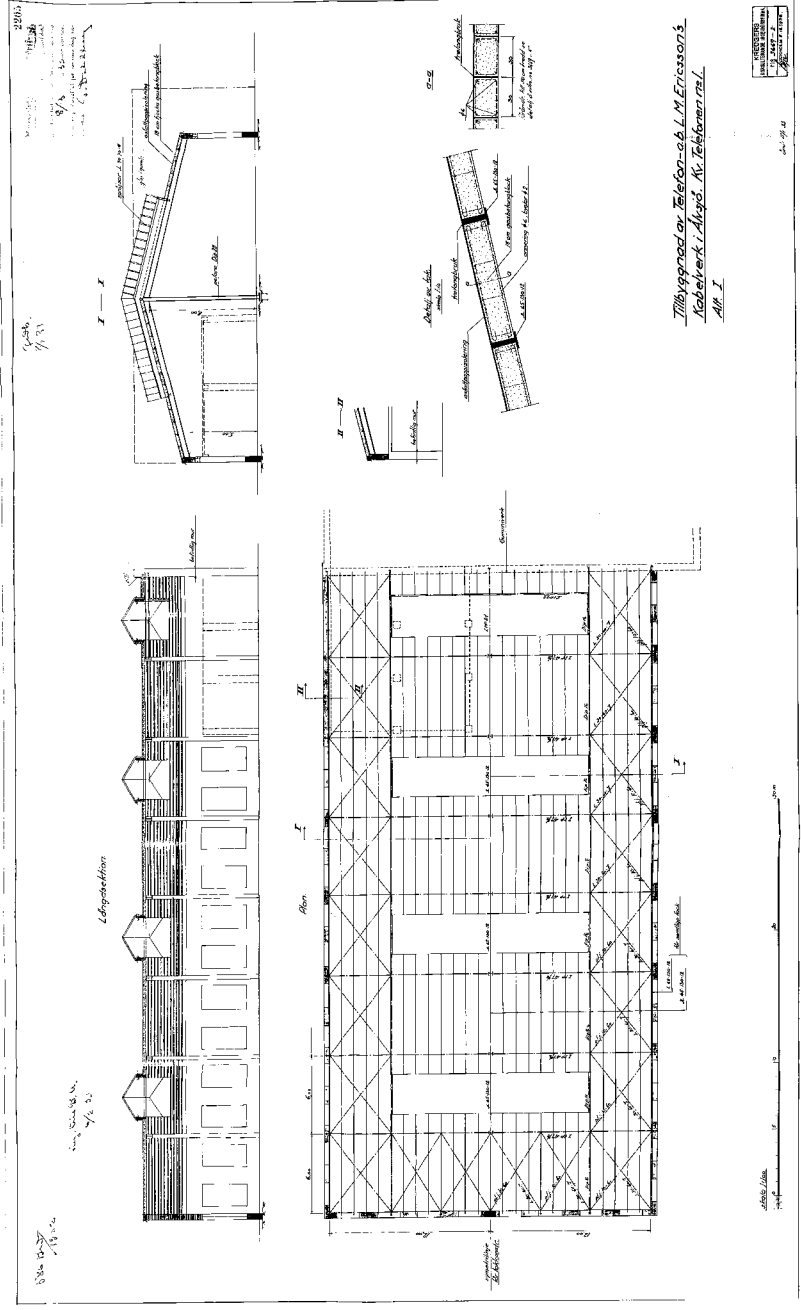
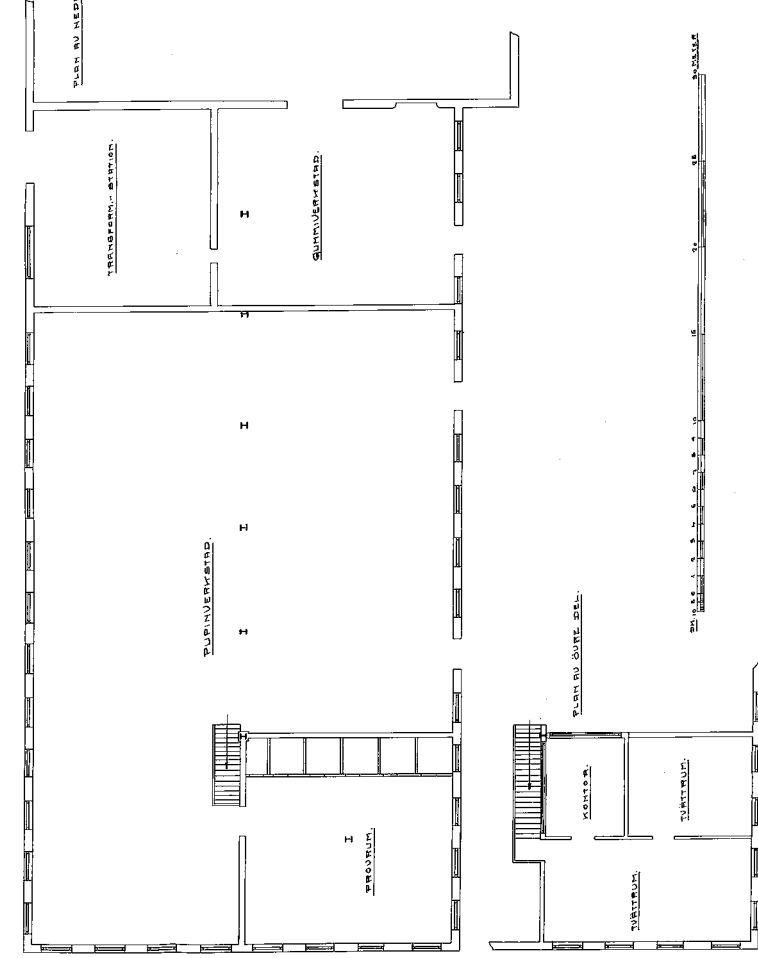

Declaration of *17*
for Release of
from 506-98

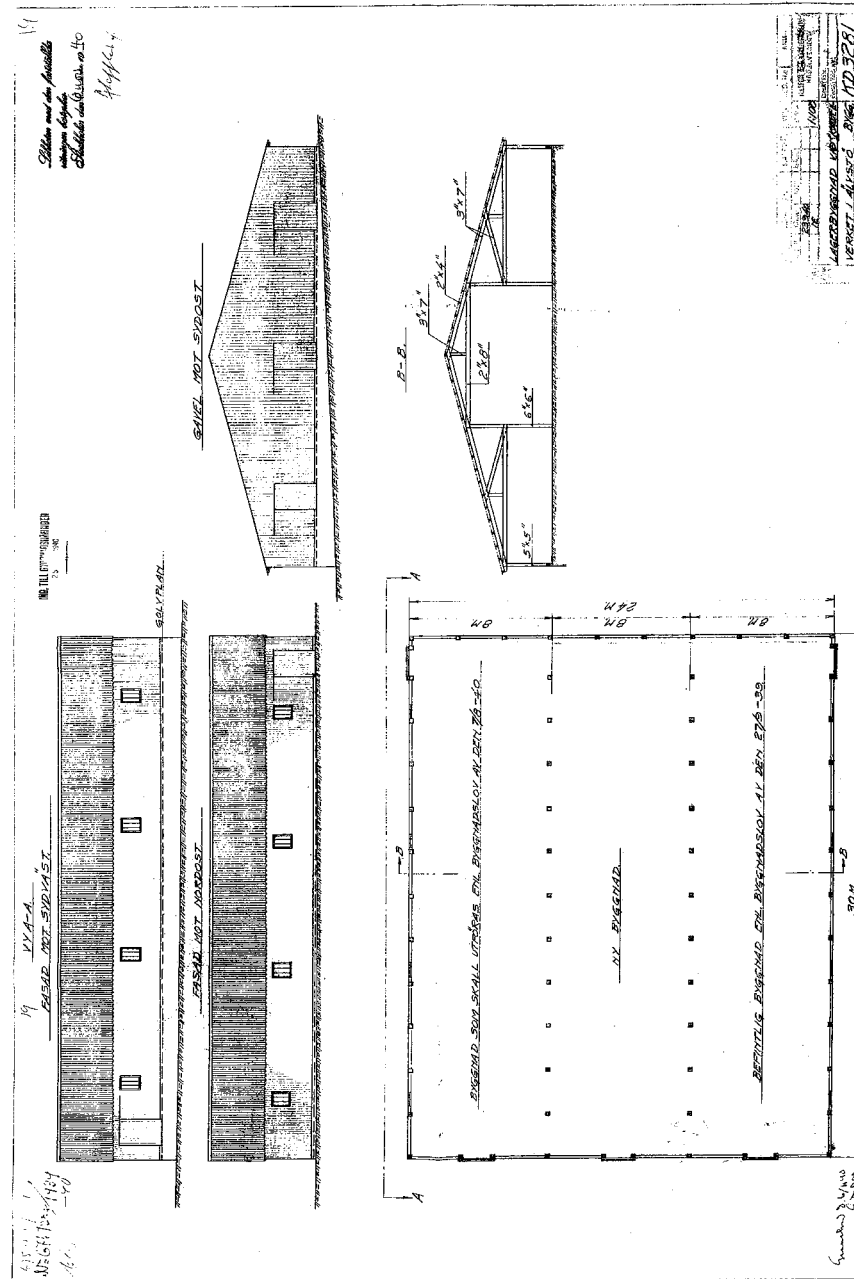
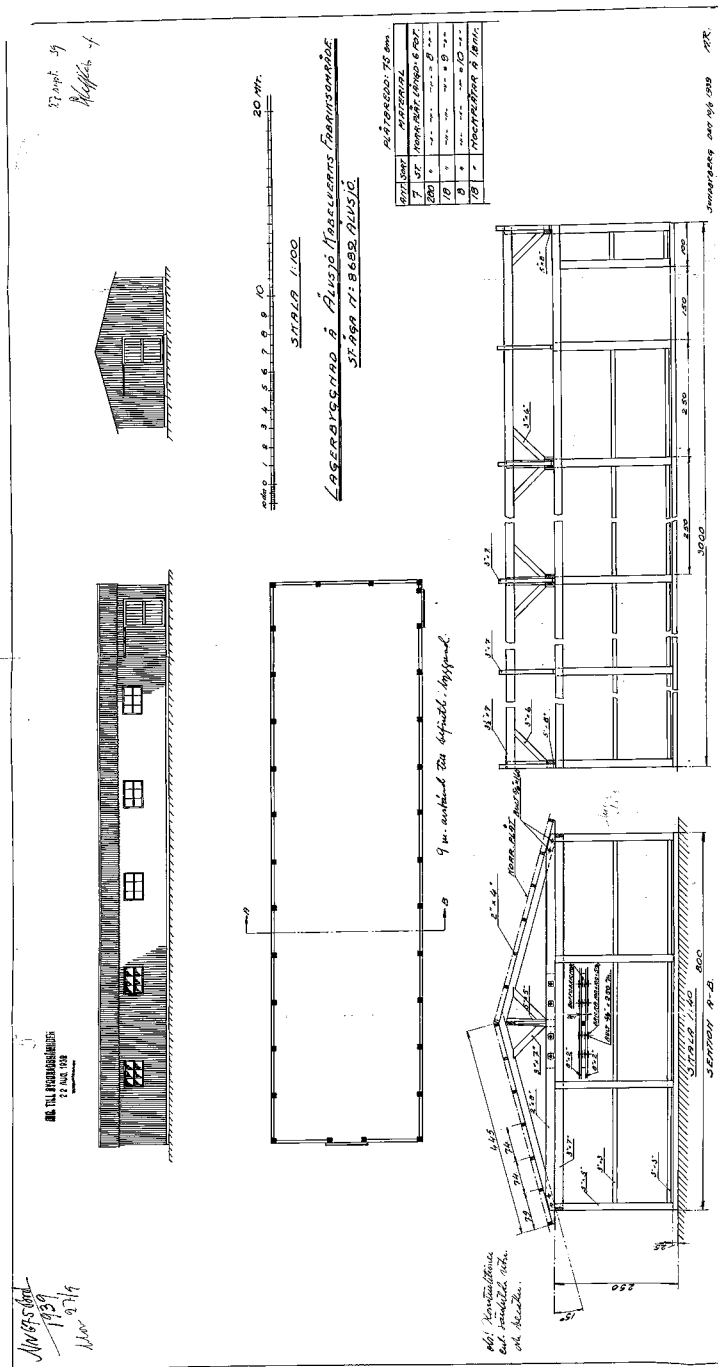
Electro. Inting

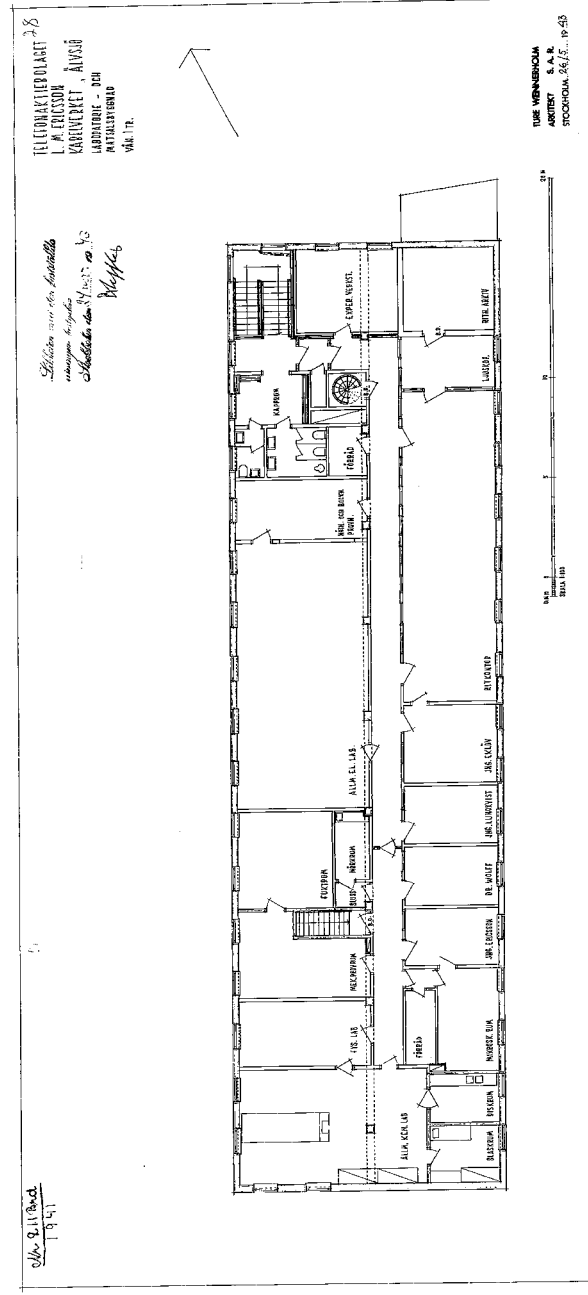
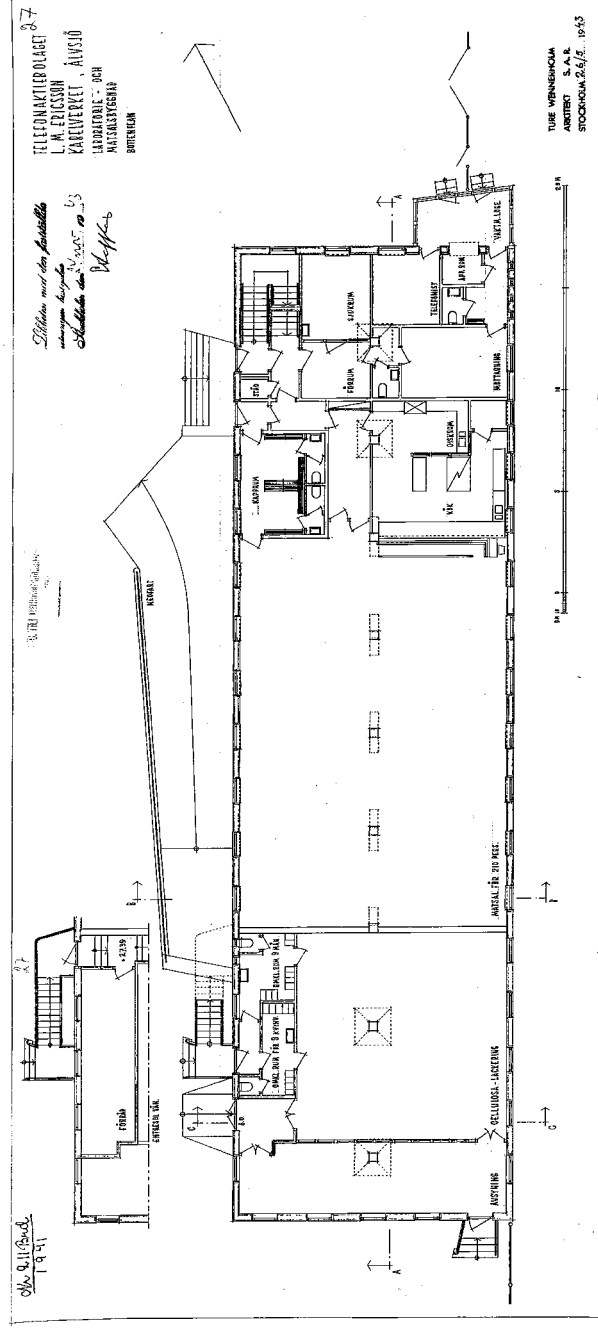
UNRECORDED NO
SERIALS SECTION KRM/JCK/K
MONTICELLO RESIDENTIAL BLDG 25

2193

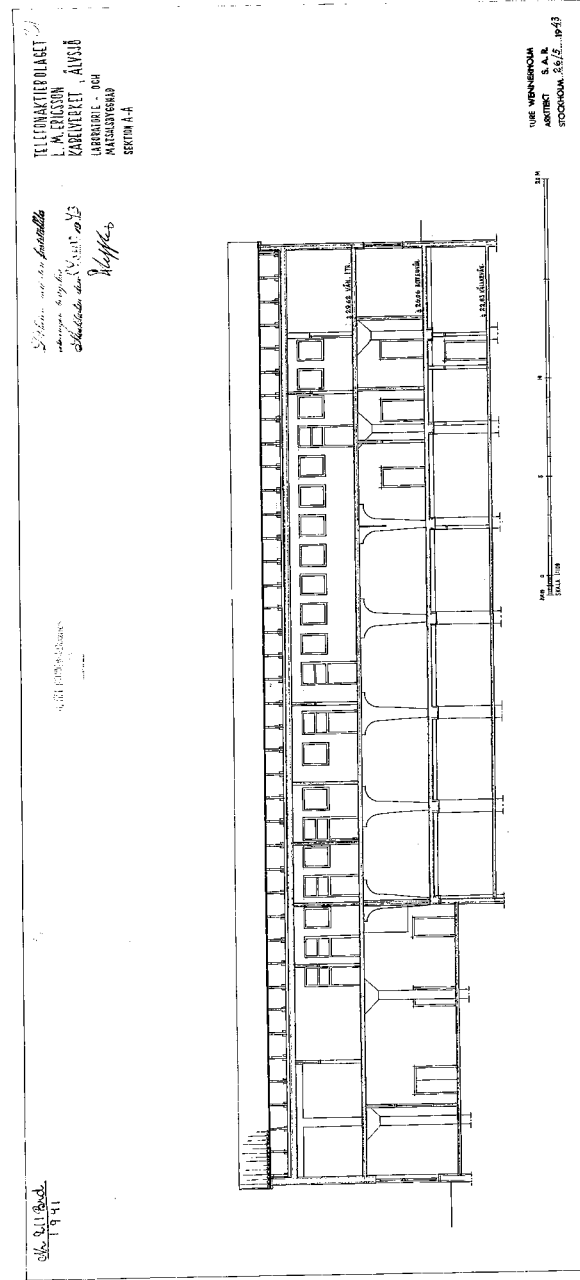
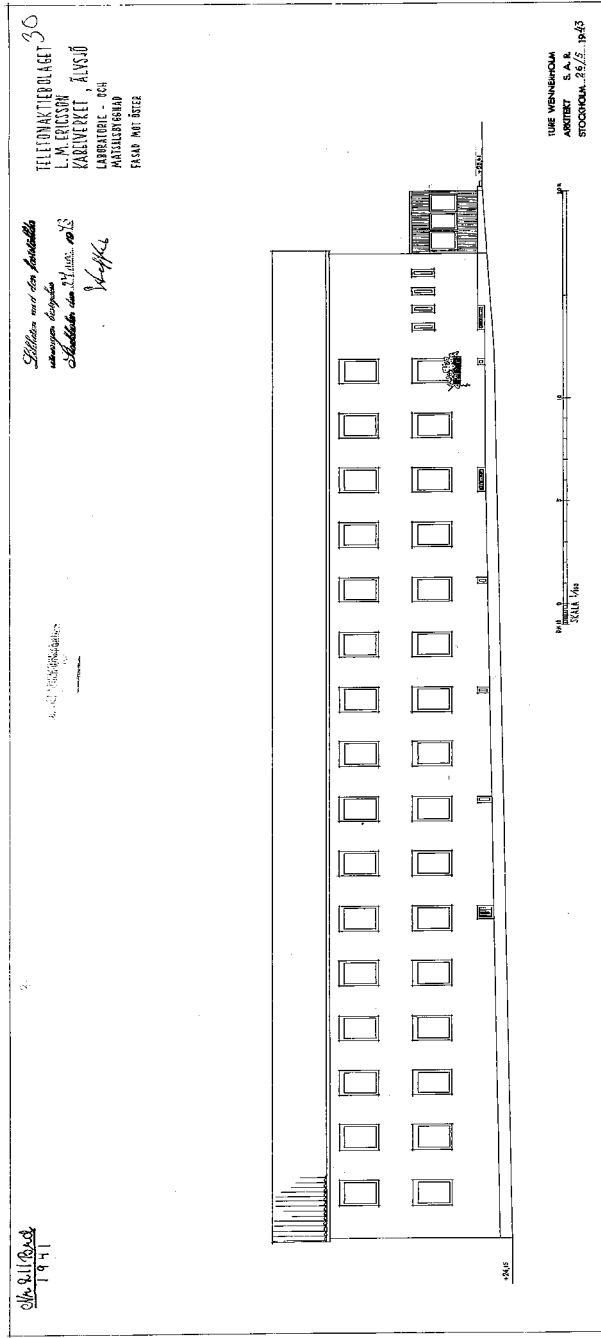

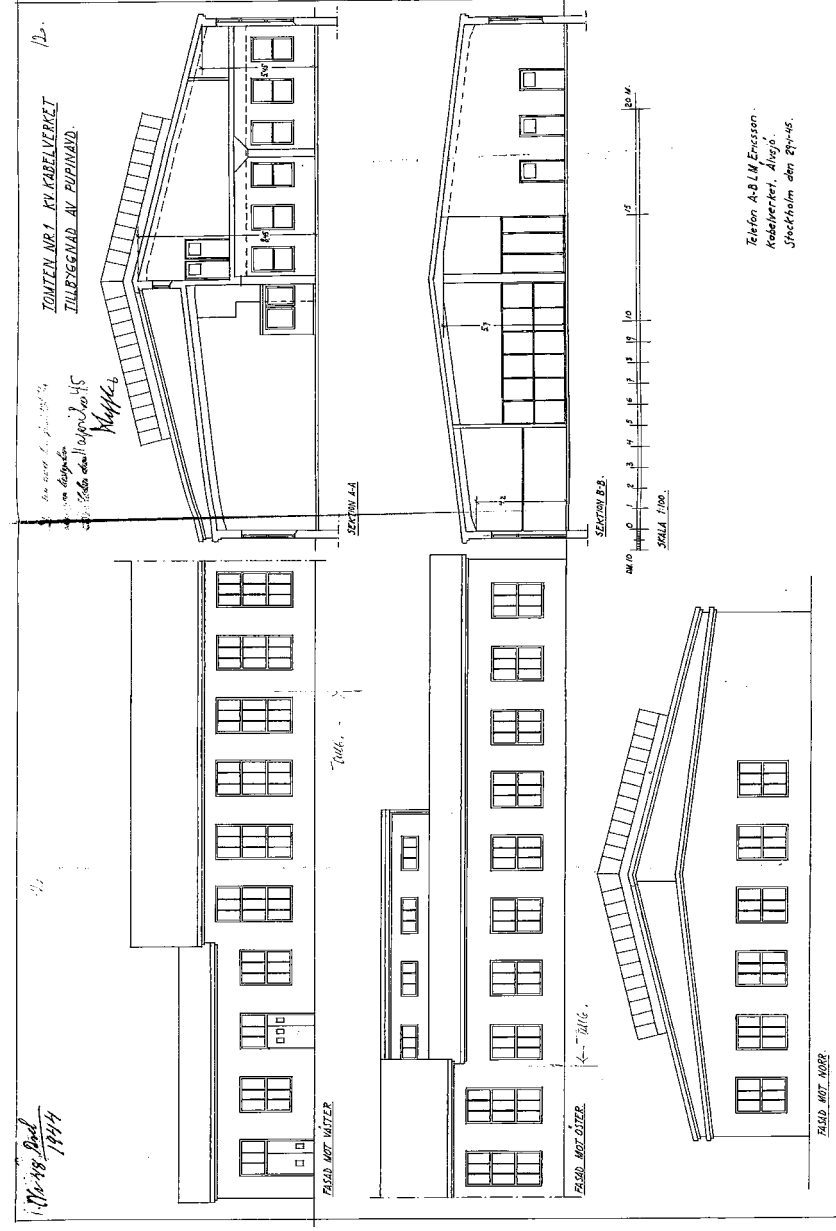
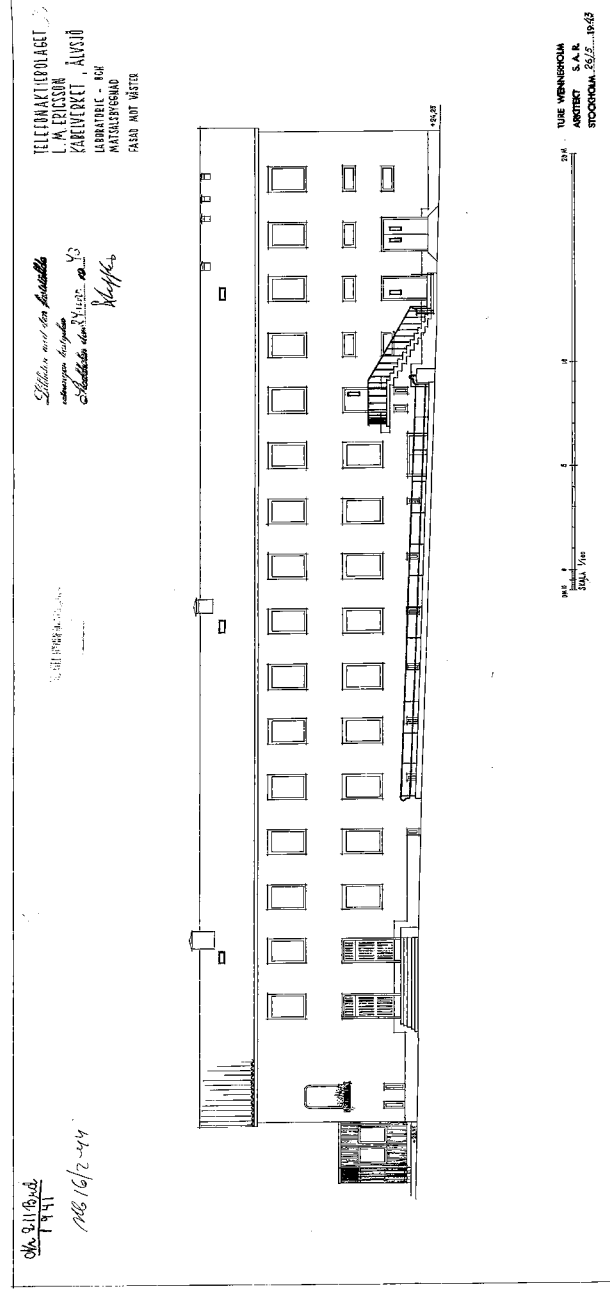

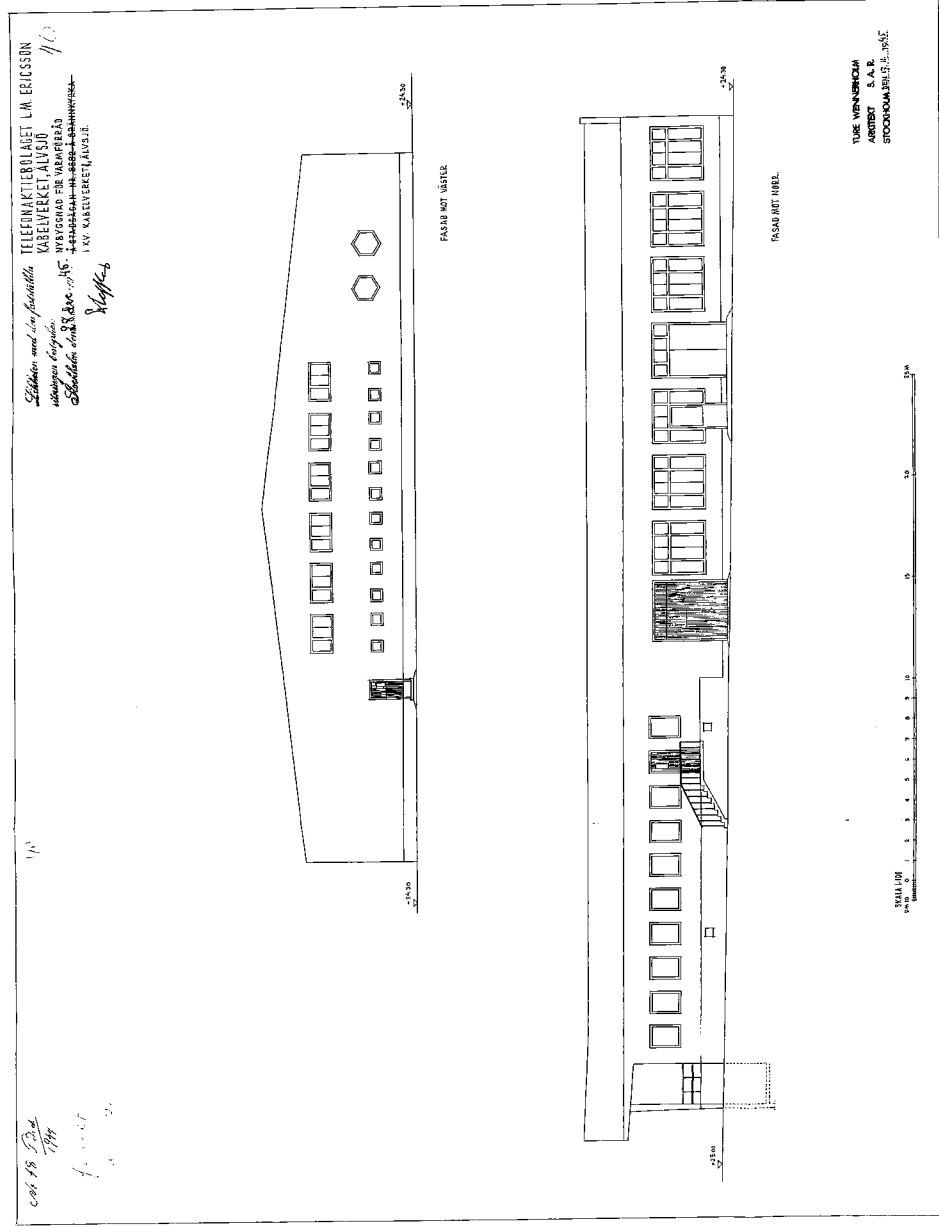
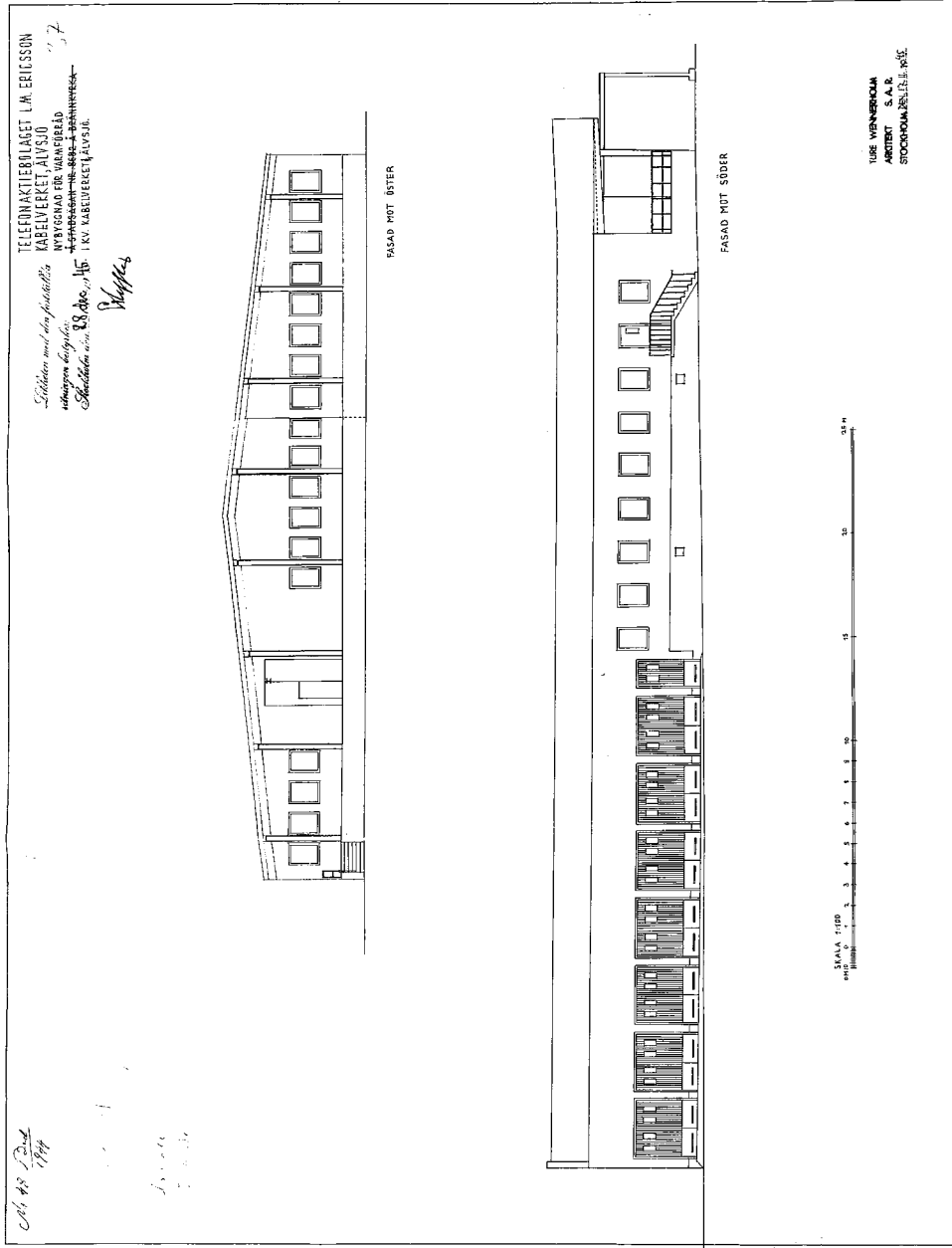

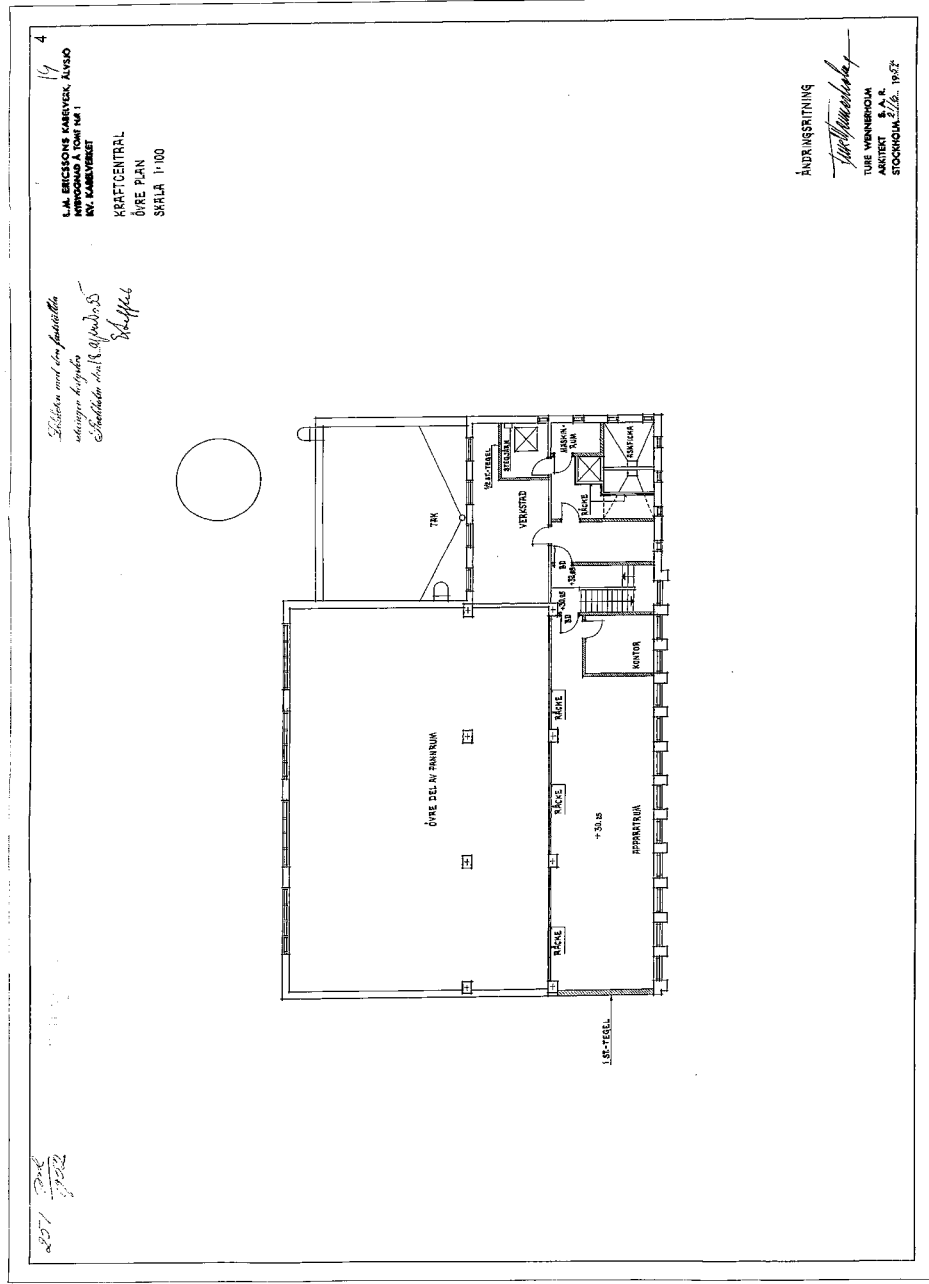
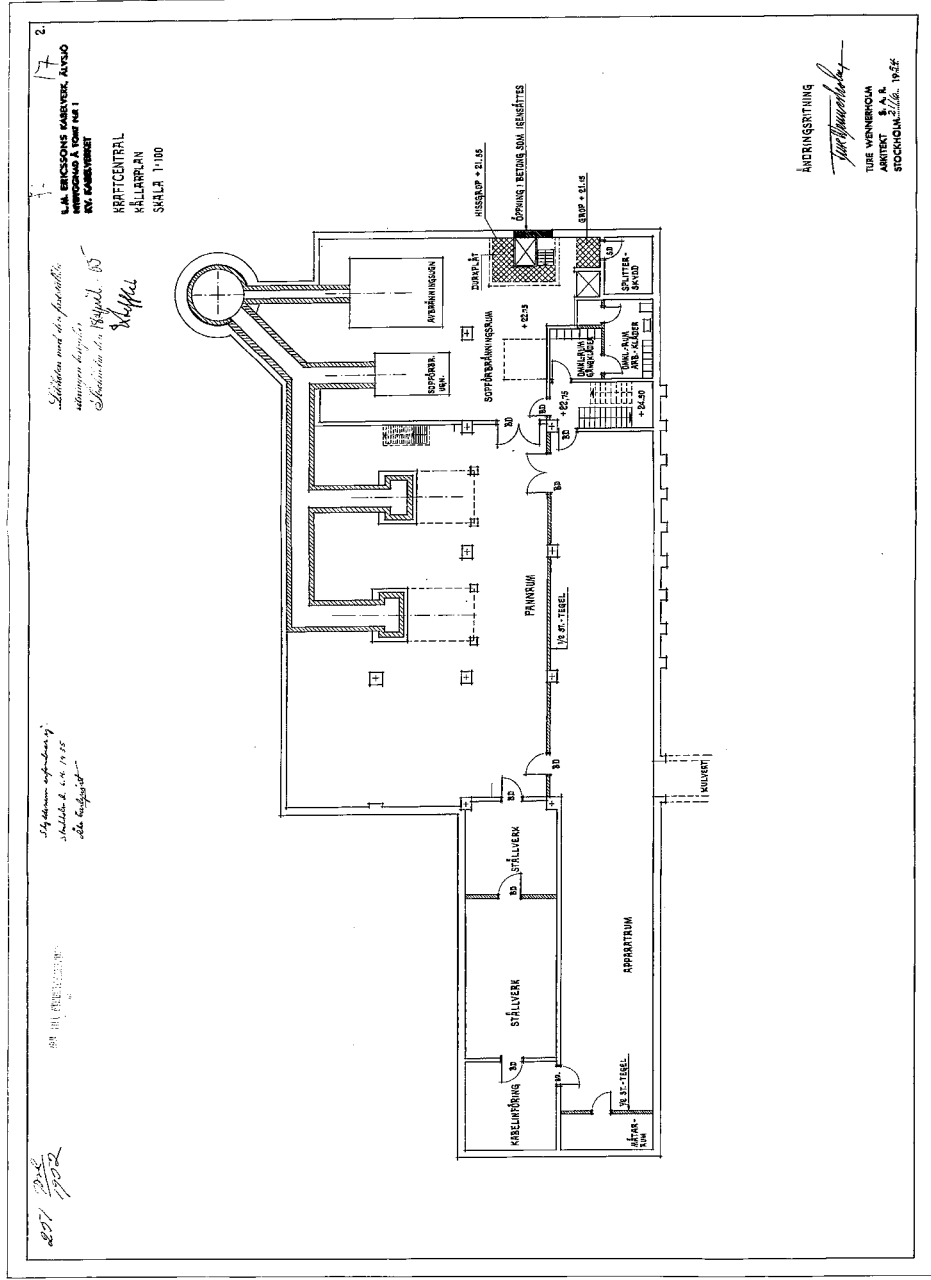

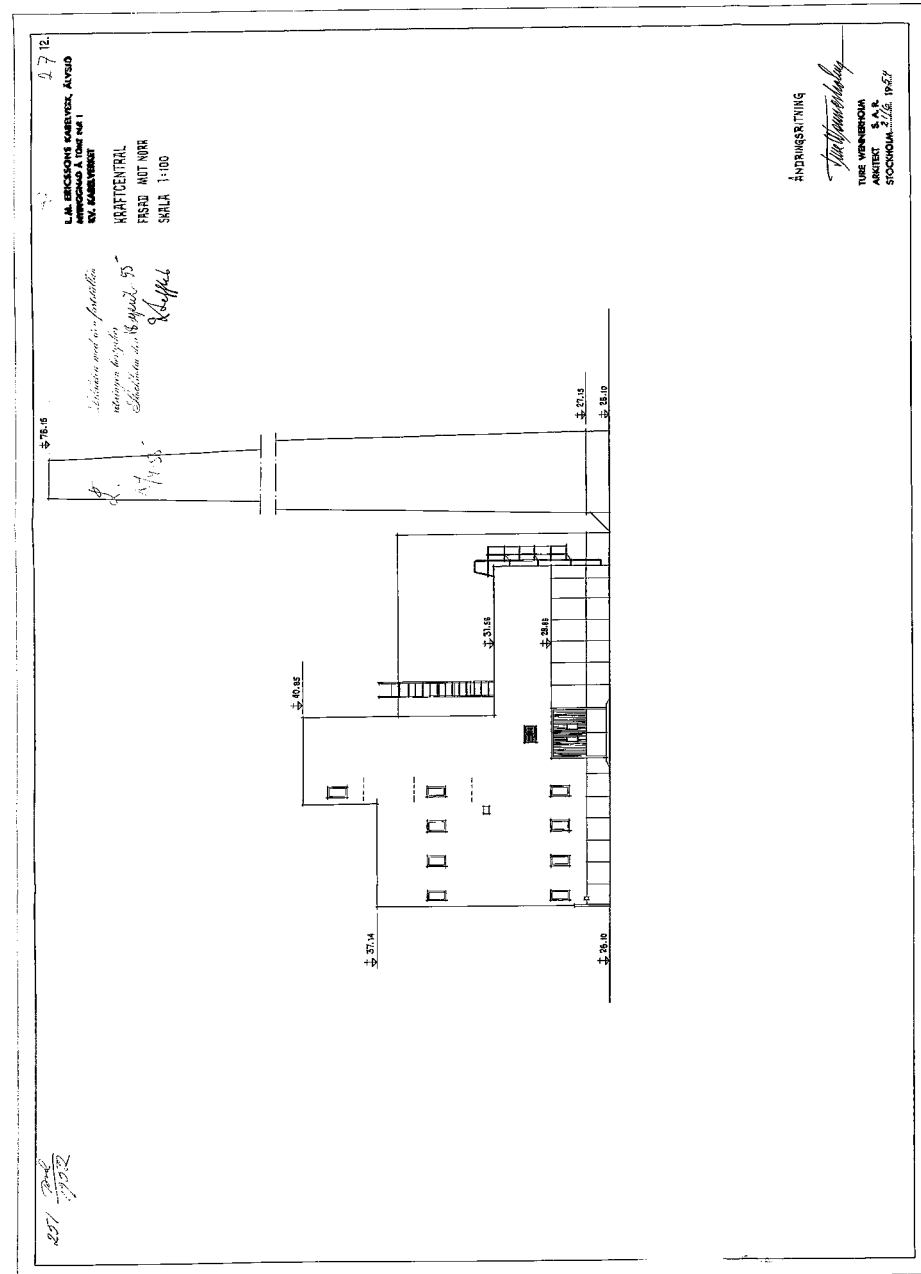
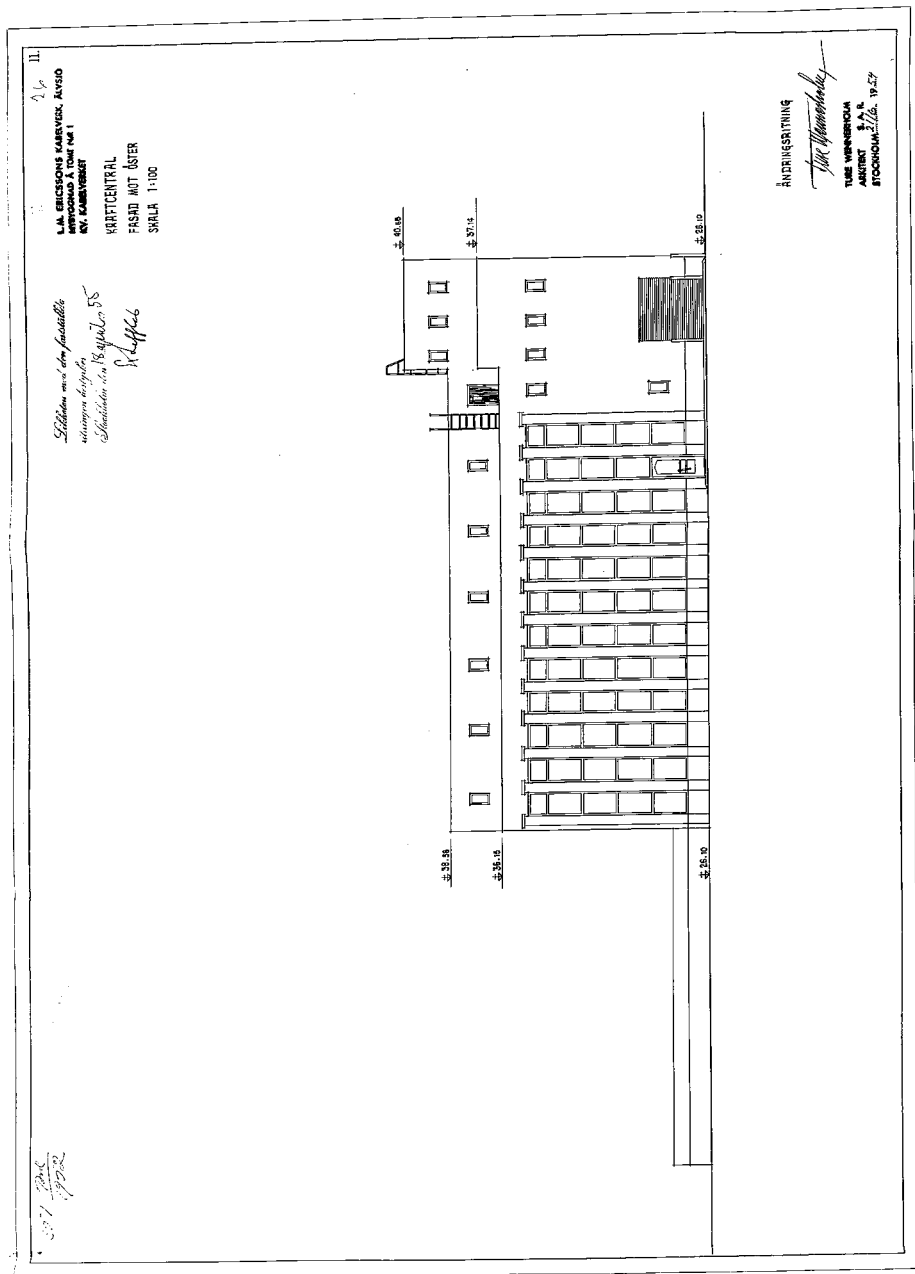

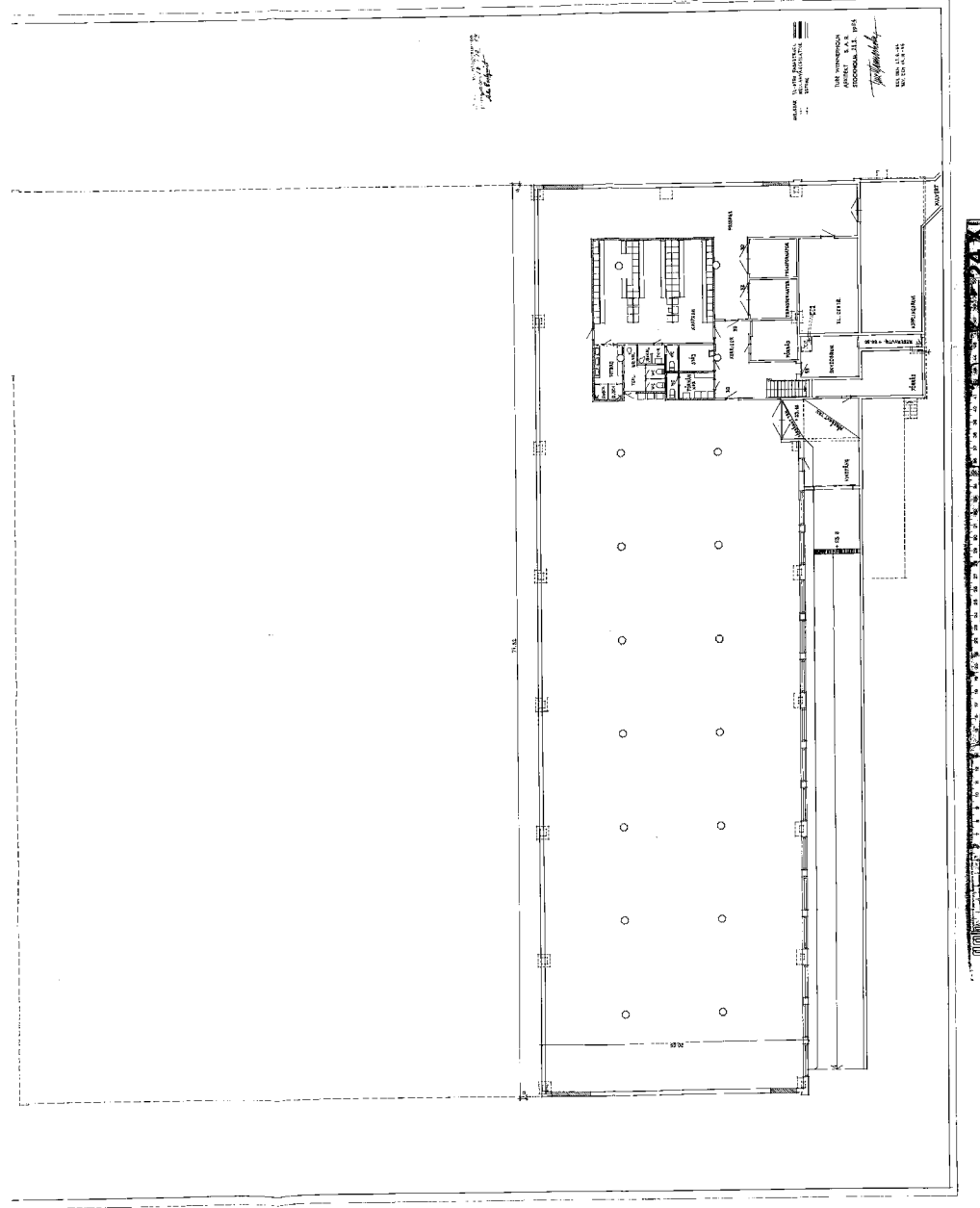
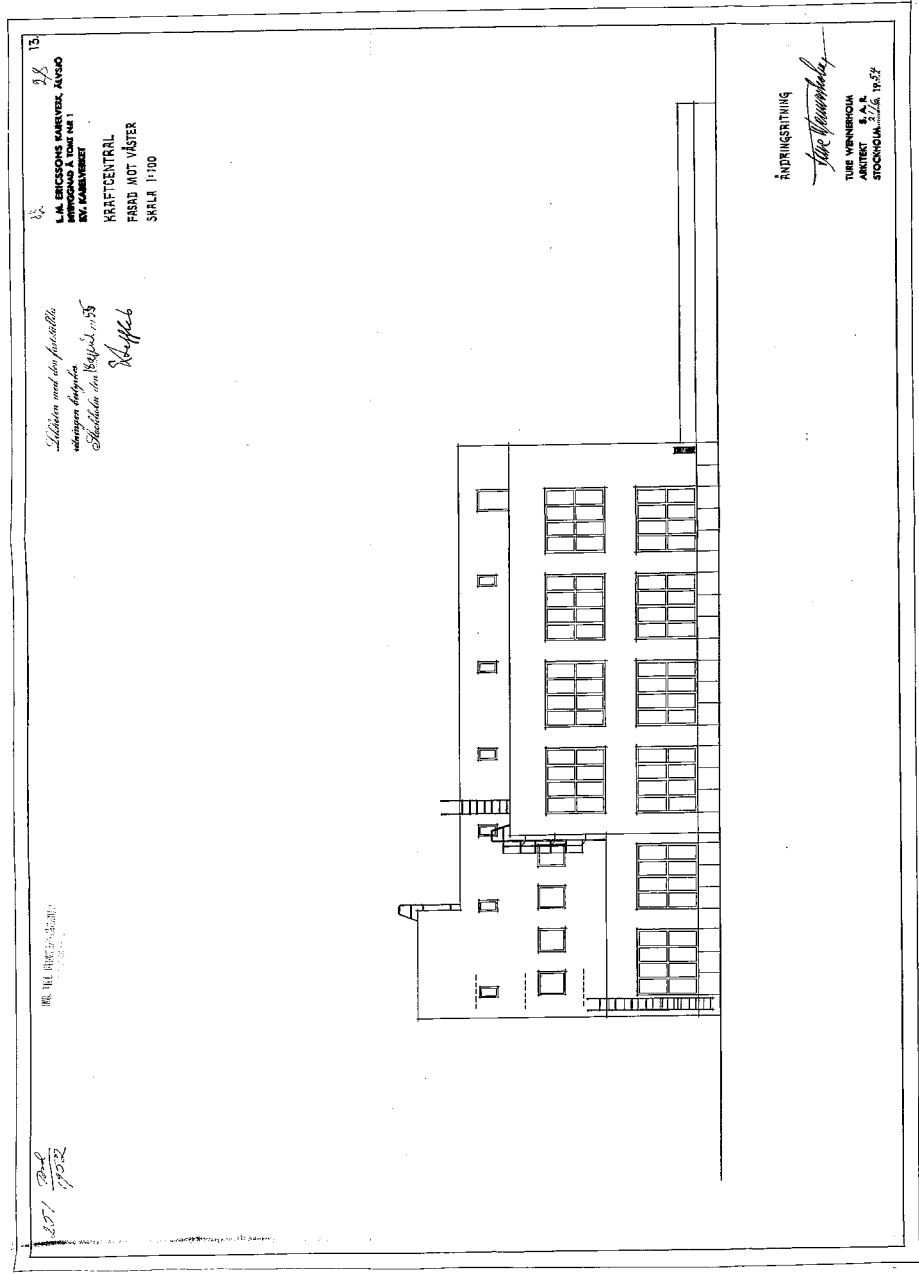

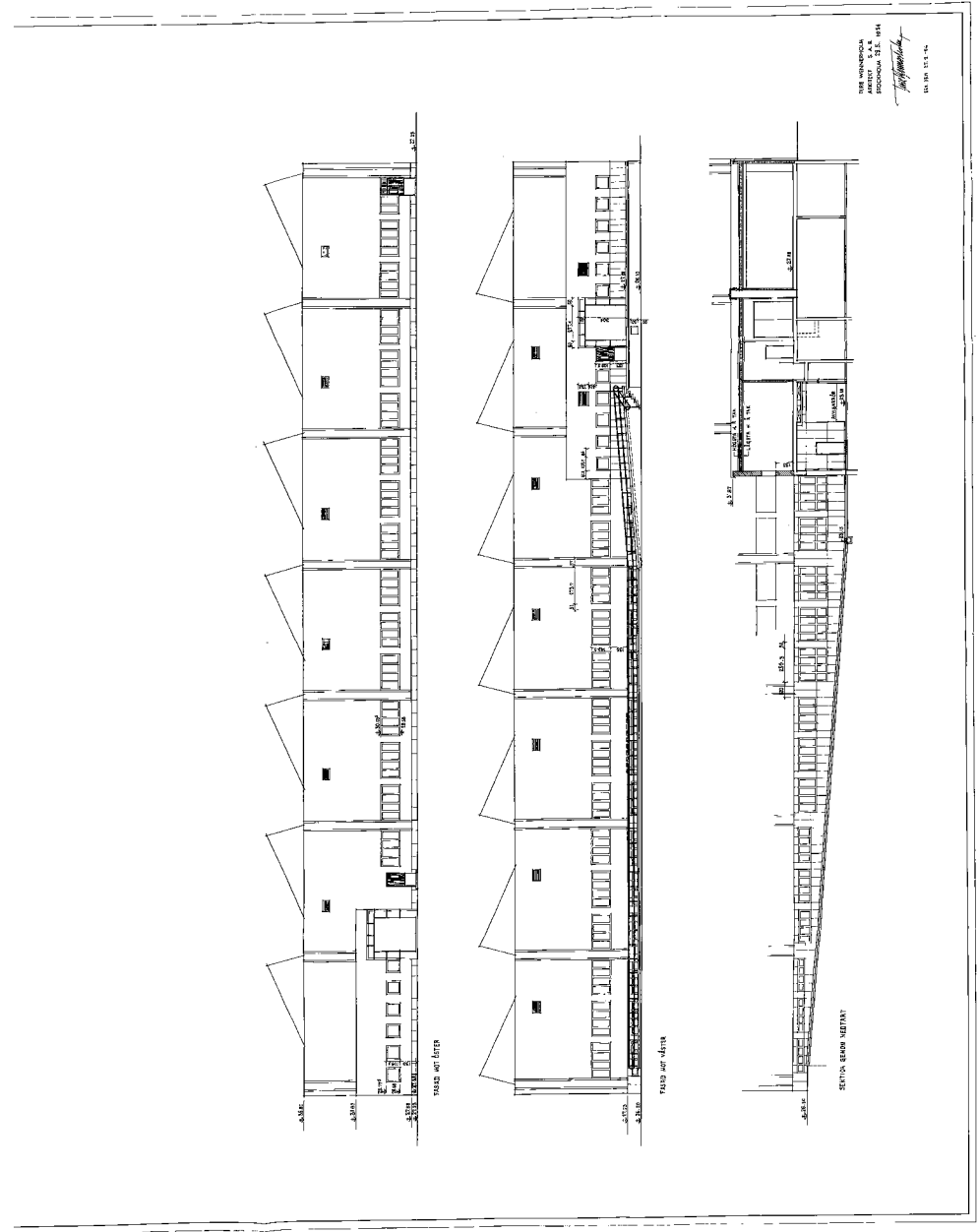
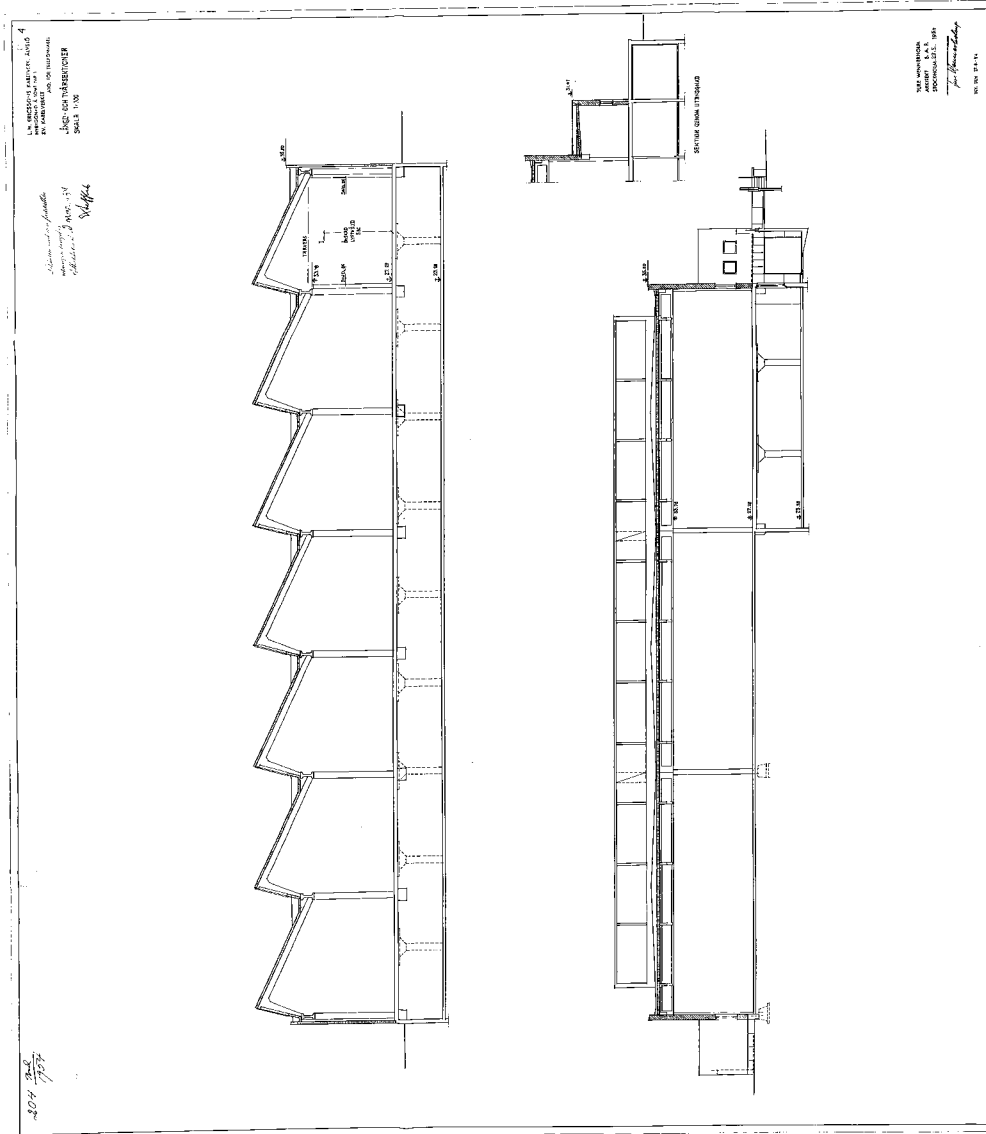

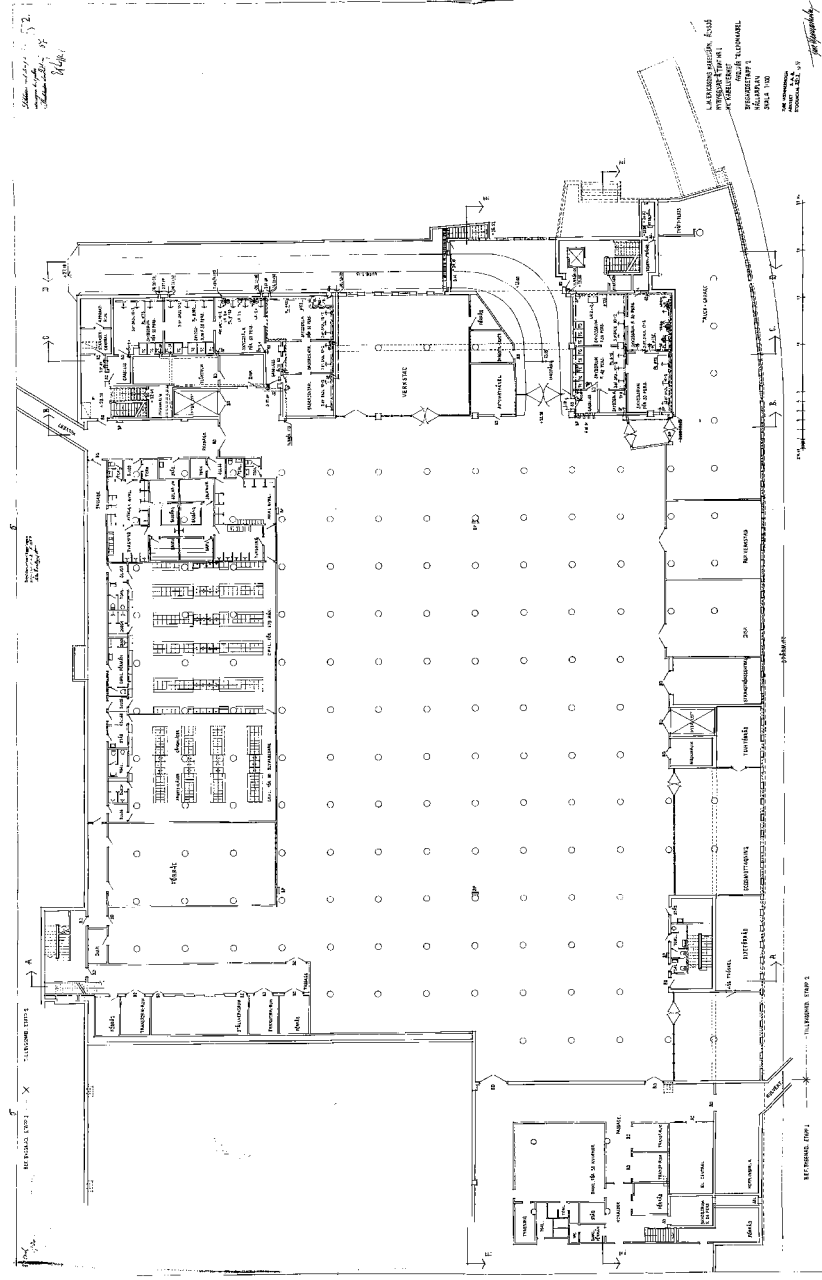
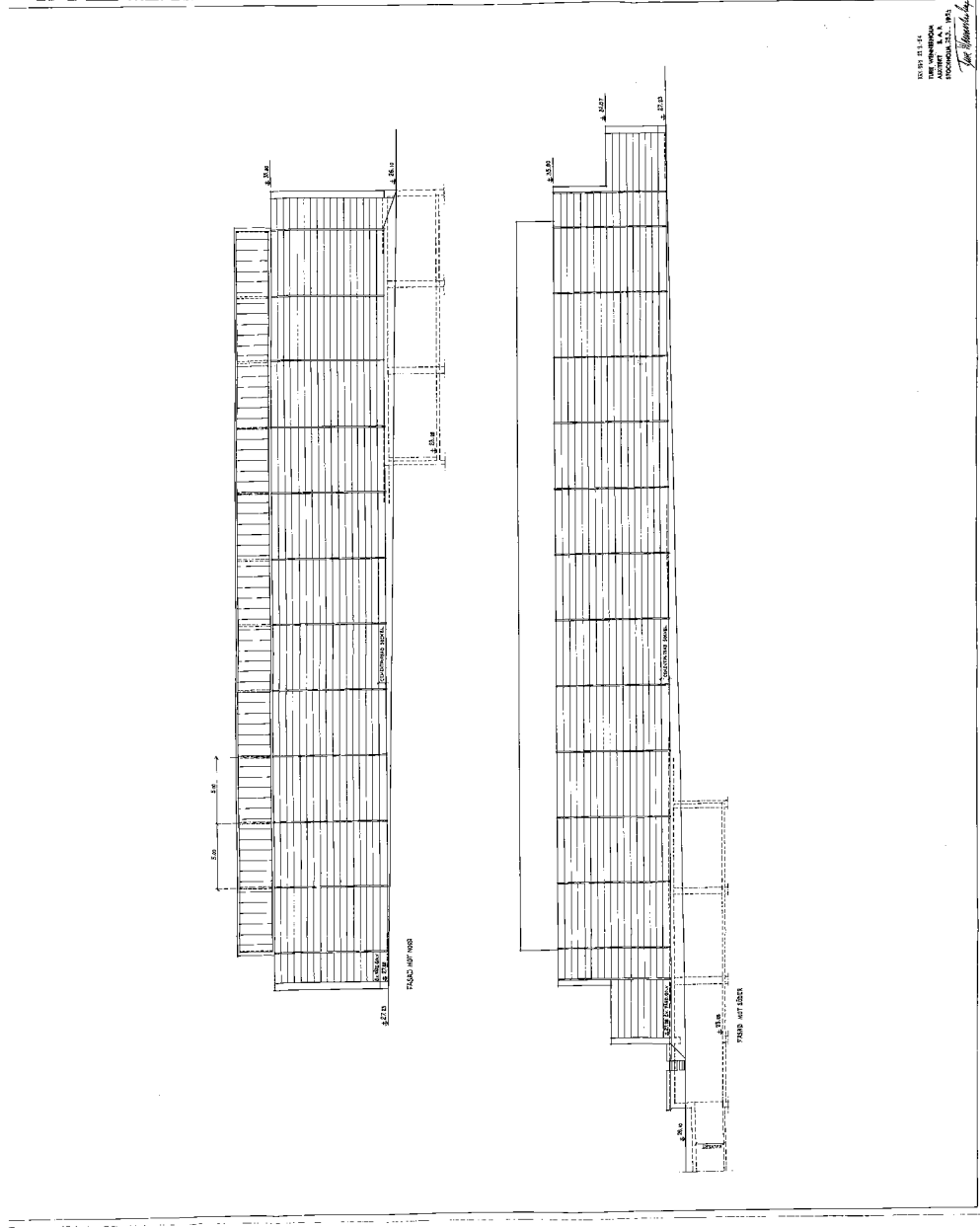

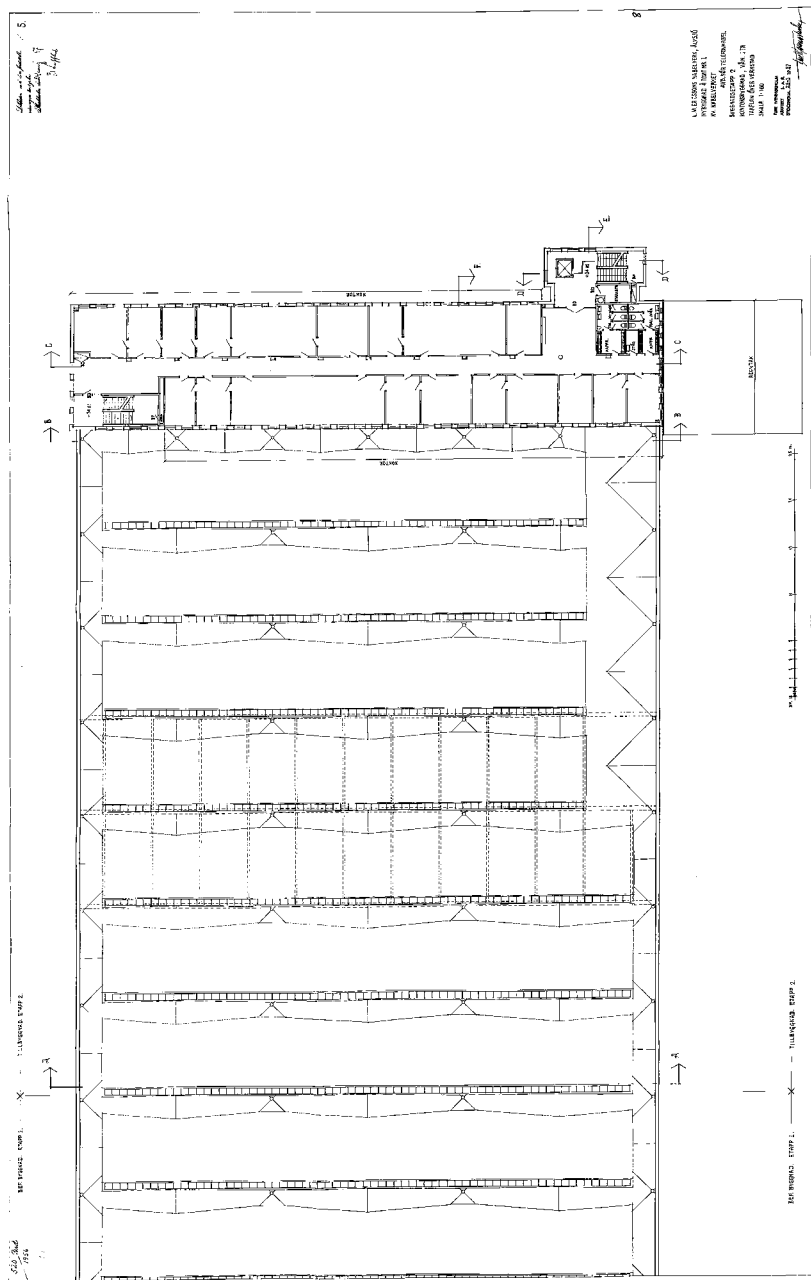

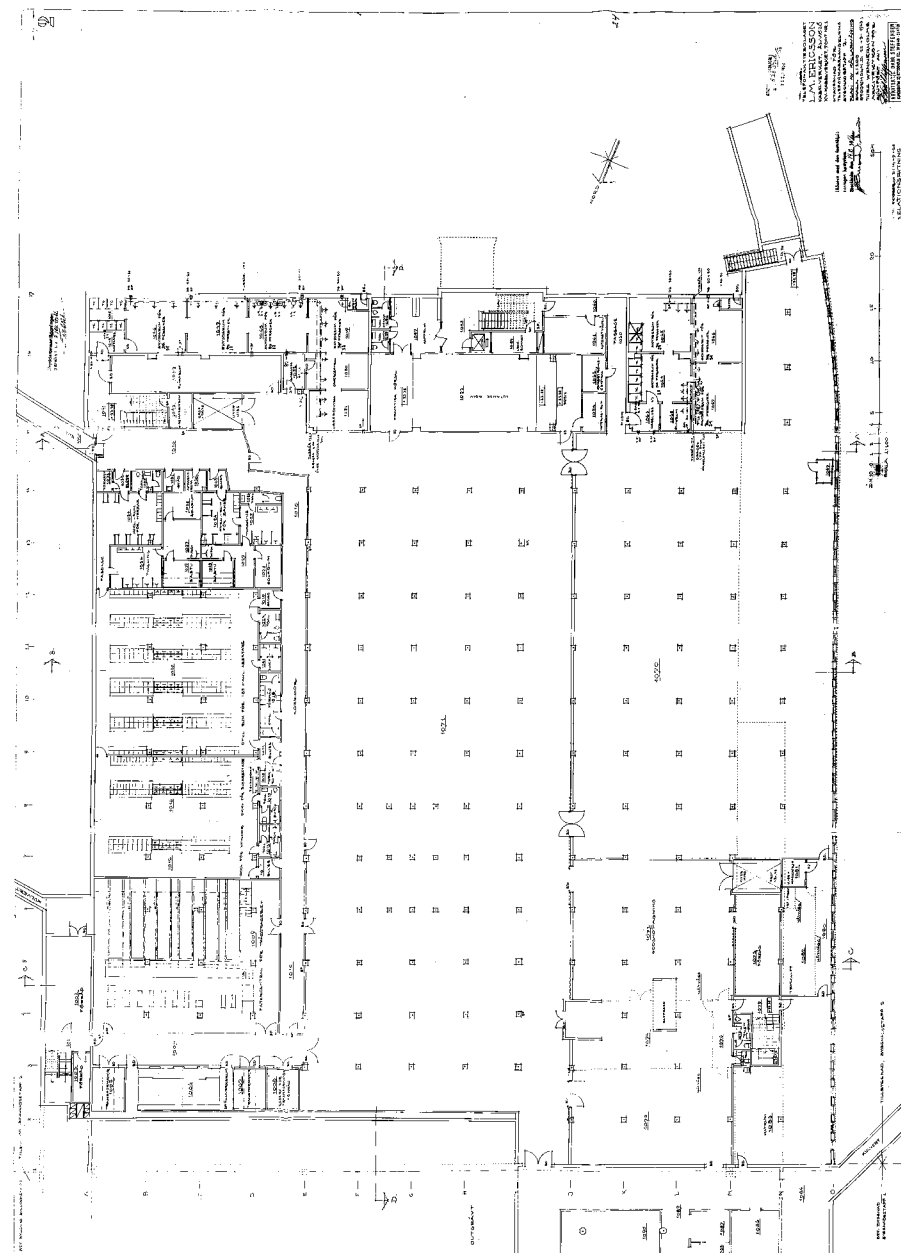

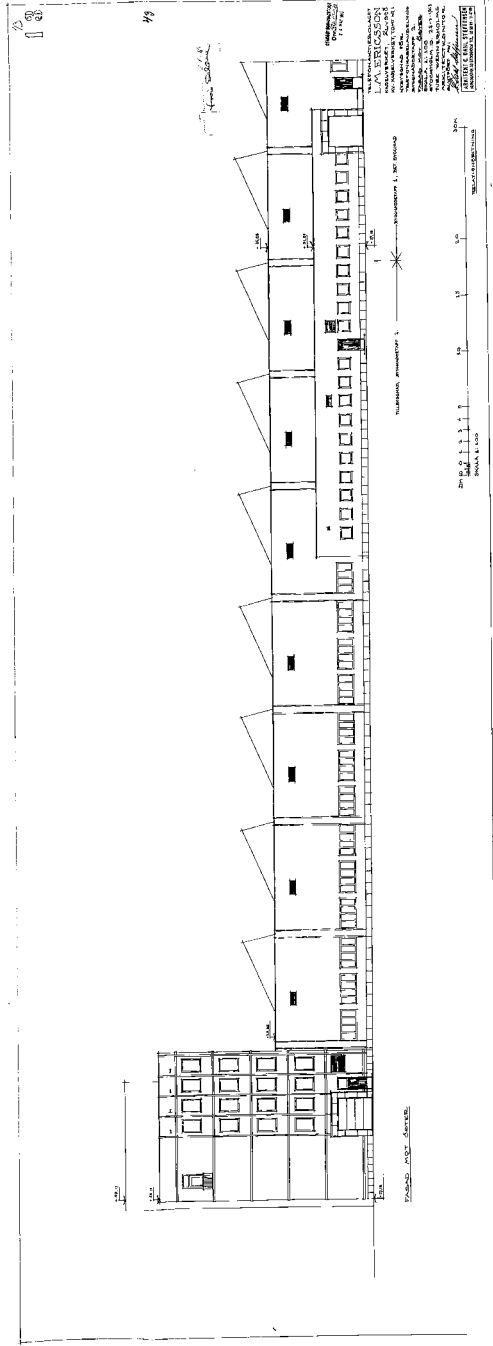

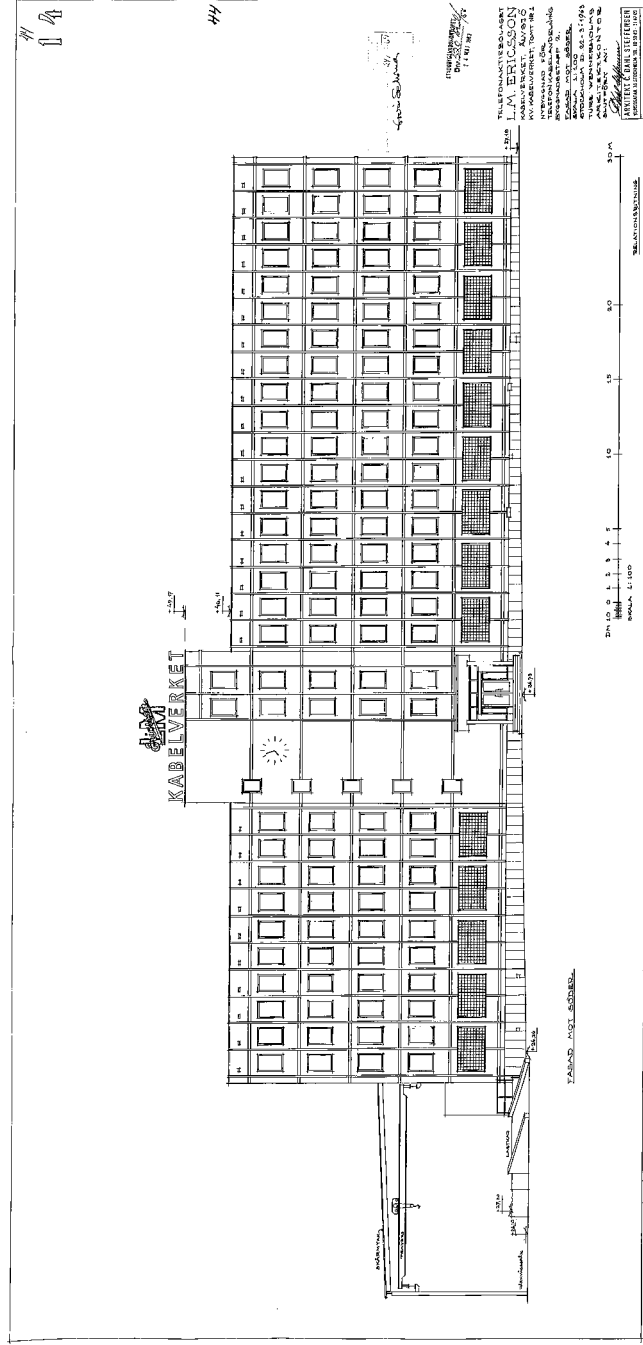
36
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1

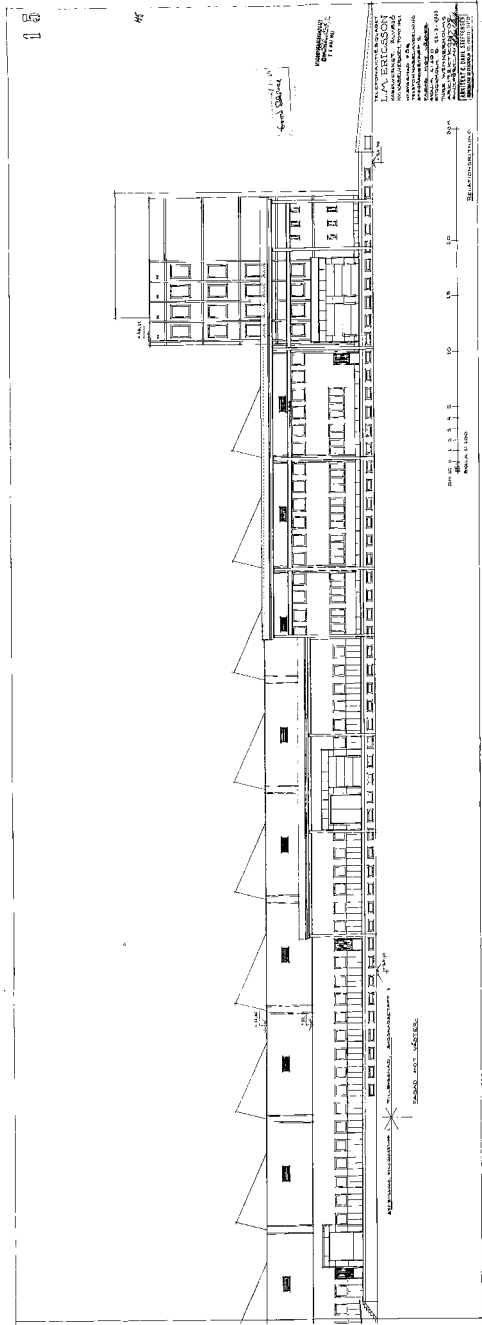

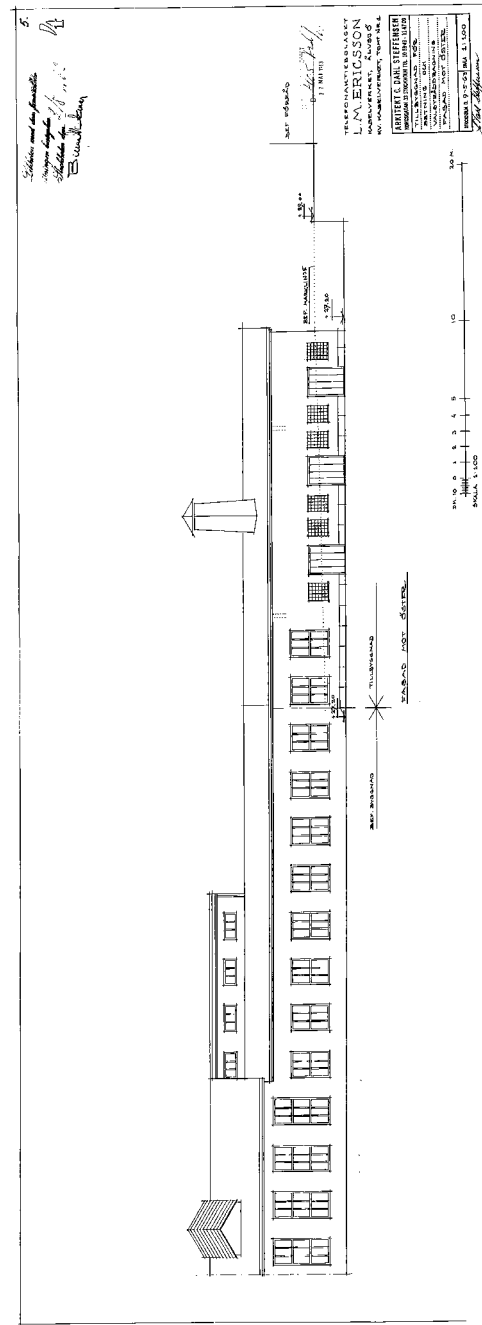
30 X

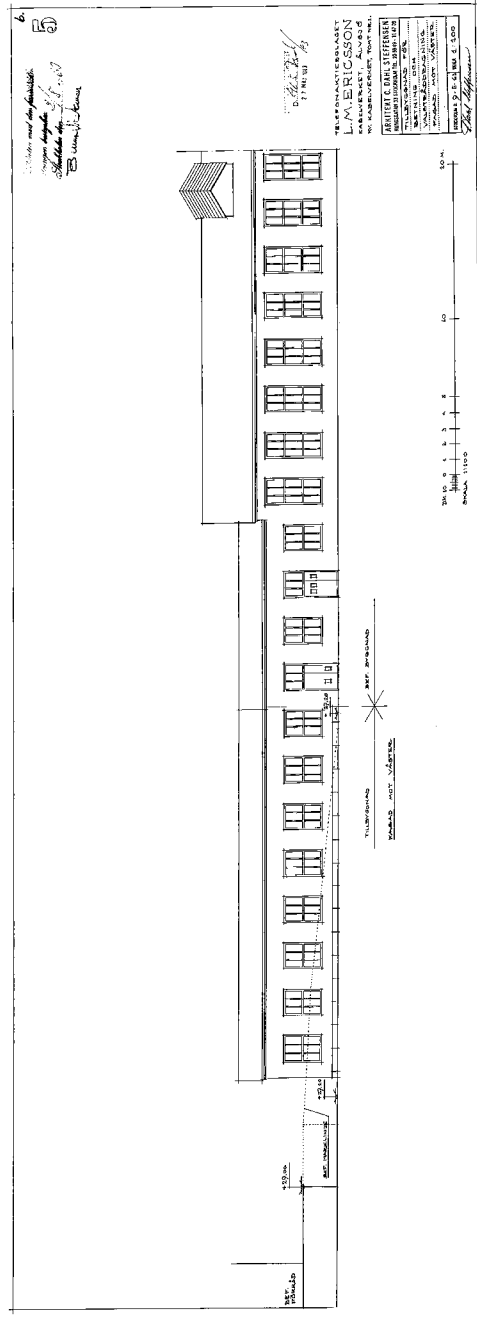
24 X

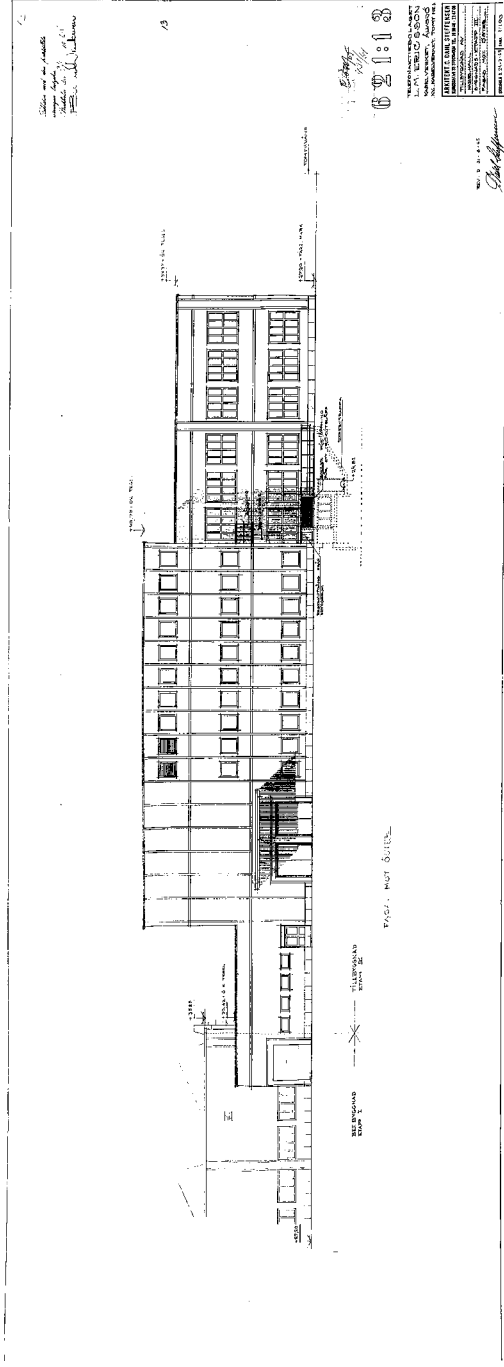
30 X

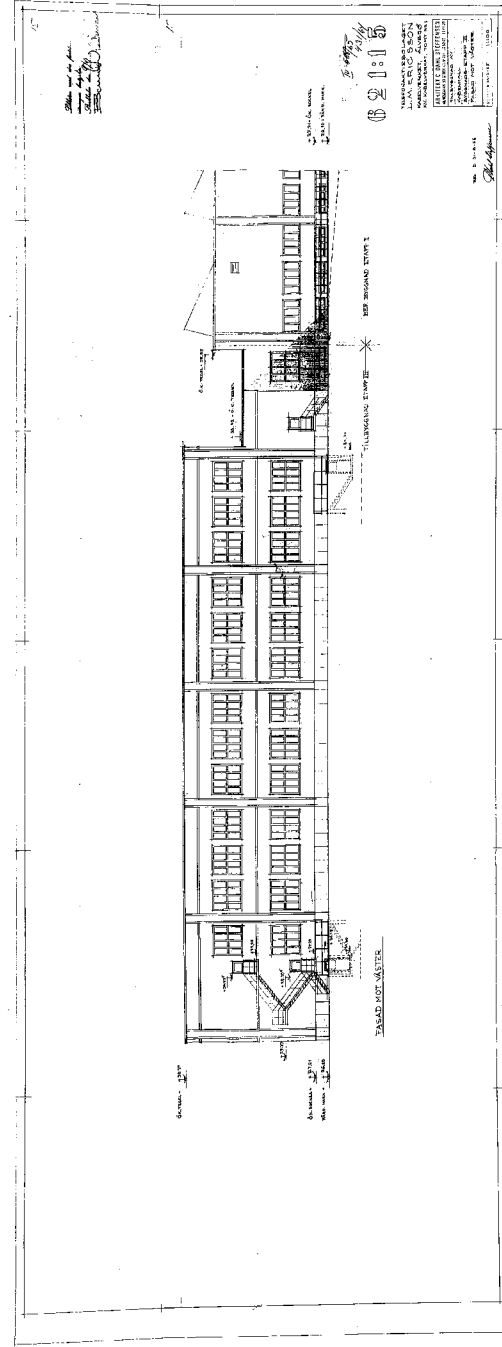
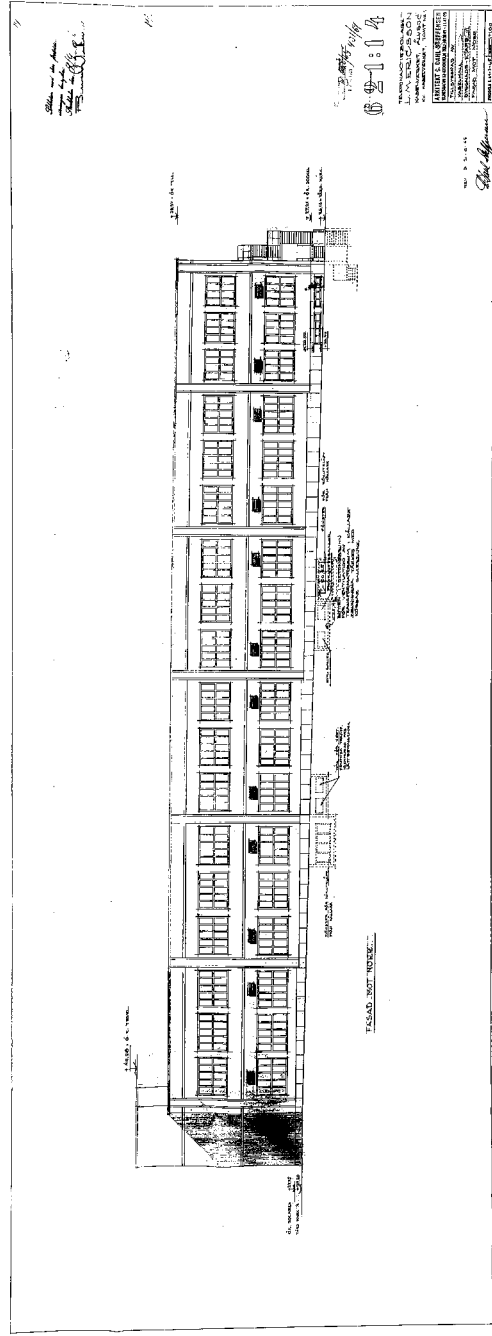
24 X

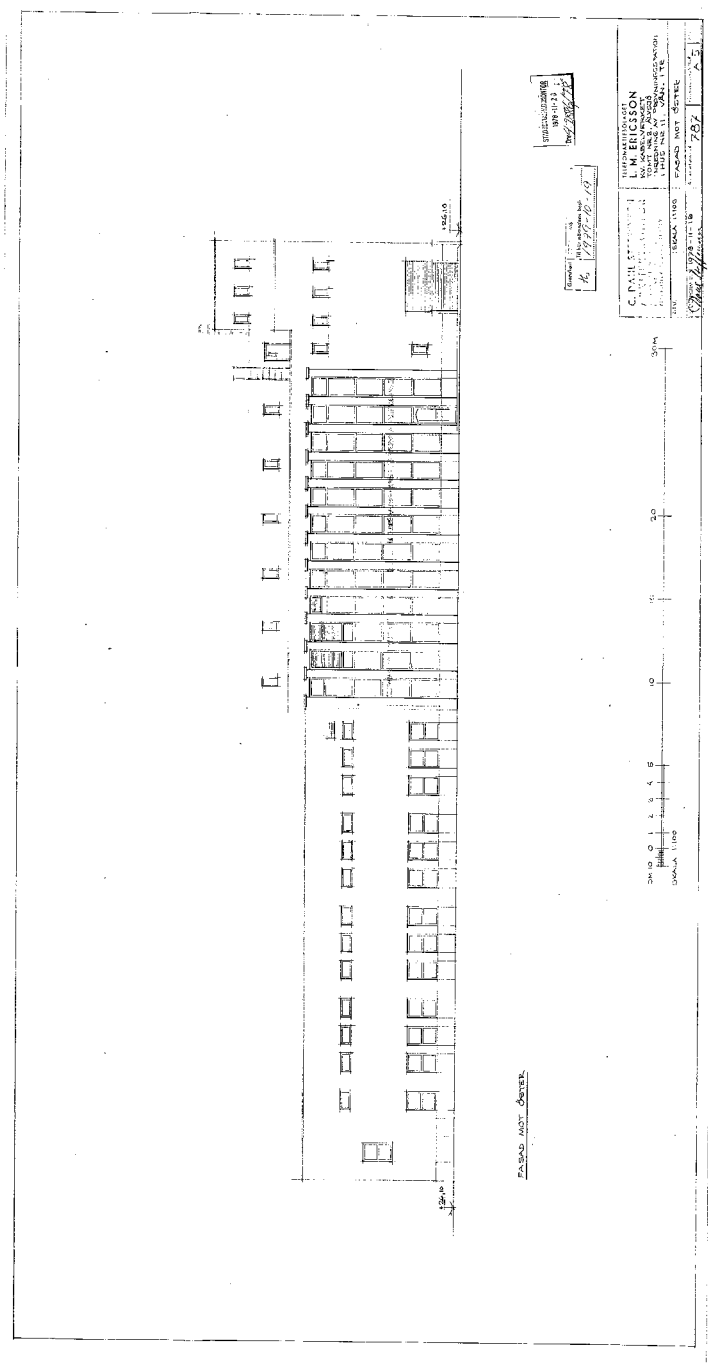
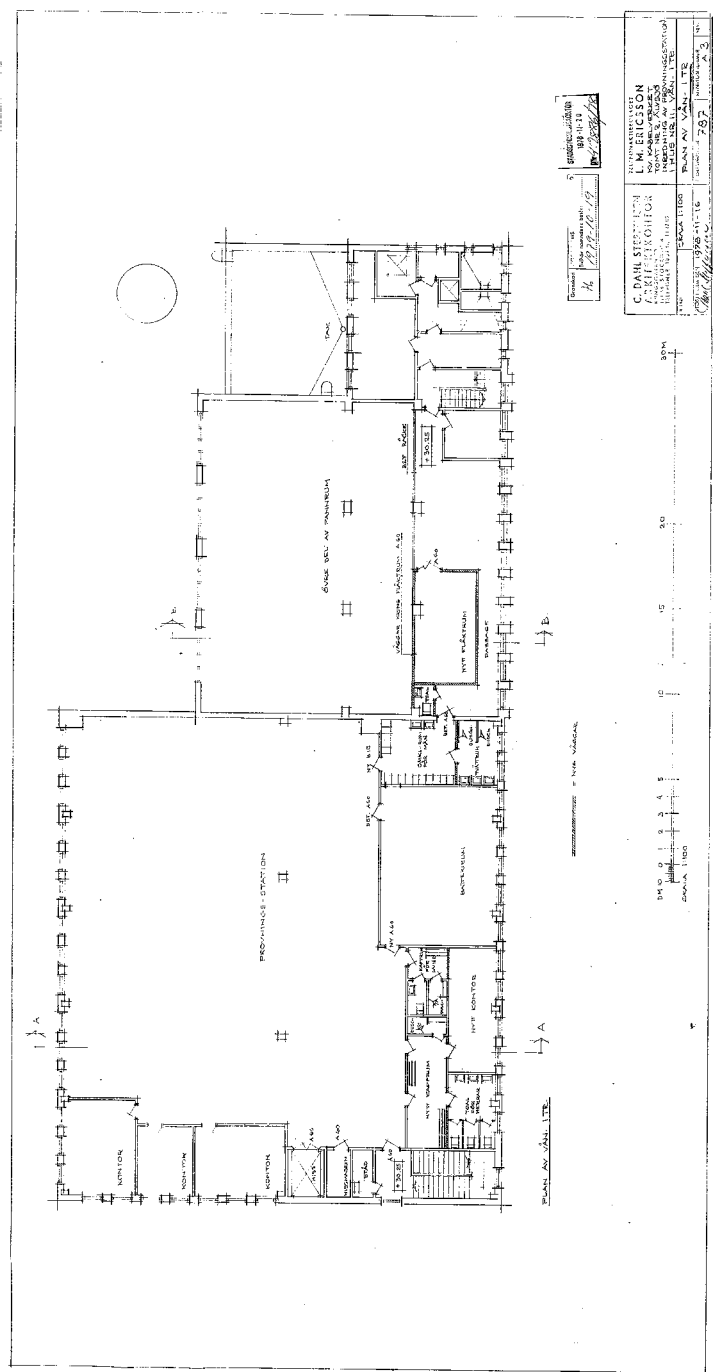
Xtreme

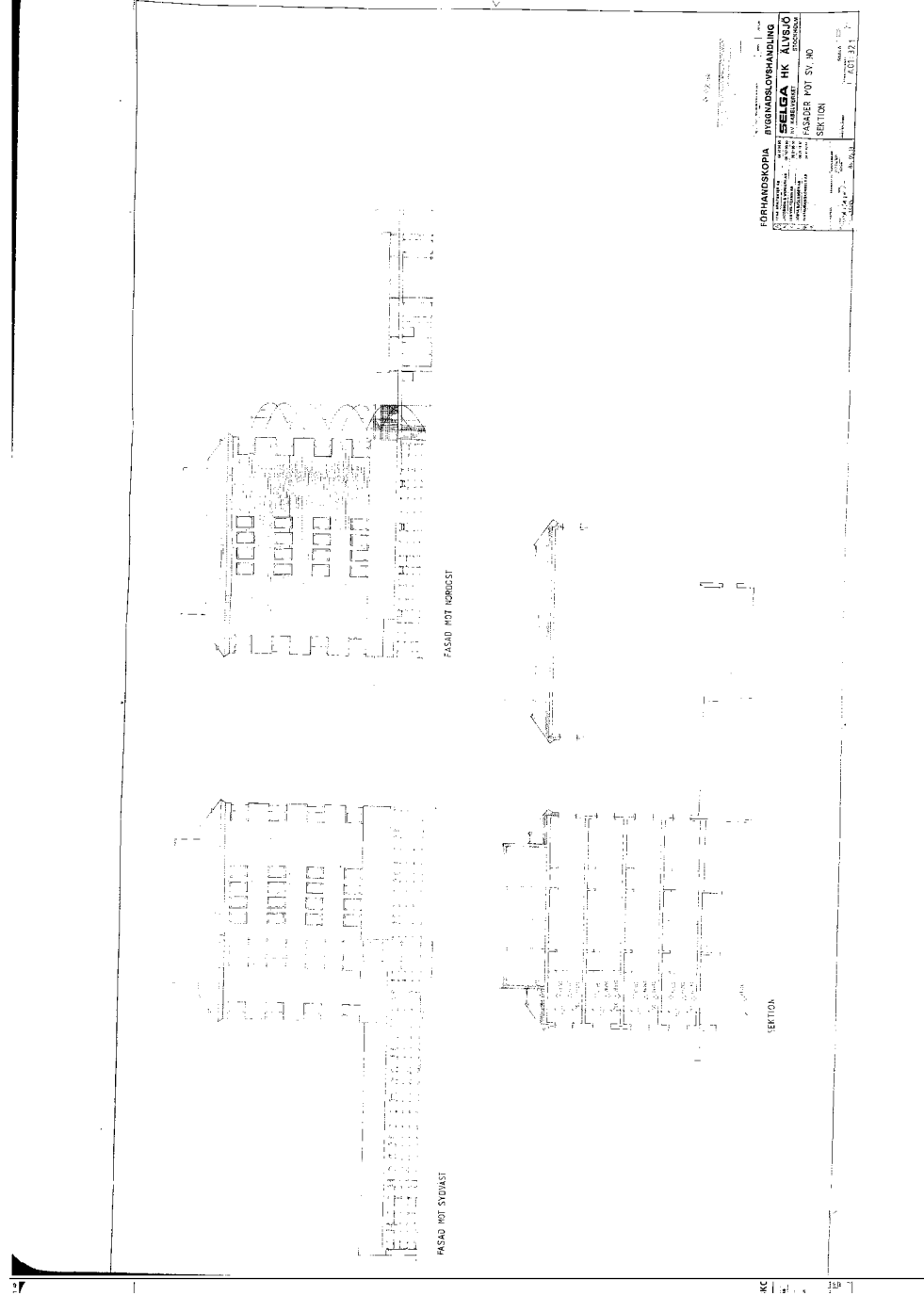
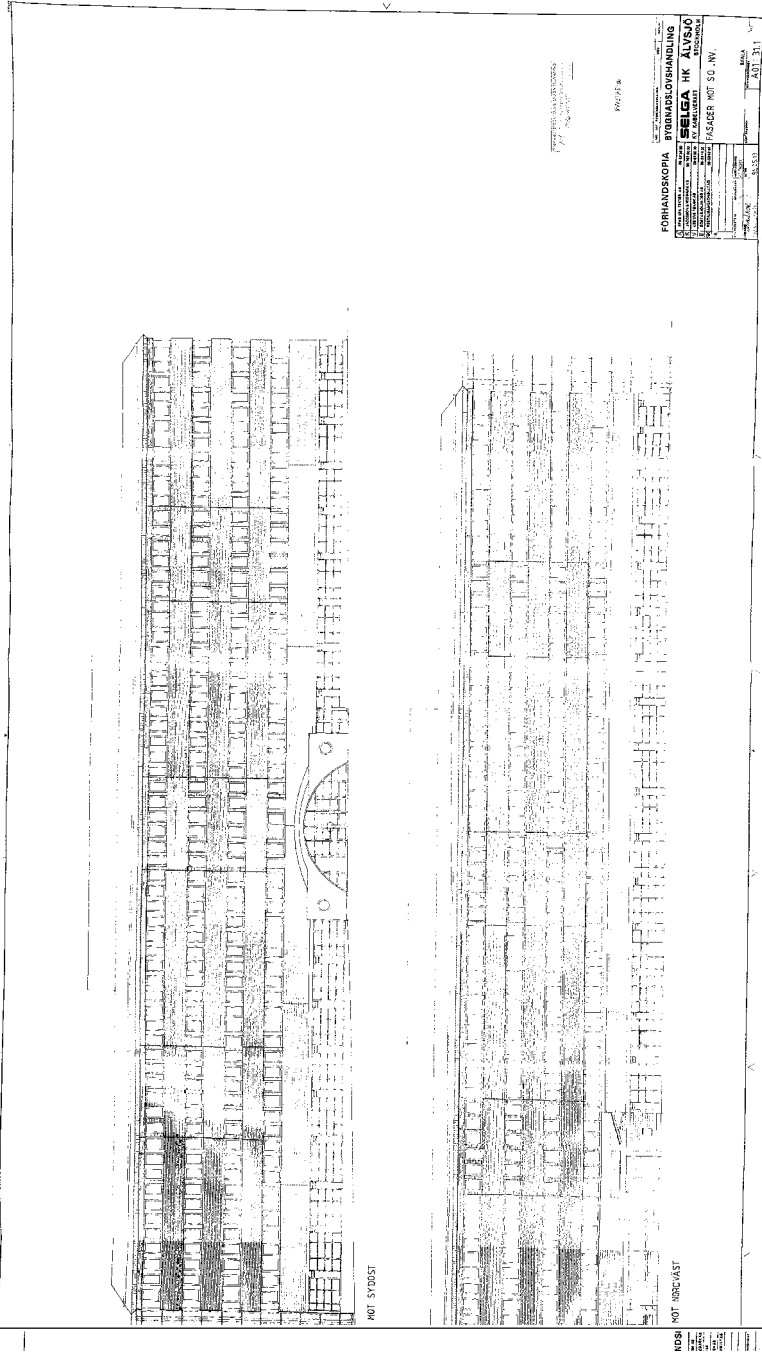

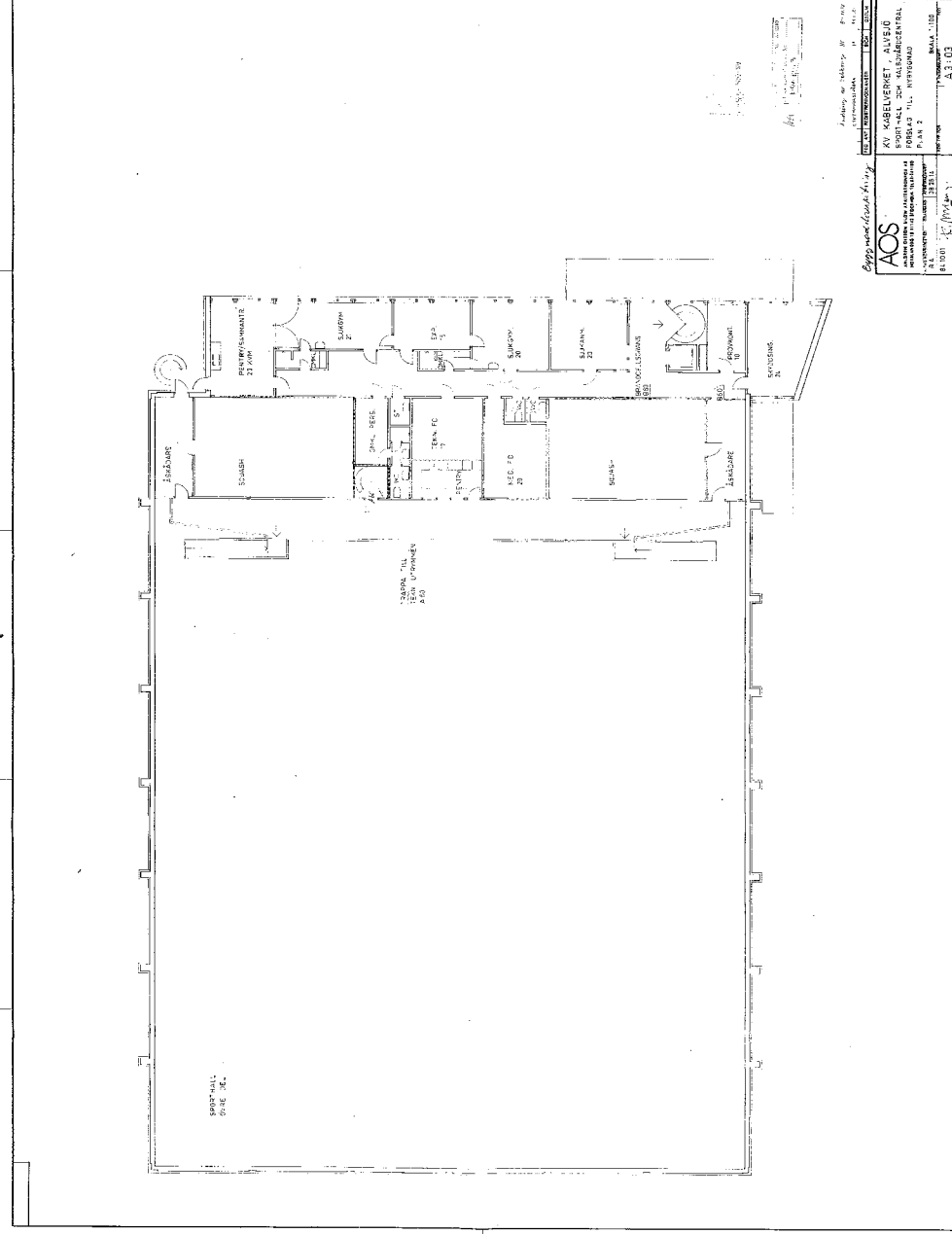
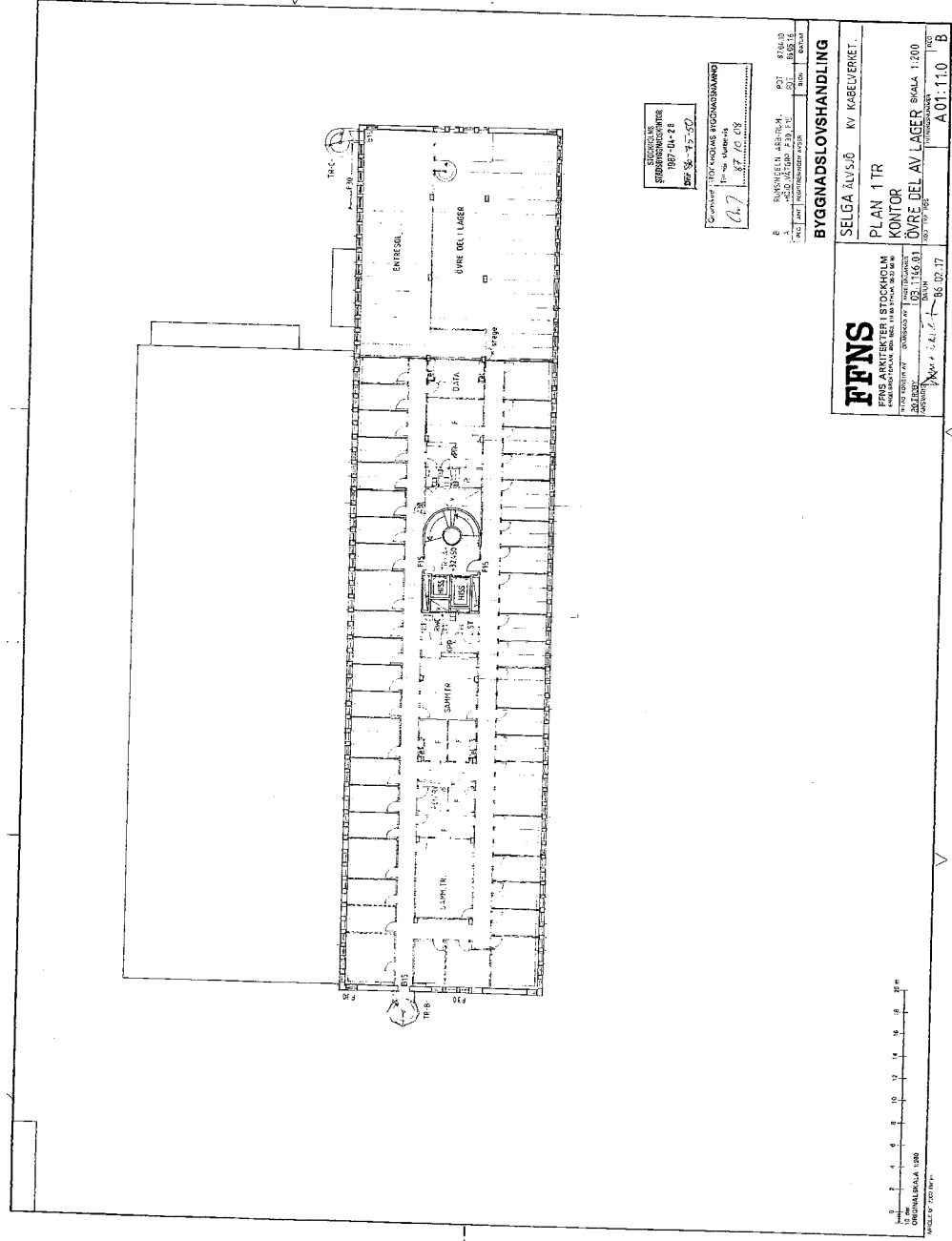
[illegible]

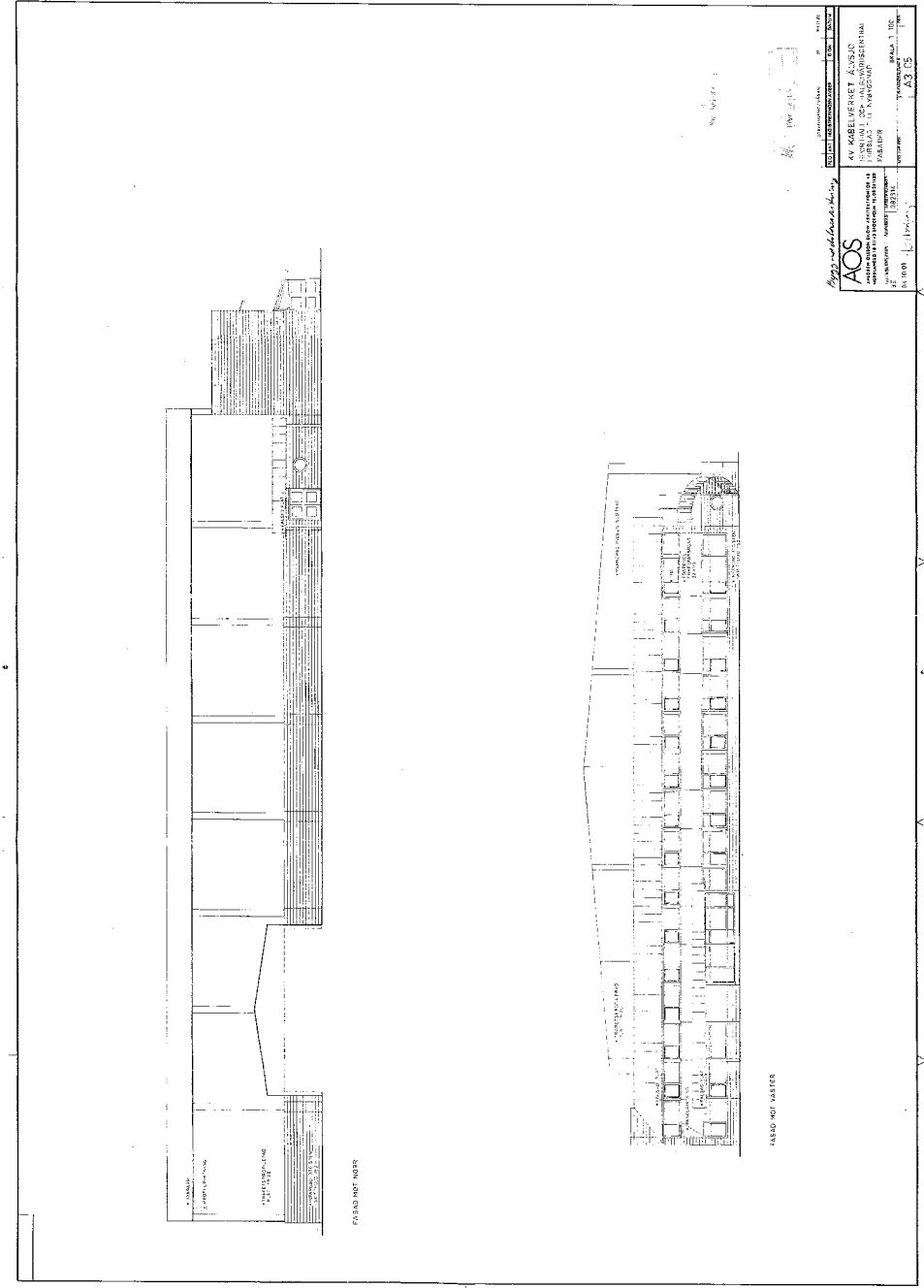
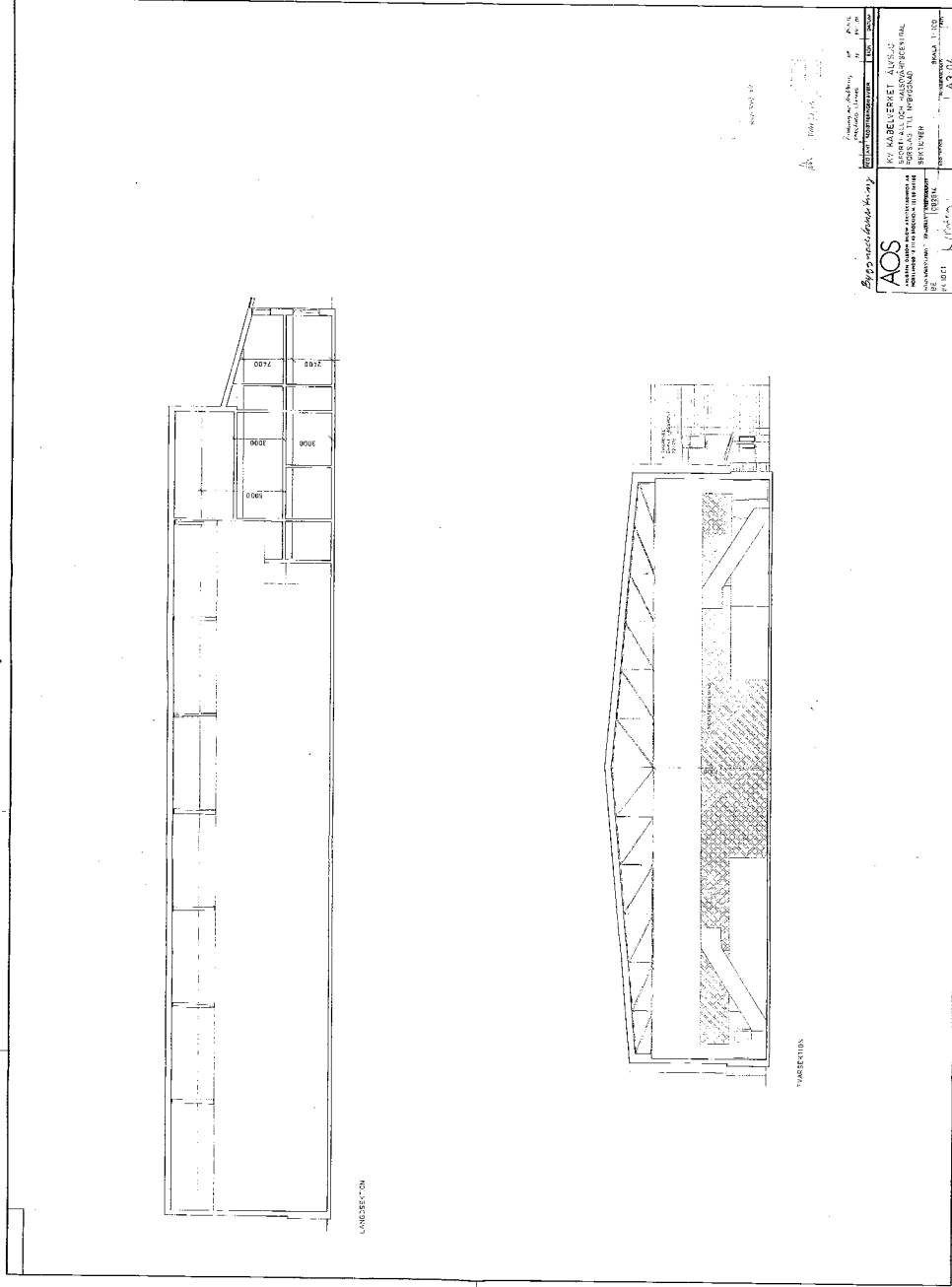

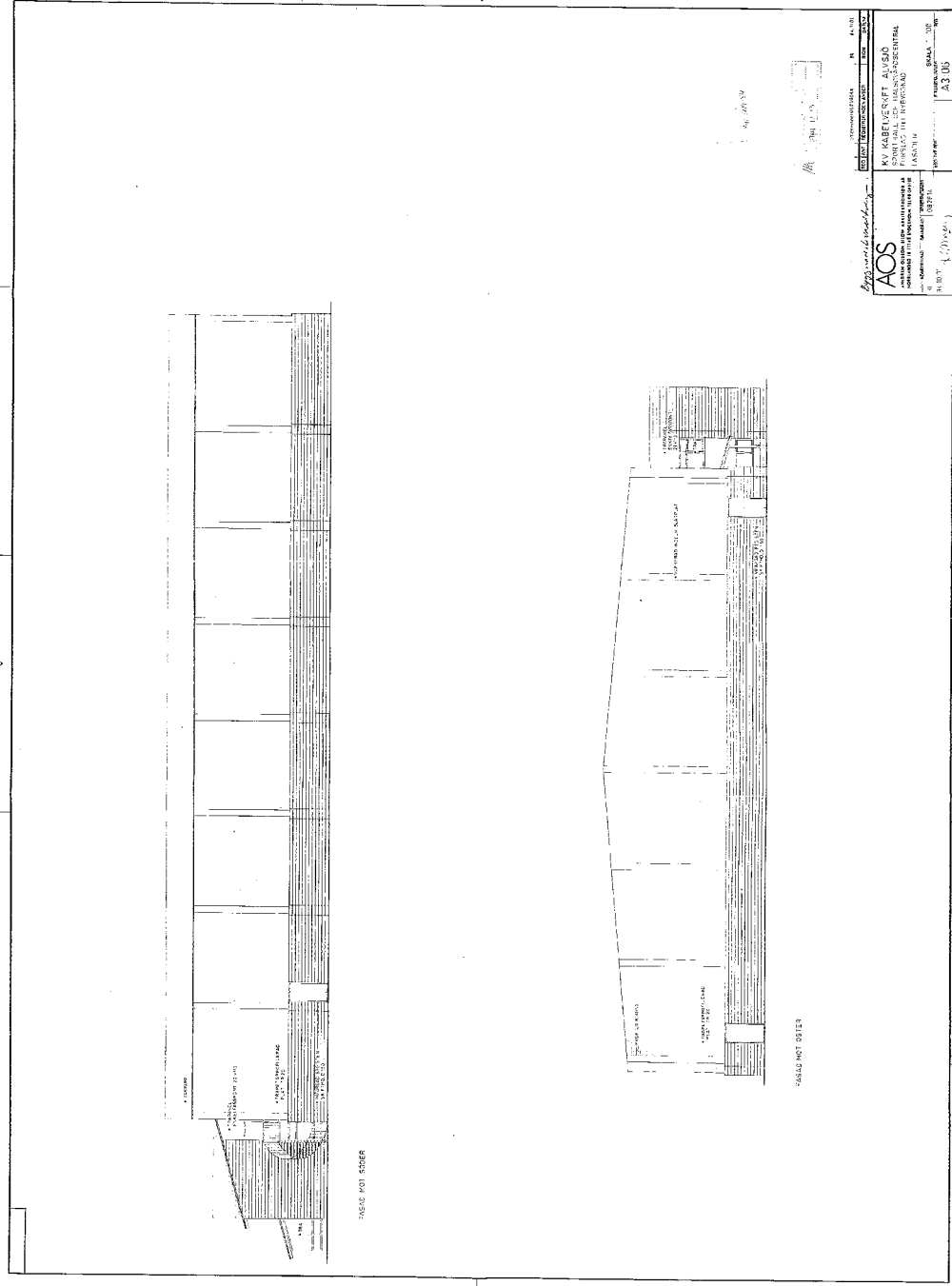

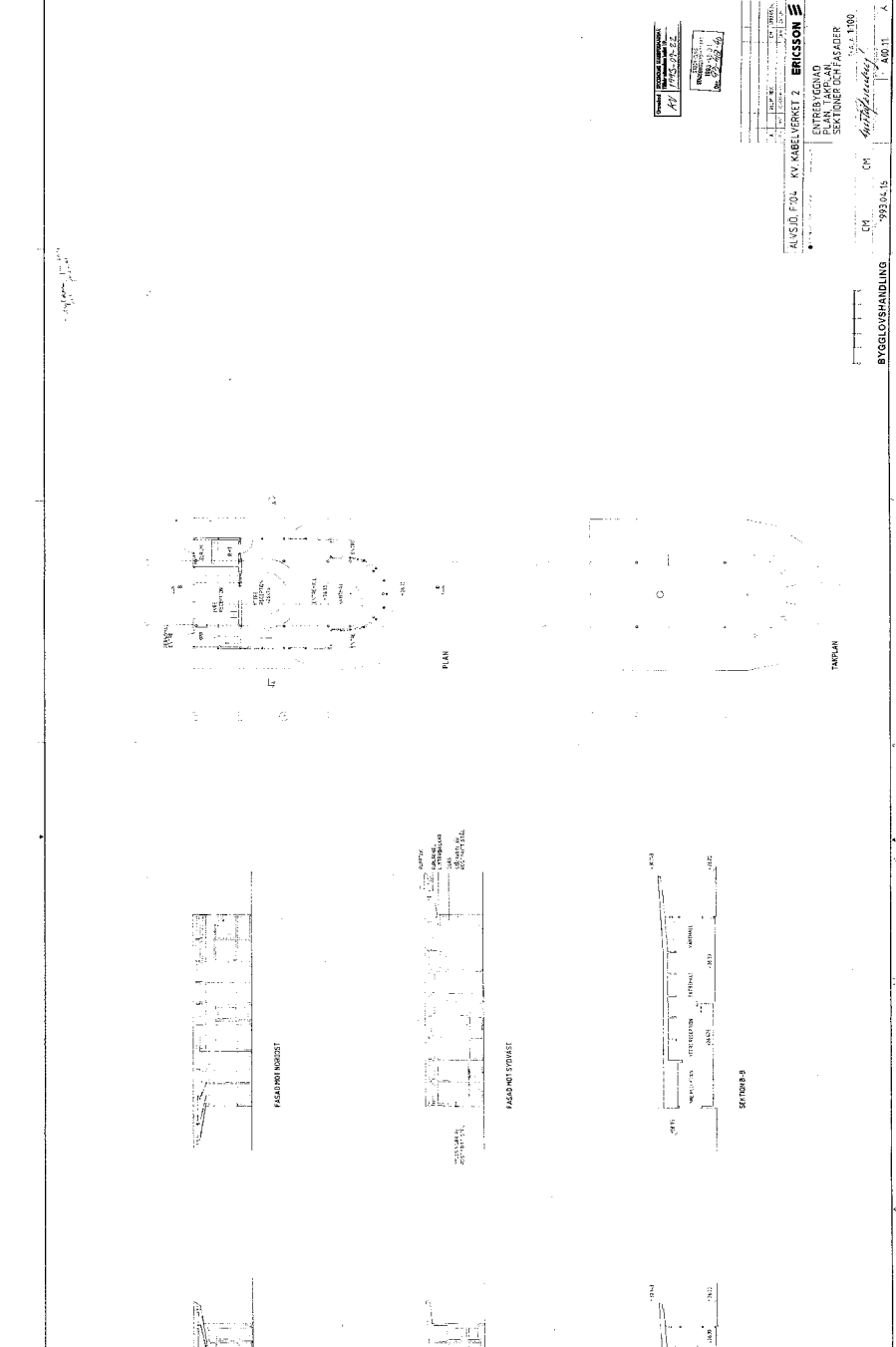

Byggnadsnämnden
AOS
KABELVERKET 2
ENTRÉBYGGNAD
PLAN, TÄVLPLAN
SEKTIONER OCH FASADER
FASAD MOT SÖDER
SKALA: 1:100
A3 05

Byggnadsnämnden
AOS
KABELVERKET 2
ENTRÉBYGGNAD
PLAN, TÄVLPLAN
SEKTIONER OCH FASADER
FASAD MOT VÄST
SKALA: 1:100
A3 05

124	A1	16	A2	A3	A4	3105	ARRIVA	010222	A4	A3	A2	16	A1
-----	----	----	----	----	----	------	--------	--------	----	----	----	----	----

ANTIKVARISK FÖRUNDERSÖKNING
KVARTERET KABELVERKET

